

KONINKLIJK BELGISCH INSTITUUT
VOOR NATUURWETENSCHAPPEN

INSTITUT ROYAL DES SCIENCES
NATURELLES DE BELGIQUE

STUDIÉDOCUMENTEN

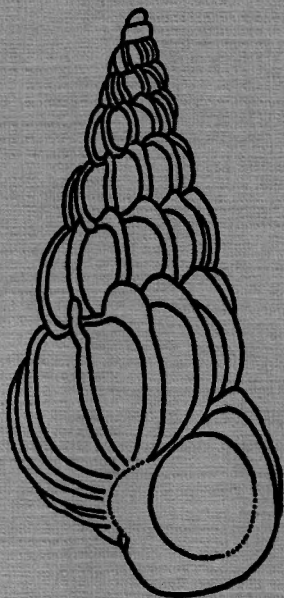
DOCUMENTS DE TRAVAIL

Nr 29

**LIJST VAN DE RECENTE MARIENE
MOLLUSKEN VAN BELGIE**

door

Thierry BACKELJAU

Brussel - 1986 - Bruxelles

STUDIEDOCUMENTEN

DOCUMENTS DE TRAVAIL

Nr 29

**LIJST VAN DE RECENTE MARIENE
MOLLUSKEN VAN BELGIE**

door

Thierry BACKELJAU *

* : Aspirant bij het N.F.W.O.

Rijksuniversitair Centrum
Laboratorium voor Algemene Dierkunde
Groenenborgerlaan 171
B - 2020 Antwerpen

* : Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

Afdeling Recente Invertebraten
Vautierstraat 29
B - 1040 Brussel

Uitgave van het Patrimonium,
Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
Vautierstraat 29

B-1040 BRUSSEL

D/1986/0339/9

INHOUD

ABSTRACT.....	3
VOORWOORD.....	3
INLEIDING.....	4
SYSTEMATISCHE SOORTENLIJST.....	8
OPMERKINGEN.....	31
DANKWOORD.....	74
LITERATUURLIJST.....	75
ADDENDUM.....	93
INDEX VAN DE WETENSCHAPPELIJKE NAMEN.....	94
INDEX VAN DE NEDERLANDSE NAMEN.....	105

ABSTRACT - *A CHECKLIST OF THE RECENT MARINE MOLLUSCS OF BELGIUM*

An annotated checklist of the recent marine molluscs of Belgium is presented. It has been compiled from: (1) data in the literature, (2) the material in the collections of the " Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN), Brussels " and (3) personal observations. Several critical points concerning the systematics, faunistics and nomenclature of the species mentioned, are discussed. Yet, it has not always been possible to present definitive conclusions. Hence, the list still bears a preliminar character and consequently it is hoped that it may serve as a starting point for a more profound survey of the Belgian marine malacofauna.

VOORWOORD

In vergelijking met het faunistisch onderzoek van onze inheemse land- en zoetwatermollusken, staat de studie van de Belgische mariene weekdieren nog maar in haar kinderschoenen. Inderdaad, gedurende de laatste 50 jaar werd er relatief weinig aandacht geschonken aan onze mariene malacofauna. Nochtans is dit niet steeds het geval geweest, want in de tweede helft van de vorige eeuw en zelfs nog in het begin van deze eeuw, werden onze zeemollusken intensief bemonsterd door biologen en natuurliefhebbers zoals F. DE MALZINE, J. COLBEAU, P. PELSENEER, R. MAITLAND, A. LAMEERE, G. GILSON en E. VONCK.

Na het verschijnen van VONCK's determinatiewerkje (1933) echter, werden de zeeweekdieren blijkbaar wat verwaarloosd, want nieuwe gegevens of studies werden slechts sporadisch gepubliceerd. Toen VERSTRAELEN (1966) zijn schelpengids publiceerde, voorzag dit werkje dan ook in een duidelijke behoefte. Hetzelfde geldt trouwens voor de tabellen van VANHERCKE (1980) en LONGIN (1983). Deze drie gidsen vormen een eenvoudige, maar goede inleiding tot onze mariene malacofauna. Ze hebben evenwel een te beperkt karakter om echt bruikbaar te zijn voor een uitgebreide faunistische studie in het kader van de " European Invertebrate Survey (EIS) "; ze besteden b.v. geen aandacht aan de inktvissen en de zeenaaktslakken. Bovendien vereist marien malacologisch onderzoek eerst en vooral een gefundeerde en zo volledig mogelijke naamlijst van de betrokken fauna. Het is dan ook in die context dat de onderhavige lijst werd samengesteld. Het is tevens de eerste stap naar de verwezenlijking van een " Fauna van de mariene weekdieren van België ".

De idee van een grondige herziening van de Belgische mariene malacofauna is uiteraard niet nieuw, want toen W. ADAM in 1960 zijn " Fauna " van de land- en zoetwatermollusken publiceerde, stelde hij reeds het verschijnen van een

analoog boekwerk over de mariene mollusken in het vooruitzicht. Sindsdien, werd hieraan reeds heel wat werk besteed, maar door tal van omstandigheden kon het project echter voorlopig nog niet afgewerkt worden.

We hopen dat onderhavige naamlijst een bruikbaar instrument mag zijn voor al wie geïnteresseerd is in de Belgische zeemollusken en dat hij tevens een aanzet mag vormen voor meer specifiek onderzoek. Tenslotte zou de auteur het erg waarderen alle opmerkingen, aanvullingen en waarnemingen te mogen ontvangen, die kunnen leiden tot het verbeteren en/of het vervolledigen van deze naamlijst.

INLEIDING

De hier voorgestelde naamlijst omvat alle tot nu toe bekende recente mariene weekdieren van de Belgische kustwateren. Hij werd samengesteld aan de hand van (1) een groot aantal literatuurgegevens, (2) het materiaal in de verzamelingen van het KBIN en (3) waarnemingen van de auteur en leden van de " Strandwerkgroep ".

Voor de afbakening van de Belgische kustwateren volgen we hier LELOUP (1952). Ons marien faunagebied wordt begrensd door enerzijds de kustlijn en anderzijds een quasi evenwijdige lijn tussen twee punten op respectievelijk 51°30' N.B. - 02°00' O.L. en 51°50' N.B. - 03°10' O.L. Wanneer men nu deze punten d.m.v. een rechte verbindt met de dichtsbijzijnde landsgrenzen ter hoogte van de kustlijn, dan verkrijgt men een min of meer trapeziumvormige figuur die, per definitie, de Belgische kustwateren afbakent (Fig. 1).

De lijst werd in de eerste plaats opgemaakt ten behoeve van het EIS-onderzoek in België. Er werd dan ook gestreefd naar een zo nauwkeurig mogelijke aansluiting bij de reeds eerder verschenen inventaris van de niet-mariene weekdieren (VAN GOETHEM 1984). Zo werd er op gelet dat de computercode die we hier gebruiken, geen overlapping vertoont met die van VAN GOETHEM (1984). Daardoor krijgt b.v. de genusnaam *Colus* de code COUS i.p.v. COLU, vermits dit laatste door VAN GOETHEM (1984) reeds werd gebruikt voor *Columella*.

Net zoals de lijst van VAN GOETHEM (1984) omvat onze inventaris een groter aantal soorten dan strikt genomen levend aan onze kust voorkomt. Inderdaad, wellicht meer nog dan bij de terrestrische mollusken, is het moeilijk om juist te achterhalen welke soorten al dan niet deel uitmaken van de Belgische mariene malacofauna. Er zijn immers nogal wat elementen die een correct fauna-beeld kunnen verstoren. We overlopen ze hier kort:

- Als gevolg van de zeevisserij, kunnen heel wat soorten aangevoerd worden die absoluut niet tot onze fauna behoren. Zo brengen vissers regelmatig materiaal

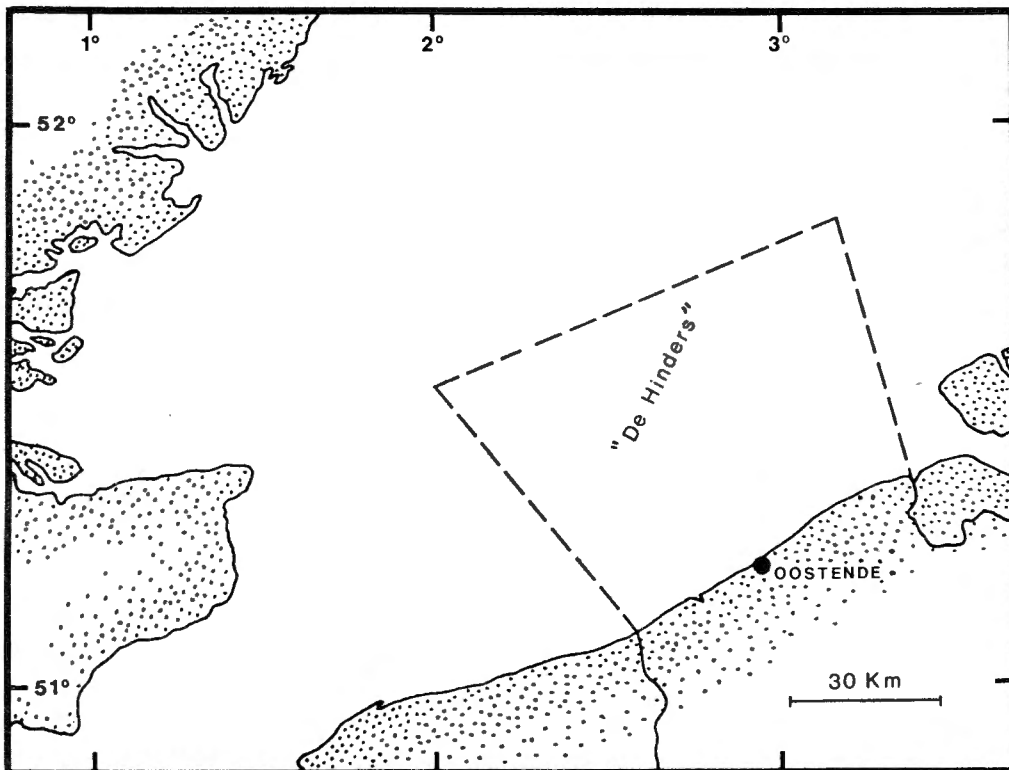

Fig. 1. Begrenzing van het bestudeerde faunagebied

mee uit de Ierse Zee, het zuidelijke deel van het Kanaal en de wateren rond IJsland (VANWALLEGHEM 1984a, b).

- Als gevolg van een parallel met onze kust voorkomende noordwaartse zeestroming, gebeurt het regelmatig dat meer zuidelijk levende soorten (Noord-Frankrijk) aanspoelen ter hoogte van onze Westkust (De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, ...). Het transport van dergelijke niet-inheemse soorten kan o.a. gebeuren door losgeslagen wieren (b.v. riemwier), hydroïdenkolonies en eierkapsels (vooral die van de wulk).
- Accidenteel kunnen bepaalde uitheemse soorten ingevoerd worden als "bijproduct" van de commerciële exploitatie van oesterculturen (b.v. Spuikom te Oostende). In sommige gevallen kunnen deze immigranten zich blijvend vestigen, waardoor ze op de duur als een wezenlijk onderdeel van onze fauna moeten beschouwd worden (b.v. *Crepidula fornicata* en *Petricola pholadiiformis*). In andere gevallen echter, kunnen de nieuwkomers zich niet blijvend vestigen, zodat we ze ook niet kunnen bestempelen als ingeburgerd (b.v. *Acanthochitona communis*).
- Inktvissen kunnen door hun actief zwemmende en pelagische levenswijze "verdwalen" (zoals dat soms ook gebeurt met bepaalde vissen en zeezoogdieren) en al-

dus ver buiten hun normaal verspreidingsgebied terechtkomen. Dergelijke individuen spoelen soms aan na een storm of worden gevangen door kustvissers, maar ze kunnen in feite niet tot onze fauna worden gerekend (b.v. *Sepia orbiginyana*).

- Voor onze kust bevinden zich verschillende tertiaire (i.c. Eoceen) en kwartaire (i.c. Pleistoceen) afzettingen. Daardoor is een deel van het aangespoelde strandmateriaal in feite van fossiele oorsprong. Wat de eocene soorten aangaat, is er meestal geen probleem: met uitzondering misschien van de Nuculidae, kunnen ze gewoonlijk eenvoudig herkend worden als uitgestorven fossiele vormen (b.v. *Megacardita planicosta* RUTOT & VINCENT in MOURLON, 1881, *Venericardia carinata* SOWERBY, 1820 en *Turritella solanderi* MAYER, 1877). Dit geldt echter niet voor vele pleistocene schelpen. Die behoren nl. veelal toe aan soorten die ook recent nog voorkomen, zij het dan wel niet noodzakelijk in onze regio. Het hoeft geen verdere uitleg dat dergelijke exemplaren voor heel wat verwarring kunnen zorgen.

Dit alles maakt dat we de nodige voorzichtigheid aan de dag hebben moeten leggen bij het samenstellen van onderhavige lijst. De soorten die we hebben opgenomen kunnen nu onderverdeeld worden in de volgende drie groepen:

- De soorten waarover geen twijfel bestaat dat ze levend werden verzameld langs onze kust. Het gaat hier in de eerste plaats om materiaal dat aanwezig is in de verzamelingen van het KBIN (bewaard in 70% ethylalcohol). Verder hebben we ons hiervoor ook nog gebaseerd op recente en betrouwbare literatuurgegevens. We denken hierbij dan vooral aan waarnemingen van de " Strandwerkgroep " die geregeld gepubliceerd worden in het periodiek " De Strandvlo " en ook aan enkele licentiaatsstudies uitgevoerd aan de Rijksuniversiteit Gent. Al deze soorten worden in de lijst voorzien van een volgnummer. Om reeds eerder vermelde redenen, betekent een levende vondst nog niet noodzakelijk dat de betrokken soort inheems is, maar het is wel duidelijk dat waarnemingen van levende dieren altijd interessanter zijn dan meldingen van lege schelpen alleen.
- De soorten waarvan ons geen levende exemplaren van de Belgische kust bekend zijn, maar waarvan we wel dood materiaal hebben gezien. Het gaat hier om soorten die alleszins wél levend voorkomen aan de kusten van een of meer van onze buurlanden, zodat de Belgische vondsten zouden kunnen bestaan uit aangevoerd materiaal. Zoals hoger vermeld, kan het anderzijds ook gaan om fossielen uit pleistocene afzettingen voor onze kust.

- De soorten die we van onze kust enkel kennen uit de literatuur. In vele gevallen zullen deze meldingen gebaseerd blijken te zijn op ofwel fossiele exemplaren, ofwel verkeerde identificaties. Dit zal echter pas met enige zekerheid kunnen uitgemaakt worden na verder onderzoek. In afwachting daarvan, hebben we gemeend dat het volledigheidshalve toch nuttig was om deze soorten in de lijst op te nemen. Ze worden samen met de soorten in de voorgaande groep aangeduid met een " ? ".

Terloops willen we er nog op wijzen dat bepaalde families die reeds in de inventaris van VAN GOETHEM (1984) vermeld werden, hier nog eens hernomen worden; meer bepaald gaat het om de zee- en brakwatervormen van de families Hydrobiidae, Assimineidae, Stiligeridae, Limapontiidae en Ellobiidae. Het ligt voor de hand dat de volgnummers van de betrokken soorten niet overeenkomen met de nummering in VAN GOETHEM (1984). De computercode daarentegen, is dezelfde gebleven.

Op systematisch en nomenclatorisch vlak hebben we de naamlijst gebaseerd op een uitgebreid literatuuronderzoek. Daarbij bleek het dikwijls noodzakelijk om terug te grijpen naar de klassieke auteurs. Dit belet evenwel niet dat in bepaalde gevallen nog wel enig voorbehoud moet worden gemaakt bij de gebruikte naam en/of het geciteerde auteurschap. Dit vloeit voort uit het feit dat nomenclatuur en taxonomie in het algemeen sterk onderhevig zijn aan de wisselende inzichten van de verschillende auteurs. Daardoor wordt men soms wel verplicht een subjectieve of arbitraire keuze te maken tussen de diverse meningen. In de opmerkingen bij de soorten wordt er telkens dieper op deze problematiek ingegaan.

Tenslotte willen we hier nog aanstippen dat we geen absolute volledigheid hebben nagestreefd, noch m.b.t. de geciteerde synoniemen, noch tot de geraadpleegde literatuur. Evenmin hebben we getracht om voor elke soort een Nederlandse naam op te geven. Daarvoor hebben we ons beperkt tot de bestaande en min of meer goed ingeburgerde namen zoals die o.a. vermeld worden door KAAS & TEN BROEK (1942), VERSTRAELEN (1966); ENTROP (1972) etc.

SYSTEMATISCHE SOORTENLIJST

Phylum : Mollusca
Stam : Weekdieren

Classis : Polyplacophora (1)
Klasse : Keverslakken, chitons

Ordo : Neoloricata

Subordo : Lepidopleurina

Familia : Leptochitonidae

LEPT ASEL 001 *Leptochiton asellus* (GMELIN, 1791)
= *Chiton onyx* SPENGLER, 1797
= *Chiton scoticus* LEACH, 1852

LEPT CANC 002 *Leptochiton cancellatus* (SOWERBY, 1840) (2)
= *Chiton tuberculatus* LEACH, 1852 (non LINNAEUS, 1758)

Subordo : Chitonina

Familia : Ischnochitonidae

ISCH ALBU ? *Ischnochiton albus* (LINNAEUS, 1767) (3)
= *Chiton aselloides* LOWE, 1825
= *Chiton sagrinatus* COUTHOUY, 1838
Witte keverslak

LEPI CINE 003 *Lepidochitona cinerea* (LINNAEUS, 1767) (non FABRICIUS, 1780 nec POLI, 1791)
= *Chiton marginatus* PENNANT, 1777
= *Chiton fuscatus* BROWN, 1827
= *Chiton quinquevalvis* BROWN, 1827
= *Chiton variegatus* PHILIPPI, 1836
= *Lepidopleurus carinatus* LEACH, 1852
Asgrauwe keverslak

TONI RUBR ? *Tonicella rubra* (LINNAEUS, 1767) (4)
= *Chiton cinereus* FABRICIUS, 1780 (non LINNAEUS, 1767)
= *Chiton minimus* SPENGLER, 1797 (non GMELIN, 1791)
= *Chiton submarmoreus* MIDDENDORFF, 1846
= *Chiton incarnatus* REEVE, 1848
= *Chiton latus* LEACH, 1852

Subordo : Acanthochitonina

Familia : Acanthochitonidae

ACCH COMM 004 *Acanthochitona communis* (RISSO, 1826) (5)
 = *Acanthochites aeneus* RISSO, 1826
 = *Chiton discrepans* BROWN, 1827 (partim)

ACCH CRIN 005 *Acanthochitona crinita* (PENNANT, 1777) (6)
 = *Acanthochites carinatus* RISSO, 1826
 = *Acanthochaetes vulgaris* LEACH, 1852

Classis : Gastropoda (7)
 Klasse : Slakken, buikpotigen

Subclassis : Prosobranchia
 Onderklasse : Voorkieuwigen

Ordo : Archaeogastropoda

Familia : Fissurellidae
 Familie : Sleutelgathorens

EMAR FISS ? *Emarginula fissura* (LINNAEUS, 1758) (8)
 = *Emarginula conica* LAMARCK, 1801
 = *Emarginula reticulata* SOWERBY, 1813
 = *Emarginula milleri* FORBES & HANLEY, 1849

EMAR ROSE 006 *Emarginula rosea* BELL, 1824 (9)
 = *Emarginula conica* SCHUMACHER, 1817

PUTA NOAC ? *Puncturella noachina* (LINNAEUS, 1771) (10)
 = *Cemoria princeps* MIGHELS & A. ADAMS, 1842

DIOD GRAE 007 *Diodora graeca* (LINNAEUS, 1758) (11)
 = *Fissurella reticulata* (DA COSTA, 1778)
 = *Fissurella mamillata* RISSO, 1826
 = *Patella apertura* MONTAGU, 1803
 Gewone sleutelgathoren

Familia : Patellidae
 Familie : Schaalhorens

PATE VULG 008 *Patella vulgata* LINNAEUS, 1758 (12)
 Gewone schaalhoren

PATE DEPR ? *Patella depressa* PENNANT, 1777
 = *Patella intermedia* MURRAY, 1857

PATE ASPE ? *Patella aspera* RÖDING, 1798 (13)
 = *Patella athletica* BEAN, 1844

PANA PELL 009 *Patina pellucida* (LINNAEUS, 1758) (14)
Gladde schaalhoren

PANA PELA 009a *Patina pellucida* f. *laevis* PENNANT, 1777

Familia : Acmaeidae

ACMA VIRG ? *Acmaea virginea* (MÜLLER, 1776) (15)
Schoteltje

Familia : Trochidae

Familie : Tolhorens

MAES HELI ? *Margarites helycinus* (PHIPPS, 1774) (16)
= *Helix margarita* MONTAGU, 1808

GIBB MAGU 010 *Gibbula magus* (LINNAEUS, 1758)
= *Trochus tuberculatus* DA COSTA, 1778
Knobbelige tolhoren

GIBB CINE 011 *Gibbula cineraria* (LINNAEUS, 1758) (17)
= *Trochus lineatus* DA COSTA, 1778
= *Trochus inflatus* BLAINVILLE, 1826
Asgrauwe tolhoren

GIBB TUMI 012 *Gibbula tumida* (MONTAGU, 1803)
= *Trochus patholatus* DILLWYN, 1817

GIBB UMBI ? *Gibbula umbilicalis* (DA COSTA, 1778) (18)
= *Trochus obliquatus* GMELIN, 1791
= *Trochus umbilicatus* MONTAGU, 1803
= *Trochus cinereus* BLAINVILLE, 1826 (non LINNAEUS, 1758)
= *Trochus agathensis* RÉCLUZ, 1843

CALL ZIZY 013 *Calliostoma zizyphinum* (LINNAEUS, 1758) (19)
= *Trochus conuloides* LAMARCK, 1822
Gewone tolhoren

CLEL CLEL ? *Clelandella clelandi* (W. WOOD, 1828) (20)
= *Trochus miliaris* BROCCCHI, 1814
= *Trochus millegranus* PHILIPPI, 1836

JUJU MONT 014 *Jujubinus montagui* (W. WOOD, 1828) (21)

MONO LINE ? *Monodonta lineata* (DA COSTA, 1778)
= *Trochus crassus* (PULTENEY, 1799)
= *Monodonta colubrina* (GOULD, 1851)

Familia : Skeneidae

SKEN SERP ? *Skenea serpuloides* (MONTAGU, 1808) (22)

Familia : Phasianellidae

TRIA PULL ? *Tricolia pullus* (LINNAEUS, 1758) (23)
= *Phasianella pullus picta* (DA COSTA, 1778)

Ordo : Mesogastropoda

Familia : Lacunidae

LACU	PARV	?	<i>Lacuna parva</i> (DA COSTA, 1778)
= <i>Lacuna puteolus</i> (TURTON, 1819)	(24)
LACU	VINC	015	<i>Lacuna vineta</i> (MONTAGU, 1803)
= <i>Trochus divaricatus</i> FABRICIUS, 1780
Scheefhorentje	(25)
LACU	PALL	?	<i>Lacuna pallidula</i> (DA COSTA, 1778)
= <i>Lacuna neritoidea</i> GOULD, 1840
= <i>Lacuna patula</i> THORPE, 1844	(26)

Familia : Littorinidae

Familie : Alikruiken, kreukels

LITT	LITT	016	<i>Littorina littorea</i> (LINNAEUS, 1758)
Gewone alikruik	(27)
LITT	OBCO	-	<i>Littorina obtusata</i> - complex
Stompe alikruik	(28)
LITT	OBTU	017	<i>Littorina obtusata</i> (LINNAEUS, 1758) s.s.
= <i>Turbo littoralis</i> LINNAEUS, 1758 (partim)	
LITT	MARI	?	<i>Littorina mariaae</i> SACCHI & RASTELLI, 1966	
LITT	SACO	-	<i>Littorina saxatilis</i> - complex
Ruwe alikruik	(29)
LITT	SAXA	018	<i>Littorina saxatilis</i> (OLIVI, 1792) s.s.
= <i>Littorina rudis</i> (MATON, 1797)	
LITT	ARCA	?	<i>Littorina arcana</i> HANNAFORD-ELLIS, 1978	
LITT	NIGR	?	<i>Littorina nigrolineata</i> GRAY, 1839	
LITT	NEGL	?	<i>Littorina neglecta</i> BEAN, 1844	
LITT	NERI	?	<i>Littorina neritoides</i> (LINNAEUS, 1758)
= <i>Littorina petraeus</i> MONTAGU, 1803
Kleine alikruik	(30)

Familia : Hydrobiidae

Familie : Drijfhorentjes

HYDR	STCO	-	<i>Hydrobia stagnorum</i> - complex	(32)
HYDR	STAG	?	<i>Hydrobia stagnorum</i> (GMELIN, 1791)
= <i>Hydrobia stagnalis</i> BASTER, 1765
Drijfhorentje	

HYDR	VENT	?	<i>Hydrobia ventrosa</i> (MONTAGU, 1803)
HYDR	NEGL	?	<i>Hydrobia neglecta</i> MUUS, 1963
HYDR	ULVA	019	<i>Hydrobia ulvae</i> (PENNANT, 1777) Wadslakje
POTA	JENK	020	<i>Potamopyrgus jenkinsi</i> (SMITH, 1889) Brakwaterhorentje
POTA	JEAC	020a	<i>Potamopyrgus jenkinsi</i> f. <i>aculeata</i> OVERTON, 1905

Familia : Assimineidae

ASSI	GRAY	021	<i>Assiminea grayana</i> FLEMING, 1828	(33)
------	------	-----	--	------

Familia : Iravadiidae

HYAL	VITR	?	<i>Hyala vitrea</i> (MONTAGU, 1803)	(34)
------	------	---	-------------------------------------	------

Familia : Rissoidae

RISS	PARV	022	<i>Rissoa parva</i> (DA COSTA, 1778)	(35)
------	------	-----	--------------------------------------	------

RISS	PAIN	?	<i>Rissoa parva</i> var. <i>interrupta</i> (J. ADAMS, 1798)	(36)
------	------	---	---	------

RISS	GUER	?	<i>Rissoa guerinii</i> RÉCLUZ, 1843 = <i>Rissoa costulata</i> ALDER, 1844 = <i>Rissoa subcostulata</i> SCHWARTZ, 1864	(37)
------	------	---	---	------

RISS	MEMB	?	<i>Rissoa membranacea</i> (J. ADAMS, 1797) Vliezig drijfhorentje	(38)
------	------	---	---	------

ALVA	LACT	023	<i>Alvania lactea</i> (MICHAUD, 1830) Wit drijfhorentje
------	------	-----	--

ALVA	SEMI	?	<i>Alvania semistriata</i> (MONTAGU, 1808) = <i>Setia marmorata</i> (CANTRAINE, 1842) = <i>Setia subsulcata</i> (PHILIPPI, 1844)	(39)
------	------	---	--	------

MANZ	CRAS	?	<i>Manzonina crassa</i> (KANMACHER, 1798) = <i>Rissoa costata</i> (J. ADAMS, 1796)	(40)
------	------	---	---	------

ONOB	SEMI	?	<i>Onoba semicostata</i> (MONTAGU, 1803) = <i>Rissoa striata</i> J. ADAMS, 1797 = <i>Onoba candida</i> (BROWN, 1844)	(41)
------	------	---	--	------

Familia : Tornidae (= Adeorbidae)

TORN	SUBC	?	<i>Tornus subcarinatus</i> (MONTAGU, 1803)	(42)
------	------	---	--	------

Familia : Caecidae

CAEC	GLAB	?	<i>Caecum glabrum</i> (MONTAGU, 1803)	(43)
------	------	---	---------------------------------------	------

Familia : Turritellidae

TURR COMM ? *Turritella communis* RISSO, 1826 (44)
Penhoren

Familia : Cerithiidae (45)

BITT RETI ? *Bittium reticulatum* (DA COSTA, 1778)
Naaldje

Familia : Cerithiopsidae (46)

CERI TUBE ? *Cerithiopsis tubercularis* (MONTAGU, 1803) (47)

Familia : Triphoridae (48)

TRIP ADCO - *Triphora adversa* - complex (49)

TRIP ADVE ? *Marshallora adversa* (MONTAGU, 1803) s.s.

TRIP PALL ? *Cheirodonta pallescens* (JEFFREYS, 1867)

TRIP ERYT ? *Monophorus erythrosoma* (BOUCHET & GUILLEMOT, 1978)

TRIP SIMI ? *Similiphora similior* (BOUCHET & GUILLEMOT, 1978)

Familia : Epitoniidae (= Scalidae)

Familie : Wenteltrapjes

EPIT CLAT 024 *Epitonium clathrus* (LINNAEUS, 1758) (50)
= *Epitonium communis* (LAMARCK, 1819)
Gewoon wenteltrapje

EPIT TURT ? *Epitonium turtonis* (TURTON, 1819)
Turtons wenteltrapje

EPIT CLUM 025 *Epitonium clathratulum* (KANMACHER, 1798) (51)
Wit wenteltrapje

Familia : Aclididae (52)

ACLI MINO ? *Aclis minor* (BROWN, 1827)
= *Aclis supranitida* (W. WOOD, 1842)

Familia : Eulimidae (= Melanellidae) (53)

MELA ALBA 026 *Melanella alba* (DA COSTA, 1778)
= *Eulima polita* auct. (non LINNAEUS, 1758)

EULI BILI ? *Eulima bilineata* (ALDER, 1848)
= *Eulima trifasciata* auct.

Familia : Aporrhaidae

APOR PESP ? *Aporrhais pespelicani* (LINNAEUS, 1758)
= *Aporrhais quadrifidus* (DA COSTA, 1778)
Pelikaansvoetje

Familia : Trichotropidae

TRIS BORE ? *Trichotropis borealis* BRODERIP & SOWERBY, 1829
= *Trichotropis costellata* COUTHOUY, 1838
= *Trichotropis conica* MÖLLER, 1842
= *Trichotropis atlantica* MÖLLER, 1842
= *Trichotropis inermis* HINDS, 1877
= *Trichotropis saintjohnensis* VERKRÜZEN, 1877

Familia : Capulidae

CAPU UNGA ? *Capulus ungaricus* (LINNAEUS, 1758) (54)

Familia : Crepidulidae (= Calyptraeidae) (55)

CREP FORN 027 *Crepidula fornicata* (LINNAEUS, 1758) (56)
Muiltje, slipper

CALY CHIN ? *Calyptraea chinensis* (LINNAEUS, 1758)
Chinees hoedje

Familia : Lamellariidae (= Velutiniidae)

LAME PERS 028 *Lamellaria perspicua* (LINNAEUS, 1758) (57)

VELU VELU 029 *Velutina velutina* (MÜLLER, 1776)
= *Velutina laevigata* (PENNANT, 1777)
= *Velutina haliotideae* (FABRICIUS, 1780)

VELU PLIC ? *Velutina plicatilis* (MÜLLER, 1776)
= *Velutina flexilis* (MONTAGU, 1808)

Familia : Triviidae (58)

TRIV MONA 030 *Trivia monacha* (DA COSTA, 1778) (59)
Koffieboontje

TRIV ARCT 031 *Trivia arctica* (PULTENEY, 1799) (60)

Familia : Naticidae
Familie : Tepelhorens

LUNA CATE 032 *Lunatia catena* (DA COSTA, 1778) (61)
= *Lunatia monilifera* (LAMARCK, 1822)
Gewone tepelhoren

LUNA	ALDE	033	<i>Lunatia alderi</i> (FORBES, 1838) = <i>Lunatia poliana</i> (DELLE CHIAJE, 1826) = <i>Lunatia intermedia</i> (PHILIPPI, 1836) = <i>Lunatia nitida</i> auct. (non DONOVAN, 1800) Glanzende tepelhoren	(62)
LUNA	FUSC	?	<i>Lunatia fusca</i> (BLAINVILLE, 1825) = <i>Lunatia sordida</i> (PHILIPPI, 1836)	(63)
LUNA	PALL	?	<i>Lunatia pallida</i> (BRODERIP & SOWERBY, 1829) = <i>Natica groenlandica</i> MÖLLER, 1842	
LUNA	MONT	?	<i>Lunatia montagui</i> (FORBES, 1838)	
AMAU	ISLA	?	<i>Amauropsis islandicus</i> (GMELIN, 1791) = <i>Natica helicoides</i> JOHNSTON, 1835	(64)

Ordo : Neogastropoda

Familia : Muricidae
Familie : Purperslakken

BORE	CLAT	?	<i>Boreotrophon clathratus</i> (LINNAEUS, 1767)	(65)
BORE	TRUN	?	<i>Boreotrophon truncatus</i> (STRÖM, 1768)	
TROP	MURI	?	<i>Trophonopsis muricatus</i> (MONTAGU, 1803)	
NUCE	LAPI	034	<i>Mucella lapillus</i> (LINNAEUS, 1758) Purperslak	(66)
OCEN	ERIN	035	<i>Ocenebra erinacea</i> (LINNAEUS, 1758) Geschubde stekelhoren	(67)

Familia : Buccinidae (68)

COUS	GRAC	036	<i>Colus gracilis</i> (DA COSTA, 1778) Slanke noordhoren	(69)
NEPT	ANTI	037	<i>Neptunea antiqua</i> (LINNAEUS, 1758) Noordhoren	
BUCC	UNDA	038	<i>Buccinum undatum</i> LINNAEUS, 1758 Wulk	(70)

Familia : Nassariidae (71)
Familie : Fuikhorens

NASS	PYGM	?	<i>Nassarius pygmaeus</i> (LAMARCK, 1822) = <i>Nassarius varicosa</i> (TURTON, 1822) Kleine fuikhoren	(72)
NASS	INCR	039	<i>Nassarius incrassatus</i> (STRÖM, 1768) Verdikte fuikhoren	
NASS	RETI	040	<i>Nassarius reticulatus</i> (LINNAEUS, 1758) Gevlochten fuikhoren	

Familia : Turridae (73)

BELL SEPT ? *Bellaspira septangularis* (MONTAGU, 1803) (74)

BELL RUFA ? *Bellaspira rufa* (MONTAGU, 1803) (75)

OENO TURR 041 *Oenopota turricula* (MONTAGU, 1803)
Trapgevel

BELA NEBU ? *Bela nebula* (MONTAGU, 1803) (76)
= *Mangelia costulata* RISSO, 1826 (non BLAINVILLE, 1829)

BELA LAEV ? *Bela laevigata* (PHILIPPI, 1836) (77)

MANG COST ? *Mangelia costulata* (BLAINVILLE, 1829) (non RISSO, 1826)
= *Pleurotoma striolatum* PHILIPPI, 1844
= *Pleurotoma farrani* THOMPSON, 1845

RAPH PURP ? *Raphitoma purpurea* (MONTAGU, 1803) (78)

Subclassis : Opisthobranchia (79)
Onderklasse : Achterkieuwigen

Ordo : Cephalaspidea

Familia : Acteonidae (= Pupidae)

ACTE TORN ? *Acteon tornatilis* (LINNAEUS, 1758) (80)
= *Tornatella fasciata* LAMARCK, 1816
Spoelhoren

Familia : Retusidae

RETU OBTU ? *Retusa obtusa* (MONTAGU, 1803) (81)
= *Bulla alba* KANMACHER, 1798
= *Bulla plicata* BROWN, 1827
= *Bulla pertenuis* MIGHELS, 1843
Oubliehorentje

RETU TRUN ? *Retusa truncatula* (BRUGUIÈRE, 1792) (82)
= *Bulla truncata* J. ADAMS, 1800
= *Bulla retusa* (MATON & RACKETT, 1807)
= *Retusa pellucida* (BROWN, 1827)
= *Retusa semisulcata* (PHILIPPI, 1836)

RETU UMBI ? *Retusa umbilicata* (MONTAGU, 1803) (83)
= *Retusa subcylindrica* (BROWN, 1827)
= *Retusa strigella* (LOVÉN, 1846)
= *Retusa nitidula* (LOVÉN, 1846)

Familia : Atyidae

HAMI NAVI 042 *Haminoea navicula* (DA COSTA, 1778) (84)
= *Haminoea cornea* (LAMARCK, 1822)

Familia : Scaphandridae (= Cylichnidae)

CYLI CYLI ? *Cylichna cylindracea* (PENNANT, 1777) (85)
 = *Cylichna cylindrica* (BRUGUIERE, 1792)
 = *Cylichna producta* (BROWN, 1827)
 = *Cylichna elongata* LOCARD, 1886

SCAP LIGN ? *Scaphander lignarius* (LINNAEUS, 1758) (86)

Familia : Akeridae

AKER BULL 043 *Akera bullata* MÜLLER, 1776 (87)

Familia : Philinidae

PHIL APER 044 *Philine aperta* (LINNAEUS, 1767) (88)
 = *Bullaea quadripartita* ASCANIUS, 1772
 Schepje

PHIL PUNC ? *Philine punctata* (J. ADAMS, 1800) (89)
 = *Bullaea alata* FORBES, 1844

Familia : Pyramidellidae

(90)

CHRY OBTU ? *Chrysallida obtusa* (BROWN, 1827) (91)
 = *Chrysallida interstincta* auct.

CHRY DECU ? *Chrysallida decussata* (MONTAGU, 1803)

CHRY SPIR ? *Chrysallida spiralis* (MONTAGU, 1803)

MENE DIVI ? *Menestho divisa* (J. ADAMS, 1797)

ODOS ACUT ? *Odostomia acuta* JEFFREYS, 1848

BRAC SCAL ? *Brachystomia scalaris* (MACGILLIVRAY, 1843) (92)
 = *Odostomia rissoides* HANLEY, 1844

EULL LAEV ? *Eulimella laevis* (BROWN, 1827)
 = *Eulimella acicula* (PHILIPPI, 1836)

TURB LACT ? *Turbonilla lactea* (LINNAEUS, 1758) (93)
 = *Chemnitzia elegantissima* MONTAGU, 1803

TURB INNO ? *Turbonilla innovata* MONTEROSATO, 1884 (94)

TURB CREN ? *Turbonilla crenata* (BROWN, 1827)

Ordo : Gymnosomata

(95)

Familia : Pneumodermatidae

PNEU PAUC ? *Pneumodermopsis paucidens* (BOAS, 1886)

Familia : Clionidae

CLIO LIMA ? *Clione limacina* (PHIPPS, 1774)

Ordo : Sacoglossa (= Ascoglossa) (96)

Familia : Stiligeridae

ALDE MODE 045 *Alderia modesta* (LOVÉN, 1844) (97)
 = *Alderia amphibia* ALLMAN, 1845
 = *Alderia scaldiana* NYST, 1855

Familia : Limapontiidae

LIIA CAPI ? *Limapontia capitata* (MÜLLER, 1774) (98)
 = *Planaria limacina* FABRICIUS, 1780
 = *Limapontia nigra* JOHNSTON, 1836
 = *Chalidis coerulea* QUATREFAGES, 1844

LIIA DEPR 046 *Limapontia depressa* ALDER & HANCOCK, 1862 (99)

Ordo : Anaspidea

Familia : Aplysiidae (100)

APLY PUNC ? *Aplysia punctata* CUVIER, 1803 (101)
 = *Aplysia rosea* RATHKE, 1799
 = *Aplysia hybrida* SOWERBY, 1806
 = *Aplysia albopunctata* DESHAYES, 1853

Ordo : Doridacea

Familia : Goniadorididae

ANCU GIBB 047 *Ancula gibbosa* (RISSO, 1818) (102)
 = *Polycera cristata* ALDER, 1841

Familia : Onchidorididae (= Lamellidorididae) (103)

ACIS PILO 048 *Acanthodoris pilosa* (ABILDGAARD in MÜLLER, 1789) (104)
 = *Doris stellata* GMELIN, 1791
 = *Doris flemingii* FORBES, 1838
 = *Doris sublaevis* THOMPSON, 1840
 = *Doris similis* ALDER & HANCOCK, 1842
 = *Doris subquadrata* ALDER & HANCOCK, 1845

LADO BILI 049 *Lamellidoris bilamellata* (LINNAEUS, 1761) (105)
 = *Doris fusca* MÜLLER, 1776

Familia : Polyceridae

- POLY QUAD ? *Polycera quadrilineata* (MÜLLER, 1776) (106)
 = *Polycera lineatus* RISSO, 1826
 = *Polycera ornata* ORBIGNY, 1837
- THEC PENN 050 *Thecacera pennigera* (MONTAGU, 1815) (107)
- LICI CLAV 051 *Limacia clavigera* (MÜLLER, 1776) (108)
 = *Tergipes pulcher* JOHNSTON, 1834
 = *Euplocamus plumosius* THOMPSON, 1840

Familia : Cadlinidae

- CADL LAEV ? *Cadlina laevis* (LINNAEUS, 1767) (109)
 = *Doris obvelata* MÜLLER, 1776

Familia : Archidorididae

- ARCH TUBE 052 *Archidoris tuberculata* (CUVIER, 1804)
 = *Doris brittanica* JOHNSTON, 1838
 = *Doris mera* ALDER & HANCOCK, 1844
 = *Doris flammea* ALDER & HANCOCK, 1844 (?)

Familia : Kentrodorididae

- JORU TOME 053 *Jorunna tomentosa* (CUVIER, 1804)
 = *Doris johnstoni* ALDER & HANCOCK, 1845

Ordo : Dendronotacea

Familia : Tritoniidae (110)

- TRIT HOMB 054 *Tritonia hombergii* CUVIER, 1803 (111)
 = *Tritonia alba* ALDER & HANCOCK, 1854 (?)
- TRIT PLEB 055 *Tritonia plebeia* JOHNSTON, 1828 (112)

Familia : Lomanotidae

- LOMA MARM 056 *Lomanotus marmoratus* (ALDER & HANCOCK, 1845) (113)
 = *Lomanotus genei* VÉRANY, 1846
 = *Lomanotus portlandicus* THOMPSON, 1851
 = *Lomanotus hancocki* NORMAN, 1877
 = *Lomanotus eisigii* TRINCHESE, 1883
 = *Lomanotus varians* GARSTANG, 1889

Familia : Dendronotidae

- DEND FRON 057 *Dendronotus frondosus* (ASCANIUS, 1774)
 = *Doris arborescens* MÜLLER, 1776
 Boompjesslak

			Familia : Dotidae (= Iduliidae)	(114)
DOTO	COCO	-	<i>Doto coronata</i> - complex	(115)
DOTO	CORO	058	<i>Doto coronata</i> (GMELIN, 1791) = <i>Doto costae</i> TRINCHESE, 1881	(116)
DOTO	PINN	059	<i>Doto pinnatifida</i> (MONTAGU, 1804)	
DOTO	FRAG	060	<i>Doto fragilis</i> (FORBES, 1838)	(117)
			Ordo : Aeolidacea	
			Familia : Flabellinidae (= Coryphellidae)	(118)
CORY	VERR	061	<i>Coryphella verrucosa</i> (M. SARS, 1829)	(119)
CORY	LINE	062	<i>Coryphella lineata</i> (LOVÉN, 1846) = <i>Aeolis argenteolineata</i> A. COSTA, 1866	(120)
			Familia : Facelinidae	
FACE	AURI	063	<i>Facelina auriculata</i> (MÜLLER, 1776)	(121)
			Familia : Aeolidiidae	(122)
AEOL	PAPI	?	<i>Aeolidia papillosa</i> (LINNAEUS, 1761) Vlokkige zeeslak	(123)
			Familia : Eubbranchidae	(124)
EUBR	TRIC	064	<i>Eubbranchus tricolor</i> FORBES, 1838 = <i>Eolis violacea</i> ALDER & HANCOCK, 1844 = <i>Galvina viridula</i> BERGH, 1873	(125)
EUBR	EXIG	065	<i>Eubbranchus exiguus</i> (ALDER & HANCOCK, 1848) = <i>Tergipes fustifer</i> LOVÉN, 1846 = <i>Capellinia capellinii</i> TRINCHESE, 1874	(126)
			Familia : Tergipedidae (= Cuthonidae = Trinchesiidae)	(127)
CATR	GYMN	066	<i>Catriona gymnota</i> (COUTHOUY, 1838) = <i>Eolis aurantia</i> ALDER & HANCOCK, 1842	(128)
TENE	PALL	067	<i>Tenellia pallida</i> (ALDER & HANCOCK, 1842) = <i>Tergipes adspersus</i> NORDMANN, 1845 = <i>Eolis ventilabrum</i> DALYELL, 1853	(129)
TERG	TERG	068	<i>Tergipes tergipes</i> (FORSKÄL, 1775) = <i>Eolidia despecta</i> JOHNSTON, 1838	(130)
EMBL	PULC	?	<i>Embletonia pulchra</i> (ALDER & HANCOCK, 1844) = <i>Embletonia faurei</i> LABBE, 1923	(131)

Subclassis : Pulmonata
Onderklasse : Longslakken

Ordo : Basommatophora
Orde : Waterlongslakken

Familia : Ellobiidae (= Melampidae) (132)
Familie : Oorslakken

OVAT MYOS 069 *Ovatella myosotis* (DRAPARNAUD, 1801)
= *Alexia denticulata* (MONTAGU, 1803)
Muizenootje

LEUC BIDE 070 *Leucophytia bidentata* (MONTAGU, 1808)
Wit muizenootje

Familia : Otinidae

OTIN OVAT - *Otina ovata* (BROWN, 1827) (133)
= *Otina otis* (TURTON, 1819)
= *Otina turtoni* LOCARD, 1886

Classis : Scaphopoda
Klasse : Stoottandjes, olifantstandjes

Familia : Dentaliidae

DENT ENTA ? *Dentalium entalis* LINNAEUS, 1758 (134)
Olifantstandje

DENT VULG 071 *Dentalium vulgare* (DA COSTA, 1778) (135)
= *Dentalium tarentinum* LAMARCK, 1818
Gewone stoottand

Classis : Bivalvia (= Pelecypoda) (136)
Klasse : Tweekleppigen

Subclassis : Palaeotaxodonta

Ordo : Nuculoida

Familia : Nuculidae (137)

NUCU SULC ? *Nucula sulcata* BROWN, 1831

NUCU NUCL 072 *Nucula nucleus* (LINNAEUS, 1758) (138)
Parelmoerneut

NUCU HANL ? *Nucula hanleyi* WINCKWORTH, 1931

Familia : Nuculanidae (= Ledidae)

NULA MINU ? *Nuculana minuta* (MÜLLER, 1776) (139)

Subclassis : Pteriomorphia

Ordo : Arcoida

Familia : Arcidae

STRI LACT 073 *Striarca lactea* (LINNAEUS, 1758) (140)
= *Arca modiolus* POLI, 1795

Familia : Glycymeridae

GLYC GLYC ? *Glycymeris glycymeris* (LINNAEUS, 1758) (141)
Kamschelp

Ordo : Mytiloida

Familia : Mytilidae

MYTI EDUL 074 *Mytilus edulis* LINNAEUS, 1758
Eetbare mossel

MYTI GALL ? *Mytilus galloprovincialis* LAMARCK, 1819 (142)
Krombekmossel

MUSC DISC ? *Musculus discors* (LINNAEUS, 1767) (143)

MUSC MARM 075 *Musculus marmoratus* (FORBES, 1838)

MODI MODI 076 *Modiolus modiolus* (LINNAEUS, 1758) (144)
Paardemosse

MODI BARB 077 *Modiolus barbatus* (LINNAEUS, 1758) (145)
Behaarde paardemosse

Ordo : Pterioidea

Familia : Pectinidae (146)

PECT MAXI ? *Pecten maximus* (LINNAEUS, 1758) (147)

CHLA VARI 078 *Chlamys varia* (LINNAEUS, 1758) (148)
Bonte mantel

AEQU	OPER	079	<i>Aequipecten opercularis</i> (LINNAEUS, 1758) Wijde mantel	
PALL	TIGE	?	<i>Palliolum tigrinum</i> (MÜLLER, 1776) Tijgerpels	(149)

Familia : Anomiidae

ANOM	EPHI	080	<i>Anomia ephippium</i> LINNAEUS, 1758 Paardezadel	(150)
PODO	PATE	081	<i>Pododesmus patelliformis</i> (LINNAEUS, 1761)	(151)
PODO	SQUA	082	<i>Pododesmus squamula</i> (LINNAEUS, 1758) Schilferige dekschelp	(152)

Familia : Ostreidae
Familie : Oesters

OSTR	EDUL	083	<i>Ostrea edulis</i> LINNAEUS, 1758 Eetbare oester	(153)
CRAS	GIGA	084	<i>Crassostrea gigas</i> (THUNBERG, 1793) = <i>Crassostrea angulata</i> (LAMARCK, 1819) Japanse oester, Portugese oester	(154)

Subclassis : Heterodonta

Ordo : Veneroida

Familia : Lucinidae

LORI	LACT	085	<i>Loripes lacteus</i> (LINNAEUS, 1758) = <i>Loripes lucinalis</i> (LAMARCK, 1818) = <i>Loripes leucoma</i> TURTON, 1822 = <i>Loripes desmaresti</i> (PAYRAUDEAU, 1826)	(155)
LUCI	BORE	?	<i>Lucinoma borealis</i> (LINNAEUS, 1767)	(156)

Familia : Thyasiridae (157)

THYA	FLEX	?	<i>Thyasira flexuosa</i> (MONTAGU, 1803)	
------	------	---	--	--

Familia : Ungulinidae (= Diplodontidae)

DIPL	ROTU	?	<i>Diplodonta rotundata</i> (MONTAGU, 1803)	(158)
------	------	---	---	-------

Familia : Lasaeidae (159)

LASA	RUBR	?	<i>Lasaea rubra</i> (MONTAGU, 1803)	(160)
------	------	---	-------------------------------------	-------

Familia : Leptonidae

LETO	SQUA	?	<i>Lepton squamosum</i> (MONTAGU, 1803)	
LETO	NITI	?	<i>Lepton nitidum</i> TURTON, 1822	(161)

Familia : Kelliidae

KELL	SUBO	086	<i>Kellia suborbicularis</i> (MONTAGU, 1803)	(162)
------	------	-----	--	-------

Familia : Montacutidae

MONT	SUBS	087	<i>Montacuta substriata</i> (MONTAGU, 1808)	(163)
MONT	FERR	088	<i>Montacuta ferruginosa</i> (MONTAGU, 1808)	(164)
MYSE	BIDE	089	<i>Mysella bidentata</i> (MONTAGU, 1803)	

Familia : Galeommatidae

GALE	TURT	?	<i>Galeomma turtoni</i> TURTON, 1825	(165)
------	------	---	--------------------------------------	-------

Familia : Condyllocardiidae

ALTE	DAWS	?	<i>Altenaeum dawsoni</i> (JEFFREYS, 1864) = <i>Montacuta dawsoni</i> JEFFREYS, 1864 = <i>Altenaeum nortoni</i> SPAINK, 1972	(166)
------	------	---	---	-------

Familia : Astartidae

GOOD	TRIA	?	<i>Goodallia triangularis</i> (MONTAGU, 1803)	(167)
------	------	---	---	-------

Familia : Cardiidae (168)
Familie : Kokkels, hartschelpen

ACCA	ACUL	?	<i>Acanthocardia aculeata</i> (LINNAEUS, 1758)	
ACCA	ECHI	090	<i>Acanthocardia echinata</i> (LINNAEUS, 1758) Gedoornde hartschelp	
CERA	EDUL	091	<i>Cerastoderma edule</i> (LINNAEUS, 1758) Eetbare hartschelp, gewone kokkel	(169)
CERA	GLAU	092	<i>Cerastoderma glaucum</i> (BRUGUIÈRE, 1789) = <i>Cardium lamarecki</i> REEVE, 1845	(170)
PARV	EXIG	?	<i>Parvicardium exiguum</i> (GMELIN, 1791)	(171)
PARV	MINI	?	<i>Parvicardium minimum</i> (PHILIPPI, 1836)	(172)

PARV SCAB 093 *Parvicardium scabrum* (PHILIPPI, 1844) (173)
 = *Parvicardium nodosum* TURTON, 1822 (non
 MONTAGU, 1803)

LAEV CRAS 094 *Laevicardium crassum* (GMELIN, 1791)
 = *Cardium norvegicum* SPENGLER, 1792
 Noorse hartschelp

Familia : Mactridae
 Familie : Strandschelpen

MACT CORA 095 *Mactra corallina* (LINNAEUS, 1758) (174)
 = *Cardium stultorum* LINNAEUS, 1758
 Grote strandschelp

SPIS SUBT 096 *Spisula subtruncata* (DA COSTA, 1778)
 Halfgeknotte strandschelp

SPIS SOLI 097 *Spisula solida* (LINNAEUS, 1758) (175)
 Stevige strandschelp

SPIS ELLI 098 *Spisula elliptica* (BROWN, 1827)
 Ovale strandschelp

Familia : Lutrariidae

LUTR ANGU 099 *Lutraria angustior* PHILIPPI, 1844 (176)

LUTR LUTR ? *Lutraria lutraria* (LINNAEUS, 1758) (177)
 = *Lutraria elliptica* LAMARCK, 1801
 Otterschelp, ovale slijkschelp

LUTR MAGN ? *Lutraria magna* (DA COSTA, 1778) (178)
 = *Lutraria oblonga* (GMELIN, 1791)
 Lange slijkschelp

Familia : Mesodesmatidae

ERVI CAST ? *Ervilia castanea* (MONTAGU, 1803) (179)

Familia : Solenidae (180)

SOLE MARG 100 *Solen marginatus* MONTAGU, 1803 (181)
 = *Solen vagina* auct.
 Messchede

Familia : Cultellidae

ENSI SICO - *Ensis siliqua* - complex (182)

ENSI SILI 101 *Ensis siliqua* (LINNAEUS, 1758)
 Tafelmesheft

ENSI	MINO	?	<i>Ensis minor</i> (CHENU, 1843) Kleine tafelmesheft	(183)
ENSI	ENCO	-	<i>Ensis ensis</i> - complex	(184)
ENSI	ENSI	102	<i>Ensis ensis</i> (LINNAEUS, 1758) Kleine zwaardschede	
ENSI	PHAX	?	<i>Ensis phaxoides</i> VAN URK, 1964	
ENSI	ARCU	?	<i>Ensis arcuatus</i> (JEFFREYS, 1865) Grote zwaardschede	(185)
PHAX	PELL	103	<i>Phaxas pellucidus</i> (PENNANT, 1777) Sabelschede	(186)

Familia : Tellinidae (187)

TELL	TENU	104	<i>Tellina (Angulus) tenuis</i> (DA COSTA, 1778) Tere platschelp	
TELL	INCA	?	<i>Tellina (Angulus) incarnata</i> LINNAEUS, 1758	(188)
TELL	FABU	105	<i>Tellina (Fabulina) fabula</i> GMELIN, 1791 Rechtsgestreepte platschelp	(189)
TELL	PYGM	?	<i>Tellina (Moerella) pygmaeus</i> LOVÉN, 1846	(190)
TELL	DONA	?	<i>Tellina (Moerella) donacina</i> LINNAEUS, 1758	
TELL	CRAS	?	<i>Tellina (Arcopagia) crassa</i> (PENNANT, 1777)	(191)
GAST	FRAG	?	<i>Gastrana fragilis</i> (LINNAEUS, 1758)	
MACO	BALT	106	<i>Macoma balthica</i> (LINNAEUS, 1758) Nonnetje	

Familia : Donacidae
Familie : Zaagjes

DONA	VITT	107	<i>Donax vittatus</i> (DA COSTA, 1778) Zaagje	
DONA	TRUN	?	<i>Donax trunculus</i> LINNAEUS, 1758	(192)

Familia : Psammobiidae (= Asaphidae = Garidae = Sanguinolariidae) (193)

GARI	FERV	?	<i>Gari fervensis</i> (GMELIN, 1791)	(194)
GARI	DEPR	?	<i>Gari depressa</i> (PENNANT, 1777)	
GARI	TELL	?	<i>Gari tellinella</i> (LAMARCK, 1818)	

Familia : Scrobiculariidae (195)

SCRO	PLAN	108	<i>Scrobicularia plana</i> (DA COSTA, 1778) Platte slijkgaper	
ABRA	ALBA	109	<i>Abra alba</i> (W. WOOD, 1802) Witte dunschaal	
ABRA	TENU	?	<i>Abra tenuis</i> (MONTAGU, 1803) Tere dunschaal	(196)
ABRA	NITI	?	<i>Abra nitida</i> (MÜLLER, 1776) = <i>Abra intermedia</i> THOMPSON,	
ABRA	PRIS	110	<i>Abra prismatica</i> (MONTAGU, 1808) Prismatische dunschaal	(197)

Familia : Arcticiidae (= Cyprinidae) (198)

ARCT	ISLA	111	<i>Arctica islandica</i> (LINNAEUS, 1767) Noordkromp	(199)
------	------	-----	---	-------

Familia : Veneridae
Familie : Venusschelpen

VENU	VERR	?	<i>Venus verrucosa</i> LINNAEUS, 1758 Wrattige venusschelp	
CIRC	CASI	?	<i>Circomphallus casina</i> (LINNAEUS, 1758)	
GOUL	MINI	?	<i>Gouldia minima</i> (MONTAGU, 1803)	
CLIS	CHIO	?	<i>Callista chione</i> (LINNAEUS, 1758)	
DOSI	EXOL	112	<i>Dosinia exoleta</i> (LINNAEUS, 1758)	(200)
DOSI	LUPI	?	<i>Dosinia lupinus</i> (LINNAEUS, 1758) = <i>Dosinia lincta</i> (PULTENEY, 1799)	(201)
TAPE	DECU	?	<i>Tapes decussatus</i> (LINNAEUS, 1758)	(202)
PAPH	AURE	?	<i>Paphia aurea</i> (GMELIN, 1791)	(203)
PAPH	RHOM	113	<i>Paphia rhomboides</i> (PENNANT, 1777)	(204)
VE NE	SENE	114	<i>Venerupis senegalensis</i> (GMELIN, 1791) = <i>Venerupis geographica</i> (GMELIN, 1791) = <i>Venerupis pullastra</i> (MONTAGU, 1803) Tapijtschelp	(205)
CHAM	GALL	115	<i>Chamelea gallina</i> (LINNAEUS, 1758) Gewone venusschelp	(206)
MERC	MERC	116	<i>Mercenaria mercenaria</i> (LINNAEUS, 1758)	
CLLA	FASC	?	<i>Clausinella fasciata</i> (DA COSTA, 1778)	
TIMO	OVAT	117	<i>Timoclea ovata</i> (PENNANT, 1777)	(207)

Familia : Turtoniidae

TURT	MINU	?	<i>Turtonia minuta</i> (FABRICIUS, 1780)	(208)
------	------	---	--	-------

Familia : Petricolidae

MYSI	UNDA	?	<i>Mysia undata</i> (PENNANT, 1777)	(209)
------	------	---	-------------------------------------	-------

PETR	PHOL	118	<i>Petricola pholadiiformis</i> LAMARCK, 1818 Amerikaanse boormosse	(210)
------	------	-----	--	-------

Ordo : Myoida

Familia : Myidae

MYA	AREN	119	<i>Mya arenaria</i> LINNAEUS, 1758 Strandgaper	(211)
-----	------	-----	---	-------

MYA	TRUN	120	<i>Mya truncata</i> LINNAEUS, 1758 Afgeknotte strandgaper	
-----	------	-----	--	--

SPHE	BING	121	<i>Sphenia binghami</i> TURTON, 1822	(212)
------	------	-----	--------------------------------------	-------

Familia : Corbulidae (= Aloididae)

CORB	GIBB	?	<i>Corbula gibba</i> (OLIVI, 1792) = <i>Corbula nucleus</i> LAMARCK, 1818	(213)
------	------	---	--	-------

Familia : Gastrochaenidae

GENA	DUBI	122	<i>Gastrochaena dubia</i> (PENNANT, 1777)	(214)
------	------	-----	---	-------

Familia : Hiatellidae
Familie : Rotsboorders

HIAT	ARCO	-	<i>Hiatella arctica</i> - complex	(215)
------	------	---	-----------------------------------	-------

HIAT	ARCT	123	<i>Hiatella arctica</i> (LINNAEUS, 1767) Noorse rotsboorder	(216)
------	------	-----	--	-------

HIAT	RUGO	124	<i>Hiatella rugosa</i> (LINNAEUS, 1767) Ruwe rotsboorder	(217)
------	------	-----	---	-------

SAXI	JEFF	?	<i>Saxicavella jeffreysi</i> WINCKWORTH, 1930	(218)
------	------	---	---	-------

Familia : Pholadidae

PHOL	DACT	?	<i>Pholas dactylus</i> LINNAEUS, 1758 Gewone boormosse	(219)
------	------	---	---	-------

BARN	CAND	125	<i>Barnea candida</i> (LINNAEUS, 1758) Witte boormosse	
------	------	-----	---	--

BARN	PARV	?	<i>Barnea parva</i> (PENNANT, 1777)	(220)
ZIRF	CRIS	126	<i>Zirfaea crispata</i> (LINNAEUS, 1758) Ruwe boormosse	
Familia : Teredinidae				
TERE	NAVA	127	<i>Teredo navalis</i> LINNAEUS, 1758 Paalworm	
PSIL	MEGO	128	<i>Psiloteredo megotera</i> (FORBES & HANLEY, 1848) Scheepsworm	(221)
Subclassis : Anomalodesmata				
Ordo : Pholadomyoidea				
Familia : Thraciidae				
THRA	PAPY	?	<i>Thracia papyracea</i> (POLI, 1795) = <i>Thracia phaseolina</i> (LAMARCK, 1818)	(222)
Classis : Cephalopoda				
Klasse : Inktvis				
Subclassis : Coleoidea				
Ordo : Sepioidea				
Familia : Sepiidae				
SEPI	OFFI	129	<i>Sepia officinalis</i> LINNAEUS, 1758 Gewone zeekat	
SEPI	ORBI	?	<i>Sepia orbignyana</i> FÉRUSSE, 1826	(224)
SEPI	ELEG	?	<i>Sepia elegans</i> ORBIGNY, 1826	(225)
Ordo : Sepiolioidea				
Familia : Sepiolidae				
SEOL	ATLA	130	<i>Sepioida atlantica</i> ORBIGNY, 1839 Dwerginktvis	
SETA	OWEN	?	<i>Sepietta oweniana</i> (ORBIGNY, 1839)	(226)

Ordo : Teuthoidea

Familia : Loliginidae

LOLI	VULG	131	<i>Loligo vulgaris</i> LAMARCK, 1798 Pijlinktvis	(227)
LOLI	FORB	132	<i>Loligo forbesii</i> STEENSTRUP, 1856	(228)
ALLO	SUBU	133	<i>Alloteuthis subulata</i> (LAMARCK, 1798) Dwergpijlinktvis	

Familia : Ommastrephidae (= Ommatostrephidae)

OMMA	SAGI	134	<i>Ommastrephes sagittatus</i> (LAMARCK, 1798)	(229)
TODA	EBLA	?	<i>Todaropsis eblanae</i> (BALL, 1841) = <i>Loligo sagittate</i> (VERANY, 1851) = <i>Ommastrephes veranyi</i> (GIRARD, 1889)	(230)

Ordo : Octopoda

Familia : Octopodidae

ELED	CIRR	135	<i>Eledone cirrhosa</i> (LAMARCK, 1798)	(231)
ELED	ALDR	?	<i>Eledone aldrovandi</i> (RAFINESQUE, 1814)	(232)
OCTO	VULG	136	<i>Octopus vulgaris</i> LAMARCK, 1798 Gewone achttarm	(233)

OPMERKINGEN

1. Voor de hogere indeling van de Polyplacophora verwijzen we naar VAN BELLE (1983) en KAAS & VAN BELLE (1985). Een grondig overzicht van de Europese soorten vindt men in VAN BELLE (1982).
2. Volgens VAN BELLE (1982) is de juiste publikatiedatum 1840 en niet 1839 zoals b.v. wordt vermeld door WINCKWORTH (1932), ENTROP (1972), ABBOTT (1974) en McKAY & SMITH (1979).
3. *Ischnochiton albus* werd voor onze kust signaleerd door VONCK (1933) en VERSTRAELEN (1966). Wellicht berusten die waarnemingen op verkeerde identificaties. In de KBIN-verzamelingen is er alleszins geen Belgisch materiaal voorhanden, maar gelet op de Europese verspreiding van de soort, lijkt het niet uitgesloten dat af en toe exemplaren zouden kunnen aanspoelen aan onze kust. LELOUP (1934) meldde één vondst van de "Zwarte Polder" (bij Nieuwvliet in Zeeuwsch Vlaanderen, Nederland). Dit exemplaar bevindt zich in de KBIN verzameling. Het werd door STRACK (1982) gedetermineerd als een witte vorm van *Lepidochitona cinerea*. *I. albus* komt wel voor in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
4. MAITLAND (1897) plaatste deze soort op zijn lijst, maar die melding lijkt ons twijfelachtig. Gezien de Europese verspreiding van *T. rubra*, is het echter niet onmogelijk dat exemplaren wel eens aanspoelen aan onze kust.
5. Hoewel deze en de volgende soort eenvoudig van elkaar te onderscheiden zijn, bestaat er nog discussie m.b.t. de naamgeving. Men vergelijk b.v. de synoniemlijsten in VAN BELLE (1982) en VAN AARTSEN et al. (1984). Hieruit blijkt dat voor beide soorten de naam *Chiton fascicularis* LINNAEUS, 1767 gebruikt is geweest. De identiteit van deze laatste soort wordt echter betwist, omdat er zich in de verzameling van LINNAEUS geen enkel specimen bevindt dat overeenkomt met de soort die men in het algemeen als *fascicularis* aanziet (DODGE 1952). Teneinde alle verwarring te vermijden en in afwachting van een definitieve oplossing voor dit probleem, hebben wij de naam *fascicularis* dan ook niet gebruikt (cf. WINCKWORTH 1932; JANSSEN 1975; McKAY & SMITH 1979).

Onder *A. crinita* verstaan wij de soort met de grote, wijd uit elkaar staande, traanvormige korrels op het tegmentum en onder *A. communis* de soort met op het tegmentum kleine, dicht op elkaar staande, ronde korrels (VAN BELLE 1982).

VAN BELLE (1982) vond *A. communis* in de Spuikom te Oostende, maar merkte tevens op dat de dieren werden ingevoerd vanuit Bretagne, zodat de soort niet echt tot de Belgische fauna kan worden gerekend.

6. In de KBIN-verzamelingen bevindt zich één exemplaar (Oostende, Spuikom, 8 maart 1950) dat ondubbelzinnig tot *A. crinita* behoort. Wellicht gaat het om een ingevoerd dier.
7. Er bestaan verschillende alternatieve classificaties van de Gastropoda. Het is hier echter niet de plaats om deze problematiek uitvoerig te bespreken. Wij houden ons hier aan de klassieke indeling volgens dewelke drie onderklassen moeten onderscheiden worden: Prosobranchia, Opisthobranchia en Pulmonata (GÖTTING 1974). Op deze wijze sluit onze lijst dan ook goed aan bij de eerder gepubliceerde inventaris van de niet-mariene weekdieren (VAN GOETHEM 1984).
8. PIANI (1984) heeft aangetoond dat er geen reden is om de naam *E. reticulata* SOWERBY, 1813 te verkiezen boven het oudere *Patella fissura* LINNAEUS, 1758. Deze laatste naam wordt ook gebruikt door ODHNER (1912), ANKEL (1936), THORSON (1941), SNELI (1970, 1974) en MCKAY & SMITH (1979). De soort werd door LINNAEUS beschreven in 1758 (p. 784 no. 681) en niet in 1767 zoals opgegeven door MCKAY & SMITH (1979).
9. NORDSIECK (1968) en FRETTER & GRAHAM (1976) gebruiken de naam *E. conica* LAMARCK, 1801 voor een Mediterrane vorm en *E. rosea* BELL, 1824 voor een Atlantische soort. Andere auteurs beschouwen de beide als synoniemen (GLIBERT 1957; VAN REGTEREN ALTENA et al. 1965) en geven dan voorrang aan *E. conica* wegens de prioriteitsregel. In een recente studie echter, stelde PIANI (1984) dat *E. conica* LAMARCK, 1801 in feite betrekking heeft op *E. fissura* (LINNAEUS, 1758), terwijl *E. rosea* BELL, 1824 refereert naar *E. conica* SCHUMACHER, 1817. Deze laatste naam kan echter niet gebruikt worden wegens de homonymie met *E. conica* LAMARCK, 1801. Dit wil dan ook zeggen dat we *E. rosea* BELL, 1824 als goede naam moeten weerhouden.
10. Deze soort werd oorspronkelijk beschreven door LINNAEUS in 1771 (p. 551: *Patella noachina*) en niet in 1767 zoals opgegeven door b.v. CLARKE (1962).
11. De naam *Patella apertura* MONTAGU, 1803 (p. 491) is gebaseerd op een juveniel exemplaar van *Patella graeca* LINNAEUS, 1758 (p. 784 no. 683) (IREDALE 1915b). Hoewel sommige auteurs de juiste identiteit van LINNAEUS' soort betwijfelen,

en derhalve de naam *P. graeca* verwerpen (zie o.a. BUCQUOY, DAUTZENBERG & DOLLFUS 1882), menen wij dat er toch voldoende gronden zijn om die naam te verkiezen boven *P. apertura*. Dit is blijkbaar ook het standpunt van NORDSIECK (1968), MCKAY & SMITH (1979) en VAN AARTSEN et al. (1984).

12. Het onderscheid tussen *P. vulgata* en de twee volgende soorten, wordt uitvoerig behandeld door FRETTER & GRAHAM (1962, 1976) en CHRISTIAENS (1973, 1983). Deze laatste auteur stelt echter voor om de naam *P. aspera* RODING, 1798 in synonymie te plaatsen met *P. ulyssiponensis* GMELIN, 1791; bovendien zou volgens dezelfde auteur *P. depressa* PENNANT, 1777 een nomen dubium zijn, waardoor de naam *P. intermedia* MURRAY, 1857 prioriteit zou moeten krijgen. In afwachting van de mening van andere auteurs, volgen wij hier echter voorlopig FRETTER & GRAHAM (1976), omdat we aan het nut twijfelen van het vervangen van een goed ingeburgerde naam (b.v. *P. aspera*) door een veel minder bekende naam (b.v. *P. ulyssiponensis*).

De KBIN-verzamelingen omvatten vrij veel materiaal van de Belgische kust; het werd allemaal gedetermineerd als *P. vulgata*. Wij menen echter dat een aantal exemplaren in de verzameling misschien tot *P. depressa* of *P. aspera* dienen gerekend te worden. Een nadere studie zal dit moeten uitmaken.

P. vulgata komt in elk geval levend voor aan onze kust (VANWALLEGHEM in litt.; BACKELJAU pers. obs.).

13. Deze soort komt o.a. voor in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
14. Zoals MANSEL-PLYDELL (1898) reeds opmerkte, is de typesoort van *Helcion* MONTFORT, 1810, *Patella pectinata* BORN, 1778. Hoewel BORN (1778, 1780) bij de beschrijving van deze soort refereerde naar *Patella pectinata* LINNAEUS, 1758 (p. 783 no. 669), blijkt uit zijn figuur duidelijk dat hij een andere soort onder ogen had dan LINNAEUS (zie TOMLIN 1923). LINNAEUS' *P. pectinata* is in feite geen *Patella*, maar wel een *Siphonaria* (*S. pectinata* = *S. algesirae* (QUOY & GAIMARD, 1834) uit de Middellandse Zee), terwijl BORN's naam, die een primair junior homoniem is van LINNAEUS' *P. pectinata*, moet vervangen worden door *P. pectunculus* GMELIN, 1791 (TOMLIN 1923; TURTON 1932). Deze Zuidafrikaanse soort, die dus als type fungeert voor *Helcion*, wordt o.a. gekenmerkt door een opvallende oppervlaktesculptuur bestaande uit vele radiaire, duidelijk geschubde ribben en een naar voor omgebogen top die enigszins over de voorrand hangt. De mondrand is tevens duidelijk gecreneleerd. Op grond van deze puur conchyliologische kenmerken, vinden wij het geschikt om *P. pectunculus* en *P. pellucida* in twee afzonderlijke genera

te plaatsen. Dit zijn dan respectievelijk *Helcion* en *Patina* LEACH, 1847. Sommige auteurs beschouwen dit laatste als een subgenus van *Helcion*. Wij zien daar echter geen overtuigende redenen voor. Het lijkt ons alleszins onjuist om beide namen in synonymie te plaatsen zoals b.v. MCKAY & SMITH (1979) doen.

Het leek ons interessant om beide ecologische vormen van *P. pellucida* onder een verschillende code te registreren, zodat de betreffende ecologische gegevens beter kunnen vergeleken worden.

Onlangs nog (18-19 sept. 1985) werden levende exemplaren van de forma *laevis* verzameld te Oostduinkerke en Oostende (VANWALLEGHEM in litt.). De diertjes zaten vastgehecht op riemwiervoetjes.

15. Hoewel *A. virginea* door tal van auteurs van onze kust wordt gemeld (b.v. COLBEAU 1868; PELSENEER 1881b; MAITLAND 1897; VERSTRAELEN 1966), zijn er ons geen vondsten van levende dieren bekend. Wellicht is al het Belgische materiaal van fossiele of subfossiele oorsprong. In dat geval mag de soort niet verward worden met *Lepeta scaldensis* VAN REGTEREN ALTENA, 1954 uit het Plio- Pleistoceen (zie ook GLIBERT 1957; VAN REGTEREN ALTENA et al. 1965).
16. *M. helycinus* werd in 1774 beschreven door PHIPPS en dus niet door FABRICIUS in 1780, zoals verkeerdelijk vermeld door b.v. WINCKWORTH (1932) en SNELI (1970).
17. Deze en de twee volgende *Gibbula*-soorten bezitten een duidelijke navel. Daardoor onderscheiden ze zich van drie fossiele vormen die eveneens aan onze kust zouden kunnen aanspoelen, nl. *G. octosulcata* (NYST, 1835), *G. beetsi* VAN REGTEREN ALTENA, 1954 en *G. nehalensiae* VAN REGTEREN ALTENA, 1954 (zie GLIBERT 1957). Al bij al blijkt het dikwijls niet zo eenvoudig om de verschillende soorten te identificeren.
18. Het verschil tussen deze soort en *G. cineraria* wordt uitvoerig belicht door FRETTER & GRAHAM (1962, 1977). *G. umbilicalis* kan ook zeer gemakkelijk verward worden met *G. pennanti* (PHILIPPI, 1836), een soort die tot voor kort als variëteit van *G. umbilicalis* gold (zie ook FRETTER & GRAHAM 1977 en BOUCHET et al. 1978). Geen van beide soorten lijkt aanwezig in de KBIN-verzameling, maar van *G. umbilicalis* bestaan er wel talrijke literatuurmeldingen (DE MALZINE 1867; COLBEAU 1868; PELSENEER 1881b; MAITLAND 1897; VONCK 1933; VANHERCKE 1980). Gezien de mogelijke verwarring met andere soorten, moeten we toch wel voorzichtig zijn met deze literatuurgegevens.

19. Deze soort werd beschreven als *Trochus zizyphinus*, maar in combinatie met het onzijdige *Calliostoma* verandert de uitgang -us in -um. *T. conuloides* LAMARCK, 1822 beschouwen we als een vormvariëteit van *C. zizyphinum*, terwijl we *T. conulus* LINNAEUS, 1758 voorlopig nog als zelfstandige soort aanzien (in tegenstelling tot FRETTER & GRAHAM 1977). Sommige auteurs onderscheiden twee ondersoorten: de recente *C. z. zizyphinum* en de Pliocene (Scaldisien) *C. z. simile* (SOWERBY, 1818) (zie GLIBERT 1957). FRETTER & GRAHAM (1977) stellen expliciet dat de soort niet aan de Belgisch-Nederlandse kust voorkomt. Nochtans bevinden er zich in de KBIN-verzameling verschillende stalen met dieren die voor onze kust gevist werden. Bovendien meldde de heer VANWALLEGHEM (in litt.) dat de dieren ook opgevist werden nabij "De Hinders" banken.
20. In overeenkomst met NORDSIECK (1968) en SNELI (1974, 1979) plaatsen we deze soort in een eigen genus (*Clelandella* WINCKWORTH, 1932), omdat ze op louter conchyliologische gronden een intermediaire plaats schijnt in te nemen tussen *Calliostoma* SWAINSON, 1840 en *Jujubinus* MONTEROSATO, 1884. WINCKWORTH (1932) en JANSSEN (1975) beschouwen *Clelandella* als een subgenus van respectievelijk *Cantharidus* MONTFORT, 1810 en *Jujubinus* (zie in dit verband ook opmerking 21). Het is ons niet duidelijk waarom vele auteurs de naam *Trochus clelandi* W. WOOD, 1828 verkiezen boven het oudere *T. miliaris* BROCCHI, 1814 (zie ook BUCQUOY, DAUTZENBERG & DOLLFUS 1882-86: p. 358). Bij nazicht van de oorspronkelijke beschrijving en figuren van BROCCHI (1814: p. 353, pl. VI fig. 1), lijkt er volgens ons weinig twijfel mogelijk, zodat *T. miliaris* wellicht voorrang zou moeten krijgen (zoals in THORSON 1941 en SNELI 1974, 1979). We wachten echter de mening van anderen af vooraleer we *T. clelandi* vervangen door BROCCHI's naam.
21. FRETTER & GRAHAM (1977) plaatsen deze soort in het genus *Cantharidus* MONTFORT, 1810. Volgens MCKAY & SMITH (1979) echter, heeft dit genus enkel betrekking op een aantal Indo-Pacifische soorten; daarom volgen wij hier NORDSIECK (1968, 1973a) en MCKAY & SMITH (1979) in het gebruik van *Jujubinus* MONTEROSATO, 1884. Het is niet uitgesloten dat fossiel materiaal van twee andere *Jujubinus* soorten, nl. *J. exasperatus* (PENNANT, 1777) en *J. striatus* (LINNAEUS, 1758), aan ons strand aanspoelt.
22. *Skenea serpuloides* werd door MONTAGU beschreven in 1808 (p. 147, pl. 21 fig. 3) en niet in 1803 zoals foutief wordt opgegeven door MCKAY & SMITH

- (1979). De taxonomie van de Noordegropese Skeneidae wordt uitvoerig behandeld door HÖISAETER (1968) en VAN AARTSEN et al. (1984). De nomenclatuur van *Skenea* en *Skeneopsis* wordt besproken door IREDALE (1915a).
23. GOFAS (1982) geeft een grondige bespreking van de Europese *Tricolia*-soorten (zie ook NORDSIECK 1973b).
24. ANKEL (1936) merkte op dat er een bijzonder sterke gelijkenis bestaat tussen deze soort en juveniele exemplaren van *L. pallidula*. Er werden ook overgangsvormen tussen beide gevonden. De auteur vroeg zich dan ook af, of hier wel twee verschillende soorten in het spel zijn. THORSON (1946) heeft echter voldoende aangetoond dat dit wel degelijk het geval is. *L. parva* leeft o.a. in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
25. Sommige auteurs zoals b.v. ANKEL (1936), THORSON (1941), ZIEGELMEIER (1966), STRESEMANN (1970), HUBENDICK & WARÉN (1969-76) en SNELI (1974, 1979) prefereren de naam *Trochus divaricatus* FABRICIUS, 1780 (p. 392 no. 389). Dit is echter een primair junior homoniem van *Trochus divaricatus* LINNAEUS, 1758 (p. 758 no. 513) (= *Gibbula divaricata* uit de Middellandse Zee), zodat FABRICIUS' naam niet kan gebruikt worden en dus *Turbo vinetus* MONTAGU, 1803 (p. 307) voorrang krijgt. Overigens bestaat er nog steeds enige discussie over het soortspecifieke verschil tussen *L. vineta* en *L. crassior* (MONTAGU, 1803) (zie FRETTER & GRAHAM 1980).
26. NORDSIECK (1968) en JANSSEN (1975) plaatsen deze soort in een zelfstandig genus: *Stenotis* A. ADAMS, 1863. Wij vinden daar evenwel geen overtuigende argumenten voor; bovendien plaatste A. ADAMS (1863) zelf, *Cochlea pallidula* in het genus *Lacuna* TURTON, 1827, i.p.v. in het door hem beschreven *Stenotis*. Wij volgen dan ook de overgrote meerderheid van recente auteurs in het gebruik van *Lacuna*.
27. In Op. 1159 van de ICZN werden de genusnaam *Littorina* FÉRUSAC, 1822 en de naam van de typesoort, *Turbo littoreus* LINNAEUS, 1758 officieel vastgelegd.
28. Het *L. obtusata*-complex omvat *L. obtusata*, *L. mariae* en *L. palliata* SAY, 1821. Over deze laatste vorm bestaat nog heel wat discussie (zie o.a. DAUTZENBERG & FISCHER 1914; THORSON 1941; FRETTER & GRAHAM 1980). *L. palliata* werd voor onze kust gemeld door DE MALZINE (1867), COLBEAU (1868) en MAITLAND (1897). Wellicht gaat het hier om verkeerde identificaties, want de echte *L. palliata* is een typische koudwatervorm die o.a. leeft langs de kusten van IJsland,

Groenland en Noord-Noorwegen (THORSON 1941; BACKELJAU et al. 1984b).

Gezien de grote vorm- en kleurvariatie in *L. obtusata* s.l. en in het licht van de ontdekking van *L. mariae* door SACCHI & RASTELLI (1966) in Bretagne, wordt op dit ogenblik een herziening van het Belgische materiaal uitgevoerd door de heer WARMOES (Rijksuniversitair Centrum Antwerpen).

L. mariae werd al met zekerheid aangetoond langs de Britse en Noorse kusten (SNELI & VAN MARION 1979; FRETTER & GRAHAM 1980).

29. De variabiliteit in het *L. obtusata*-complex wordt zo mogelijk nog overtroffen door die in het *L. saxatilis*-complex. Als gevolg daarvan werden er recent een heel aantal vormen en variëteiten tot volwaardige soorten "gepromoveerd". De systematiek en nomenclatuur van deze groep blijft echter nog zeer contro-versieel. Voorlopig volgen wij hier RAFFAELLI (1982) die *L. rudis* (MATON, 1797) als een junior synoniem beschouwt van *L. saxatilis* (OLIVI, 1792). Verder hebben JANSON & WARD (1985) aangetoond dat *L. tenebrosa* (MONTAGU, 1803) op te vatten is als een brakwatervorm van *L. saxatilis*.
De heer WARMOES bereidt een herziening voor van de Belgische vertegenwoor-digers van dit soortcomplex. We gaan hier dan ook niet verder in op deze probleemgroep, maar verwijzen naar enkele van de zeer talrijke publikaties: SESHAPPA (1948), JAMES (1968), HELLER (1975), SACCHI (1975), HANNAFORD-ELLIS (1978, 1979), FRETTER & GRAHAM (1980), WARD & WARWICK (1980), SMITH (1981), RAFFAELLI (1982), JANSON & WARD (1985).
30. Hoewel *L. neritoides* door heel wat auteurs langs onze kustesignaleerd werd (b.v. DE MALZINE 1867; COLBEAU 1868; PELSENEER 1881b; VONCK 1933; VERSTRAELEN 1966), zijn ons geen vondsten van levende exemplaren bekend. STOCK (1975) vond de diertjes wel in Nederland (o.a. op de zeedijk te Westkapelle). Zijn onderzoek van de havendam te Zeebrugge en de golfbrekers ten zuiden van Oostende, leverde echter niets op. VADER (1976) bespreekt de herkomst van de Nederlandse populaties.
31. Deze familie van brak- en zoetwatersoorten staat uitgebreid vermeld in VAN GOETHEM (1984). In onze lijst werden alleen die soorten opgenomen die in brak water leven en die dan ook aan de Belgische kust kunnen verzameld worden. In vergelijking met VAN GOETHEM (1984) hebben we een wijziging doorgevoerd m.b.t. de taxonomie van *Hydrobia stagnorum*. Voor de hogere systematische indeling van de familie verwijzen we naar BOETERS (1984).
32. Dit complex omvat *H. stagnorum*, *H. ventrosa* en *H. neglecta*. Tot voor kort werden de eerste twee samengenomen hetzij als *H. ventrosa*, hetzij als *H.*

stagnorum (FRETTER & GRAHAM 1978). BANK et al. (1979, 1984) menen echter dat die stelling niet houdbaar is. Wij volgen hier deze visie (zie ook GIUSTI & PEZZOLI 1984).

De Nederlandse namen van de Hydrobiidae en sommige Rissoidae kunnen tot verwarring leiden. Zo gebruiken JANSSEN & DE VOGEL (1965) en VAN GOETHEM (1984) de naam "drijfhorentje" voor *H. stagnorum*, terwijl VERSTRAELEN (1966) die naam gebruikt voor *Rissoa parva*. Analoge situaties doen zich voor met de Nederlandse namen van *H. ulvae*. JANSSEN & DE VOGEL (1965) en VAN GOETHEM (1984) noemen deze soort "wadslakje", maar PRUD'HOMME VAN REINE (1968) gebruikt die naam voor *H. stagnorum*. Andere auteurs noemen deze soort dan "opgezwollen wadslakje", terwijl ze de naam "brakwaterhorentje" gebruiken voor *H. ulvae* (b.v. KAAS & TEN BROEK 1942; ENTROP 1972; LONGIN 1983). Het brakwaterhorentje is echter volgens PRUD'HOMME VAN REINE (1968) en VAN GOETHEM (1984) in feite *Potamopyrgus jenkinsi*! Kortom het is duidelijk dat Nederlandse namen hier beter niet gebruikt worden.

H. neglecta en *H. ventrosa* komen o.a. voor in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).

33. *A. grayana* werd voor het eerst in België vastgesteld door DUPUIS (1927). De soort leeft in brak water en werd dus ook opgenomen in de lijst van de niet-mariene mollusken (VAN GOETHEM 1984).
34. Traditioneel beschouwde men deze soort als een *Onoba* (zie Rissoidae). Het is echter gebleken dat "*O. vitrea*" niet in de Rissoidae thuis hoort, maar wel in de Iravadiidae (PONDER 1984a, b).
De soort ontbreekt in de KBIN-verzameling, maar werd wel vermeld door MAITLAND (1897). Het lijkt ons alleszins goed mogelijk dat lege huisjes af en toe aan ons strand kunnen aanspoelen.
35. Voor de indeling van de Rissoidae volgen we hier de recente revisie van PONDER (1984a). Russische auteurs houden er echter een alternatieve indeling op na (b.v. SLAVOSHEVSKAYA 1978) en het ziet er dan ook naar uit dat deze problematiek nog voor heel wat discussies zal zorgen.
36. De status van *R. interrupta* t.o.v. *R. parva* is nog steeds een punt van discussie. Op grond van de onderzoeken van WIGHAM (1975), wordt *R. interrupta* door vele recente auteurs aanzien als een vormvariëteit van *R. parva* (FRETTER & GRAHAM 1978; MCKAY & SMITH 1979). NORDSIECK (1968) en VERDUIN (1976) menen echter dat het om twee verschillende soorten gaat. Wij volgen voorlopig WIGHAM (1975), maar reserveren toch een speciale code

voor *R. parva* var. *interrupta* (RISS PAIN). Gezien het sympatrisch voorkomen van de beide vormen, kunnen we JANSSEN (1975) niet bijtreden wanneer die ze benoemt als ondersoorten.

Voor patroonvariëteiten van deze soort verwijzen we naar HOEKSEMA (1978).

37. Wij volgen WINCKWORTH (1932), SMITH (1970) en VERDUIN (1985) voor de spellingswijze van deze naam. Sommige auteurs laten evenwel de laatste -i vallen.
38. Volgens FRETTER & GRAHAM (1978) gaat het hier om een soortcomplex. Een grondige studie is dan ook gewenst.
Levende exemplaren van de Belgische kust zijn ons niet bekend; lege huisjes daarentegen, spoelen geregeld aan.
39. Meestal wordt deze soort in het genus *Cingula* FLEMING, 1828 geplaatst (b.v. ANKEL 1936; FRETTER & GRAHAM 1978; VERDUIN 1984). Volgens PONDER (1984a) behoort ze evenwel tot *Alvania* RISSO, 1826.
40. Tot voor kort beschouwde men deze soort als een *Alvania* RISSO, 1826. Recent onderzoek heeft echter aangetoond dat ze beter in een zelfstandig genus wordt geplaatst, i.c. *Manzonina* BRUSINA, 1870 (FRETTER & GRAHAM 1978; PONDER 1984a; VAN AARTSEN et al. 1984). Soms wordt *Manzonina* ook aanzien als een subgenus van *Folinia* CROSSE, 1868 (NORDSIECK 1968; JANSSEN 1975).
41. JANSSEN (1975) onderscheidt hierin twee ondersoorten: *O. s. semicostata* en *O. s. aculeus* (GOULD, 1841). Wij volgen hier echter THORSON (1941), WARÉN (1973, 1974) en FRETTER & GRAHAM (1978) die de beide vormen als zelfstandige soorten beschouwen.
Er schijnt nog steeds verwarring te bestaan omtrent de systematiek en nomenclatuur van deze diertjes. *Turbo semicostatus* MONTAGU, 1803 (p. 326) is wellicht een andere soort dan die welke meestal onder die naam begrepen wordt. Anderzijds is het veel gebruikte synoniem *T. striatus* J. ADAMS, 1797 een primair junior homoniem van *T. striatus* DA COSTA, 1778 (p. 86, pl. 5 fig. 4) (= *Pomatias elegans* MÜLLER, 1774, een landslak die ook in België voorkomt). Bijgevolg kan deze naam niet gebruikt worden. WARÉN (geciteerd door FRETTER & GRAHAM 1978) schijnt *T. shepeianus* J. ADAMS, 1798 als bruikbare naam naar voor te schuiven. In afwachting van een definitieve oplossing voor dit probleem, houden wij ons aan de goed ingeburgerde naam *T. semicostatus*.

42. *Tormus* TURTON & KINGSTON, 1830 heeft prioriteit over *Adeorbis* W. WOOD, 1842 (zie IREDALE 1914).
43. Het lijkt ons niet uitgesloten dat ook nog andere *Caecum*-soorten aan onze kust kunnen verzameld worden. Zo werd b.v. *C. clarkii* CARPENTER, 1858 onlangs nog aangetroffen in schelpengruis verzameld te Cadzand (Nederland), terwijl die soort ook bekend is uit het Kanaal (DE BRUYNE 1984; HOEKSEMA & HOENSELAAR 1984). Verder kunnen *C. imperforatum* (KANMACHER, 1798) en de fossiele *C. mammillatum* S.V. WOOD, 1848 desgevallend aan ons strand gevonden worden. Voor een revisie en determinatiesleutel van de Europese Caecidae verwijzen we naar VAN AARTSEN (1977a).
44. Sommige auteurs aanzien de recente vorm als een ondersoort van de fossiele *T. tricarinata* (BROCCHI, 1814), die o.a. voorkomt in het Scaldisien van Antwerpen (GLIBERT 1958; VAN REGTEREN ALTENA et al. 1965; JANSSEN 1975). Voorlopig volgen wij de meerderheid van recente auteurs, die de beide vormen als verschillende soorten behandelen. Het juiste auteurschap van de naam *Turritella communis* vereist geen haakjes (zie RISSO 1826: p. 106). Buiten deze soort, spoelen er langs onze kust, en dan vooral ter hoogte van Het Zoute, regelmatig twee fossiele vormen uit het Eoceen aan, nl. *T. solanderi* MAYER, 1877 en *T. imbricataria* LAMARCK, 1804. Deze soorten zijn evenwel eenvoudig van *T. communis* te onderscheiden (zie GLIBERT 1933; VAN REGTEREN ALTENA et al. 1965; GEYS & MARQUET 1983).
45. VERSTRAELEN (1966), evenals enige oudere auteurs zoals PELSENEER (1881b) en VONCK (1933), vermelden van deze familie ook *Cerithium vulgatum* (BRUGUIÈRE, 1792). Wellicht hebben deze auteurs deze soort verward met *Cerithiopsis tubercularis* (MONTAGU, 1803), welke wel aan onze kust kan gevonden worden. *Cerithium vulgatum* daarentegen, is een Mediterrane soort die voor zover we weten niet voorkomt aan de Noordfranse en Britse kusten. Ze ontbreekt ten andere ook in de KBIN-verzameling. De taxonomie en fylogenie van het genus *Bittium* wordt behandeld door GRÜNDEL (1976).
46. Deze familie wordt soms als onderfamilie van de Cerithiidae beschouwd. Recente onderzoeken tonen echter aan dat het geschikter is om de Cerithiidae en de Cerithiopsidae als zelfstandige families te aanzien (GRÜNDEL 1980).
47. We gebruiken hier voorlopig nog deze naam, hoewel recent is gebleken dat wellicht een andere naam geschikter zou zijn. Inderdaad, volgens VAN AARTSEN

et al. (1984) heeft de naam *Cerithiopsis tubercularis* (MONTAGU, 1803: p. 270) in feite betrekking op *C. barleei* JEFFREYS, 1867 (zie ook WAREN 1980: pl. 4 fig. 13). Een en ander moet evenwel nog uitgewerkt worden.

48. GRÜNDEL (1975) heeft aangetoond dat de juiste familienaam Triforidae JOUSSEAUME, 1884 is en niet Triphoridae. Dit geldt echter alleen wanneer de genera *Triforis* en *Triphora* in dezelfde familie worden geplaatst (KOSUGE 1967). MARSHALL (1980) stelde echter dat beide genera in feite tot twee verschillende families moeten toegewezen worden: de Triforidae (rechtsgewonden, taenioglosse radula) en de Triphoridae (linksgewonden, rhinioglosse radula). Alleen vertegenwoordigers van deze laatste groep worden nog wel eens aan onze kust verzameld.
49. BOUCHET & GUILLEMOT (1978) hebben aangetoond dat de Atlantische vormen van "*Triphora perversa* (LINNAEUS, 1758)" kunnen opgesplitst worden in vier zelfstandige soorten. Deze worden hier gegroepeerd in het *T. adversa*-complex. Op basis van de schelp alleen zijn die vier vormen bijzonder moeilijk van elkaar te onderscheiden, maar de radula en de kleur van de levende dieren leveren duidelijke kenmerken. De "echte" *T. perversa* is een Mediterrane soort die aanmerkelijk groter wordt en relatief slanker is dan de vormen van het *T. adversa*-complex.
- In het licht van meer recent onderzoek, verfijnde BOUCHET (1984) de taxonomie van dit soortcomplex: daar waar hij oorspronkelijk de vier soorten bij elkaar plaatste in het genus *Triphora*, wijst hij ze nu toe aan vier verschillende genera (BOUCHET 1984). Terwille van de overzichtelijkheid hebben we echter geen rekening gehouden met deze genera bij het opstellen van de computercode; daardoor worden de vier soorten dan ook onder de genuscode "TRIP" behandeld.
- In de KBIN-verzameling bevinden zich talrijke exemplaren van *T. adversa* s.l., maar in het licht van het voorgaande, moet hun juiste identiteit nog vastgesteld worden
50. *Epitonium* RÖDING, 1798 heeft ondubbelzinnig voorrang op *Clathrus* OKEN, 1815, maar *Scala* BRUGUIÈRE, 1792 is op zijn beurt ouder dan *Epitonium*. Volgens MCKAY & SMITH (1979) zou dit probleem moeten geregeld worden door de ICZN. Wij volgen de meerderheid van recente auteurs in het gebruik van *Epitonium*, wat MCKAY & SMITH (1979) trouwens zelf ook doen.
- I.v.m. de uitgangen van de soortnamen, bestaan er blijkbaar nogal wat verschillende interpretaties. Voorlopig volgen wij FRETTER & GRAHAM (1982), hoewel we toch het volgende moeten opmerken: *Epitonium* (-ii) is een uit het

Grieks afgeleid onzijdig substantief; *clathrus* echter, hebben we niet in het woordenboek kunnen terugvinden, wel *clatratus*, -a, -um (= versierd met ribben), waarvan *clathratulus* wellicht als verkleinwoord op te vatten is. In combinatie met *Epitonium* krijgt dit laatste dan ook terecht de uitgang -um i.p.v. -us. De vraag dringt zich nu op of *clathrus* in combinatie met *Epitonium*, ook niet de uitgang -um zou moeten krijgen (zoals in b.v. HUBENDICK & WARÉN 1969-76). De uitgang -us kan natuurlijk wel behouden blijven zo *clathrus* een substantief zou blijken te zijn. De meeste recente auteurs gebruiken alleszins de uitgang -us, dit wellicht in navolging van RODING (1798: p. 91 no. 1180).

51. In 1971 werden twee levende exemplaren van deze soort opgevist nabij "De Hinders" (VANWALLEGHEM in litt.).
52. Van deze familie werd één soort met zekerheid langs onze kust aangetoond, zij het dan wel op basis van lege huisjes. Dit belet niet dat andere soorten zouden kunnen verwacht worden. Zo werd in Nederland op het strand van Goeree gruis verzameld waarin o.m. *Graphis albida* (KANMACHER, 1798) werd aangetroffen (DE BRUYNE et al. 1985).
De familie wordt uitvoerig behandeld door FRETTER & GRAHAM (1982).
53. De taxonomie en nomenclatuur van deze familie werden recent bewerkt door WARÉN (1983b, 1984).
54. Deze soort werd oorspronkelijk beschreven onder de naam *ungaricus* (LINNAEUS 1758: p. 782). Latere auteurs hebben dit, ten onrechte, gewijzigd in *hungaricus* (b.v. JEFFREYS 1865; THORSON 1941; ZIEGELMEIER 1966; LINDNER 1977). De juiste publikatiedatum van de naam is wel degelijk 1758 en niet 1767 zoals ABBOTT (174) en LINDNER (1977) opgeven.
De systematische plaats van de Capulidae wordt besproken door GRAHAM (1954).
55. Wegens de prioriteitsregels verkiezen wij hier het oudere Crepidulidae FLEMING, 1822 boven het jongere synonym Calyptraeidae BLAINVILLE, 1824 (ABBOTT 1974).
56. In oudere faunalijsten zoals die van DE MALZINE (1867), COLBEAU (1868), PELSENEER (1881b), MAITLAND (1897) en VONCK (1933), ontbreekt deze nu algemene soort. Dit komt doordat de diertjes pas in de jaren '30 bij ons werden ingevoerd (zie ook POLK 1962a, b; STRESEMANN 1970; FRETTER & GRAHAM 1981).

57. Het is niet uitgesloten dat ook *Lamellaria latens* (MÜLLER, 1776), een soort die soms wordt aanzien als een vorm van *L. perspicua*, aan onze kust kan gevonden worden (zie ook ODHNER 1913; FRETTER & GRAHAM 1981).
58. Triviidae TROSCHER, 1863 heeft voorrang op Eratoidae GILL, 1871. Overigens zijn er auteurs die de beide als verschillende families beschouwen (CATE 1979). In dat geval zijn de beide namen uiteraard geldig.
Een bespreking van de Europese soorten vindt men in LUCAS (1973).
59. Deze en de volgende soort werden door oudere auteurs samengenomen onder de naam *T. europaea* (MONTAGU, 1808: p. 88). Later werd echter duidelijk aangetoond dat het om twee verschillende soorten gaat. Het onderscheid tussen beide wordt uitvoerig behandeld door ANKEL (1936) en FRETTER & GRAHAM (1981).
60. Omtrent het juiste auteurschap van deze naam schijnt er nogal wat verwarring te bestaan. WINCKWORTH (1932), ANKEL (1936) en GRAHAM (1971) geven "MONTAGU, 1803" op. MONTAGU (1803: p. 200) schreef echter zelf i.v.m. deze soort: "it was separated by Doctor Solander, who gave it the name we have prefixed to it, in Museum Portlandicum". Over de rol van SOLANDER en het nomenclatorisch belang van LIGHTFOOT's "Portland Museum"-catalogus in de malacologie, is er al heel wat te doen geweest (IREDALE 1916; KAY 1965; BEBBINGTON 1974). Belangrijk hierbij is dat er van SOLANDER enkel een aantal onafgewerkte manuscripten bestaan en die kunnen dan ook niet beschouwd worden als geldige publikaties i.v.m. het invoeren van nieuwe namen. LIGHTFOOT's (1786) catalogus van het Portland Museum is dat echter wel. De daarin met een "S" gemerkte namen, d.w.z. de namen die door SOLANDER werden ingevoerd, worden gerefereerd naar "SOLANDER in LIGHTFOOT, 1786". De naam *Cypraea arctica* komt voor zover we konden nagaan, echter niet voor in LIGHTFOOT's catalogus. Dit betekent dat hoewel het vrij zeker is dat SOLANDER verantwoordelijk is voor de naam *C. arctica*, hij toch niet in aanmerking komt voor het auteurschap ervan. Aldus kunnen we ODHNER (1913) niet bijtreden wanneer die "SOLANDER in HUMPHREY, 1797" als auteurschap opgeeft, want HUMPHREY (1797: p. V en VIII) stelde zelf heel duidelijk dat hij de namen van SOLANDER had overgenomen uit een niet gepubliceerd manuscript. Alhoewel nu HUMPHREY (1797) de naam *C. arctica* in zijn catalogus heeft vermeld, kan ook hem het auteurschap ervan niet toegewezen worden (zoals b.v. SNELI 1979 wel doet), vermits hij geen referenties naar beschrijvingen en/of figuren opgaf. Hij vermeldde enkel (p. 7): " 100. *Cypraea arctica* - La Septentrionale - Northern Europe - *Cypraea arctica* Soland. " en dit is geen geldige basis

voor een nieuwe naam. De eerste ondubbelzinnige vermelding en differentiatie van *C. arctica* werd uiteindelijk door PULTENEY gegeven in zijn "Dorsetshire Catalogue" (1799: p. 42). Het correcte auteurschap komt derhalve hem toe, op voorwaarde natuurlijk dat de "Dorsetshire Catalogue" een door de ICZN aanvaarde publikatie is (CATE 1979).

61. In overeenstemming met NORDSIECK (1968), ABBOTT (1974) en McKAY & SMITH (1979), beschouwen wij *Lunatia* GRAT, 1847 als een zelfstandig genus.
62. De juiste nomenclatuur van deze soort is nog steeds een probleem. Wij volgen voorlopig FRETTER & GRAHAM (1981) in het gebruik van de naam *L. alderi* (FORBES, 1838), ook al is het niet uitgesloten dat verder onderzoek zou kunnen uitwijzen dat misschien een synoniem toch voorrang zou moeten krijgen (zie ook VANWALLEGHEM 1984c).
L. alderi kan gemakkelijk verward worden met de fossiele *L. hemiclausula* (SOWERBY, 1824), die ook aan onze kusten kan verzameld worden.
63. Vondsten van deze en de twee volgende soorten zijn ons enkel bekend uit de oudere literatuur (DE MALZINE 1867; COLBEAU 1868; PELSENEER 1881b; MAITLAND 1897; VONCK 1933). Mogelijk gaat het geheel of gedeeltelijk om verkeerde identificaties van bepaalde fossiele vormen die eveneens aan onze kust kunnen gevonden worden. De KBIN-verzameling omvat alleszins geen exemplaren die tot één van de drie soorten kunnen toegewezen worden.
64. Sommige auteurs beschouwen *Amauropsis* MÖRCH, 1857 als een subgenus van *Bulbus* BROWN, 1839 (= *Acrybia* H. & A. ADAMS, 1853).
Vondsten van deze soort aan onze kust hebben meer dan waarschijnlijk betrekking op fossiel materiaal.
65. De Trophoninae verzameld aan de Belgische kust zijn wellicht van fossiele of subfossiele oorsprong. Ook aanvoer van elders is zeer goed mogelijk. Dit belet echter niet dat van *B. truncatus* dode, maar "vers" lijkende, exemplaren werden opgevist nabij "De Hinders" (VANWALLEGHEM in litt.). Het materiaal in de KBIN-verzameling moet alleszins grondig nagekeken worden.
HOUART (1981) geeft een grondig overzicht van de Europese Trophoninae.
66. Voor de nomenclatuur van de genusnaam verwijzen we naar CROTHERS (1972). Sommige auteurs plaatsen *Mucella*, samen met enkele andere genera, in een zelfstandige familie, de zgn. Thaididae (b.v. LINDNER 1977). Wij volgen de

meer klassieke zienswijze waarbij het genus tot de Muricidae wordt gerekend.

67. Zowel de genus- als de soortnaam, werden officieel erkend door de ICZN (Op. 886). *Ocenebra* is vrouwelijk en daarom wordt de soortnaam *erinacea* i.p.v. *erinaceum* of *erinaceus*. Deze laatste spellingswijze is echter wel correct in combinatie met *Murex*.
De synonieme genusnaam *Tritonalia* FLEMING, 1828 werd in ICZN Op. 886 verworpen (zie ook HOUART 1980).
68. Buiten de drie vermelde soorten, kunnen uitzonderlijk ook nog andere Buccinidae aan onze kust verzameld worden. Het gaat dan echter wel om fossiel, subfossiel of allochtoon materiaal.
69. De meeste recente auteurs gebruiken de genusnaam *Colus* RÖDING, 1798 i.p.v. *Sipho* BRUGUIÈRE, 1792. IREDALE (1915b) stelde i.v.m. deze naam dat "This name cannot be defended by anyone"; de naam werd later dan ook verworpen door de ICZN (Op. 21). *Tritonofusus* BECK, 1874 kan evenmin gebruikt worden wegens de gewone prioriteitsregels.
Naast *C. gracilis*, wordt soms ook *C. islandicus* (GMELIN, 1791) door vissers aangevoerd uit noordelijke gebieden.
C. curtus (JEFFREYS, 1867) en *C. cordatus* (BELL, 1871) zijn Plio- Pleistocene soorten die met *C. gracilis* kunnen verward worden (DUMOULIN 1982).
De recente Westeuropese *Colus*-soorten worden behandeld door PAIN (1978).
70. SNELI (1979) plaatst haakjes rond het auteurschap. Daar de soort echter als een *Buccinum* werd beschreven (LINNAEUS 1758: p. 740), zijn haakjes hier uiteraard overbodig.
71. Zie CERNOHORSKY (1972, 1977) i.v.m. deze familienaam.
72. In overeenkomst met VAN REGTEREN ALTENA et al. (1965) en VAN AARTSEN et al. (1984), beschouwen wij *Hinia* GRAY, 1847 als een subgenus van *Nassarius* DUMÉRIL, 1806.
73. De taxonomie van deze familie stelt nog zeer veel problemen. Wij volgen NORDSIECK (1968, 1977) en VAN AARTSEN et al. (1984). Deze laatsten geven enkele interessante beschouwingen.
Het grootste gedeelte van het Belgische materiaal is van fossiele oorsprong.

74. Volgens NORDSIECK (1968, 1977) en VAN AARTSEN et al. (1984) is *Haedropleura* BUCQUOY, DAUTZENBERG & DOLLFUS, 1883 een jonger synoniem van *Bellaspira* CONRAD, 1868. Deze laatste naam heeft dus voorrang.
75. Deze soort werd levend aangetroffen in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
76. Wellicht gaat het hier om een soortcomplex waartoe o.a. ook *B. laevigata* zou behoren (ANKEL 1936; VAN AARTSEN et al. 1984).
77. Omtrent de naam *B. laevigata* (PHILIPPI, 1836) bestaan er nogal wat onzekerheden. Zo schijnt hij reeds eerder gebruikt te zijn in *Pleurotoma laevigata* SOWERBY, 1823 (VAN AARTSEN et al. 1984). Verder onderzoek is hier dus wel gewenst.
78. In tegenstelling tot wat NORDSIECK (1977) en VAN AARTSEN et al. (1984) opgeven, is de publikatiedatum niet 1808, maar wel 1803. In dat jaar beschreef MONTAGU (1803: p. 260, pl. 9 fig. 3) de soort als *Murex purpureus*.
79. De hogere indeling van de Opisthobranchia is nog zeer controversieel. Dit blijkt duidelijk wanneer men de classificaties van verschillende auteurs naast elkaar legt (b.v. THOMPSON 1976; SCHMEKEL & PORTMANN 1982; CATTANEO & BARLETTA 1984). Wij hebben een min of meer arbitraire keuze gemaakt en volgen GÖTTING (1974).
Een goede inleiding en determinatiesleutel tot de zeenaaktslakken van de Belgische en Nederlandse kusten is die van SWENNEN (1957). Deze tabel omvat echter wel meer soorten dan ons bekend zijn van de Belgische kust. Het moet dan ook benadrukt worden dat de onderhavige lijst m.b.t. de zeenaaktslakken een zeer voorlopig karakter heeft.
80. De originele spelling van de genusnaam is wel degelijk *Acteon* (MONTFORT 1810: p. 314) en dus niet *Actaeon*, zoals vermeld door b.v. ODHNER (1907), JAECKEL (1952), GLIBERT (1960), JANSSEN (1975), SEAWARD (1982) e.a.
81. Het oudere synoniem *Bulla alba* KANMACHER, 1798, werd in ICZN Op. 568 gesupprimeerd ten voordele van *Bulla obtusa* MONTAGU, 1803. De publikatiedatum 1807, zoals opgegeven door ABBOTT (1974), is dus niet correct. De nomenclatuur van de genusnaam wordt behandeld door IREDALE (1915a). De soort werd levend aangetroffen in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).

82. De naam *Bulla truncatula* BRUGUIÈRE, 1792 werd door de ICZN erkend in Op. 549. In hetzelfde besluit werden tevens de namen *bulla truncata* (J. ADAMS, 1800) en *Bulla retusa* (MATON & RACKETT, 1807) gesupprimeerd. Of *Bulla mammillata* PHILIPPI, 1836 een synoniem is van *Bulla truncatula*, blijft voorlopig een punt van discussie (THOMPSON 1976; VAN AARTSEN et al. 1984).
83. De naam *Bulla umbilicata* MONTAGU, 1803 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 549.
De KBIN-verzameling omvat enkele exemplaren onder de naam *Retusa strigella* (LOVÉN, 1846). Deze exemplaren vertonen een duidelijke spiraalsculptuur. Volgens ODHNER (1907) gaat het hier om een aparte soort, maar recentere auteurs zoals PRUVOT-FOL (1954) en VAN AARTSEN et al. (1984) delen die mening niet en plaatsen *R. strigella* in synonymie met *R. umbilicata*. Wij volgen dit laatste standpunt.
84. *Haminea* GRAY, 1847 (zie b.v. THIELE 1931; THOMPSON 1976; SEAWARD 1982) is een oorspronkelijke drukfout voor *Haminaea* GRAY, 1847. VAN AARTSEN et al. (1984) maakten deze opmerking reeds eerder, maar stelden dan dat de genusnaam in feite *Haminaea* TURTON & KINGSTON, 1830 moet zijn. Dit is echter ook niet geheel juist, want de oorspronkelijk spelling van de naam blijkt *Haminoea* te zijn (IREDALE 1914; WINCKWORTH 1932; RUDMAN 1971).
85. Voor de naamgeving zie LEMCHE (1971).
86. De naam *Bulla lignaria* LINNAEUS, 1758 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 287.
Of deze soort tot onze fauna behoort blijft vooralsnog een open vraag. ODHNER (1907) vermeldde de soort wel voor onze kust, zij het op autoriteit van FRIELE & GRIEG (1901). Deze laatsten hadden het nochtans over fossiele vondsten, o.a. uit het Scaldisien van Antwerpen. JAECKEL (1952) signaleerde de soort eveneens langs de Belgische en Nederlandse kusten, maar gaf geen verder commentaar.
87. De naam *Akera bullata* MÜLLER, 1776 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 539. In hetzelfde besluit werd ook de familienaam Akeridae geconserveerd. *Acera* is een foute spellingswijze.
88. JANSSEN (1975) beschouwt *Bullaea quadripartita* als een ondersoort van *Philine aperta*. Wij zien daar echter geen reden toe.

89. Oudere auteurs schrijven de oorspronkelijke diagnose van deze soort toe aan "CLARK, 1828" (b.v. ODHNER 1907; LEMCHE 1928; PRUVOT-FOL 1954 e.a.). Dit is wellicht het gevolg van een verwarring met *Philine pruinosa*, een soort die inderdaad door CLARK in 1828 werd beschreven (WARÉN 1983). Volgens THOMPSON & BROWN (1976) en MCKAY & SMITH (1979) is het correcte auteurschap van *P. punctata* "J. ADAMS, 1800". ANNYS (1982) rapporteerde één exemplaar in gruis verzameld te Heist. Gezien de gedeeltelijk fossiele oorsprong van dit materiaal en gezien het feit dat de kleine Philinidae toch wel zeer moeilijk te determineren zijn op basis van de schelpkenmerken alleen, maken we toch enig voorbehoud bij deze vondst. JAECKEL (1952) meldde de soort echter ook al voor onze kust.
90. Van deze familie worden in de Belgische literatuur steeds weer dezelfde twee soorten vermeld: *Odostomia acuta* en *Turbonilla innovata* (COLBEAU 1868; PELSENEER 1881b; MAITLAND 1897; VONCK 1933). Is het een toeval dat juist die twee soorten in de KBIN-verzameling ontbreken, terwijl de overige in deze lijst opgenomen soorten (en die niet in de literatuur vermelde worden) wel in de collectie aanwezig zijn? Het ziet er alleszins naar uit dat heel wat literatuurgegevens berusten op verkeerde identificaties. ENTROP (1972) meldt in Nederland aanzienlijk wat meer soorten. Een onderzoek van de Belgische microgastropoden zal wellicht ook nieuw materiaal opleveren. Vroeger werden de Pyramidellidae bij de Prosobranchia ingedeeld (zie b.v. ZIEGELMEIER 1966); nu heeft men die zienswijze verlaten en plaatst men ze bij de Opisthobranchia.
91. In overeenkomst met VAN AARTSEN (1977b) is het ons niet duidelijk waarom WINCKWORTH (1932), ANKEL (1936) en MCKAY & SMITH (1979) de naam *Chrysallida obtusa* (BROWN, 1827) prefereren boven het oudere *Turbo interstinctus* MONTAGU, 1803 (p. 324).
92. Hoewel ons van deze soort geen meldingen van de Belgische kust bekend zijn, nemen we ze uitzonderlijk toch op in deze lijst, omdat ze vrijwel zeker ook bij ons moet kunnen gevonden worden in mosselbanken op havenhoofden, golfbrekers en paalwerken. In Nederland werd *Brachystomia scalaris* al op verschillende plaatsen levend verzameld, o.a. te Vlissingen en Westkapelle (MULDER 1952, 1965). Volgens HEPPELL (in MCKAY & SMITH 1979) is het aanbevolen om de naam *Odostomia rissoides* HANLEY, 1844 te gebruiken i.p.v. *O. scalaris* MACGILLIVRAY, 1843. Totdat echter een en ander geregeld is door de ICZN, houden wij ons

aan het welbekende *scalaris*.

93. Het is ons niet duidelijk waarom Britse auteurs (b.v. WINCKWORTH 1932; GRAHAM 1971; MCKAY & SMITH 1979) de voorkeur geven aan het jongere synoniem *Turbonilla elegantissima* (MONTAGU, 1803). Wij volgen ANKEL (1936), JANSSEN (1975) en VAN AARTSEN (1981) in het gebruik van het oudere *T. lactea*. LINNAEUS publiceerde deze naam in 1758 (p. 765 No 551) en dus niet in 1766 of 1767 zoals respectievelijk VAN AARTSEN (1981) en JANSSEN (1975) opgeven.
94. In tegenstelling tot wat MCKAY & SMITH (1979) vermelden, vereist het auteurschap hier geen haakjes.
95. Vondsten van Gymnosomata aan onze kust zijn ons niet bekend. Wel stelde JAECKEL (1952) dat *Clione limacina* af en toe langs de Belgische en Nederlandse kusten zou gevonden worden.
De beide soorten die we in de lijst hebben opgenomen, worden alleszins door VAN DER SPOEL (1976: p. 427 kaart 189 en p. 459 kaart 221) in ons faunagebied gesignaleerd.
96. De spelling "Saccoglossa" in GÖTTING (1974) en SCHMEKEL & PORTMANN (1982) is fout (ABBOTT 1974).
GASCOIGNE (1978) geeft een aantal redenen om "Ascoglossa" te verkiezen boven "Sacoglossa", maar vermits de ICZN geen vaste regels voorschrijft m.b.t. taxa boven het familieniveau, prefereren we toch "Sacoglossa" omdat deze naam toch meer bekendheid heeft.
Voor wat de indeling in families betreft, volgen we THOMPSON & BROWN (1976) en VAN GOETHEM (1984), hoewel ook op dit vlak GASCOIGNE (1978) een aantal nieuwe voorstellen heeft gedaan. Deze werden o.m. toegepast in de faunalijst van MCKAY & SMITH (1979).
97. Vermits het hier een brakwaterbewoner betreft, werd de soort ook opgenomen door VAN GOETHEM (1984). De diertjes werden recent o.a. aangetroffen in de Westerschelde nabij de kerncentrale te Doel en in de schorren bij Fort Liefkenshoek; verder leeft *A. modesta* ook in het reservaat van de IJzermonding en in het Zwin (DUMOULIN in litt.).
Zie verder ook RAEYMAEKERS (1895), ENGEL et al. (1940), DEN HARTOG (1958, 1959) en VADER (1981). Deze laatste auteur plaatst de soort in een zelfstandige familie, de Alderiidae, welke zich van de Stiligeridae zou onderscheiden in de bouw van de genitalia (GASCOIGNE 1976).

98. In tegenstelling tot PRUVOT-FOL (1954), maar in overeenkomst met THOMPSON (1976), GASCOIGNE (1978a, b), MCKAY & SMITH (1979) en CATTANEO & BARLETTA (1984), beschouwen wij *Limapontia capitata* en *L. depressa* als twee verschillende soorten.

Omtrent de nomenclatuur en publikatiedatum van deze soort bestaat er blijkbaar veel verwarring. Volgens PRUVOT-FOL (1954) en ABBOTT (1974) moet de soort in feite *L. nigra* (MÜLLER, 1773) heten. Andere auteurs verkiezen echter de naam *L. capitata* (MÜLLER, 1774), waarvan dan *L. nigra* JOHNSTON, 1836 een synoniem zou zijn (THOMPSON 1976; GASCOIGNE 1978a).

Voor de publikatiedatum van MÜLLER's *L. capitata* bestaan er drie "versies": 1773 (b.v. WINCKWORTH 1932; SCHMEKEL & PORTMANN 1982; CATTANEO & BARLETTA 1984), 1774 (b.v. PRUVOT-FOL 1954; THOMPSON 1976) en 1776 (b.v. ODHNER 1907; LEMCHE 1928; MCKAY & SMITH 1979).

Bij nazicht van de oorspronkelijke werken van MÜLLER (1773, 1774a, b, 1776) bleek dat de correcte naam en publikatiedatum van deze soort *Fasciola capitata* MÜLLER, 1774 moet zijn. Inderdaad, in 1773 publiceerde MÜLLER slechts het eerste deel van zijn "Vermium terrestrium et fluviatilium". Daarin behandelde hij echter geen Mollusca. In 1774 volgden dan deel II en III (resp. Helminthica en Testacea). In deel II werden zowel *Fasciola nigra* (p. 54 No 179) als *Fasciola capitata* (p. 70 geen No) opgenomen. Maar MÜLLER's *F. nigra* is in feite een platworm (Turbellaria, Tricladida: *Polycelis nigra* EHRENBERG; zie DEN HARTOG 1962). Dit blijkt duidelijk uit de beschrijving en afbeelding die MÜLLER van zijn *F. nigra* geeft in "Zoologica Danica Vol. III" (1779: p. 48, pl. 109 figs 3-4 onder de naam *Planaria nigra*). In MÜLLER's "Zoologiae Danicae Prodrum" (1776) staan *F. nigra* en *F. capitata* ook vermeld onder de naam *Planaria* (resp. pp. 221 en 223). In beide gevallen wordt er echter verwezen naar de publikatie uit 1774. Hieruit volgt dan ook ondubbelzinnig dat de publikatiedata 1773 en 1776 voor *F. capitata* niet juist zijn, terwijl de naam *F. nigra* MÜLLER, 1774 niet op deze soort kan toegepast worden. Volgens GASCOIGNE (1976) hoort het genus *Limapontia* thuis in de Stiligeridae en kan aan de "Limapontiidae" geen zelfstandige familiestatus toegekend worden. Wij houden ons echter voorlopig aan de klassieke zienswijze van THOMPSON & BROWN (1976).

99. Deze soort wordt ook vermeld door VAN GOETHEM (1984). Zie verder ook ENGEL et al. (1940) en DEN HARTOG (1958, 1959).

100. Zie ook BAILY (1975) en CATTANEO & BARLETTA (1984).

101. De naam *Aplysia punctata* CUVIER, 1803 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 200. In hetzelfde besluit werd ook de genusnaam bestendigd. De soort werd door MAITLAND (1897) en JAECKEL (1952) voor onze kust gesignaleerd, maar in overeenkomst met ENGEL (1936) betwijfelen wij de betrouwbaarheid van de eerste auteur. In de KBIN-verzameling is er alleszins geen Belgisch materiaal voorhanden.
102. Door heel wat auteurs (o.a. WINCKWORTH 1932; STRESEMANN 1970; THOMPSON & BROWN 1976; MCKAY & SMITH 1979; SEAWARD 1982) wordt het jongere synoniem *Polycera cristata* ALDER, 1841 gebruikt. Nochtans wees PRUVOT-FOL (1954) erop dat in feite het oudere *Tritonia gibbosa* RISSO, 1818 de correcte naam is (zie ook ABBOTT 1974; BOUCHET & TARDY 1976; CATTANEO & BARLETTA 1984). Of nu deze namen inderdaad als synoniemen mogen worden beschouwd is voor discussie vatbaar. In afwachting van verder onderzoek echter, volgen wij PRUVOT-FOL (1954).
103. Op grond van de prioriteitsregels heeft Onchidorididae GRAY, 1854 ondubbelzinnig voorrang op Lamellidorididae VAN REGTEREN ALTENA, 1937 (ABBOTT 1974).
104. Het auteurschap van deze naam wordt soms aangegeven als "(MÜLLER, 1776)" (o.a. ODHNER 1907; PRUVOT-FOL 1954; ABBOTT 1974; BOUCHET & TARDY 1976). Andere auteurs vermelden evenwel "(ABILDGAARD, 1789)" (o.a. WINCKWORTH 1932; RUSSELL 1971; THOMPSON & BROWN 1976; MCKAY & SMITH 1979). *Acanthodoris pilosa* werd inderdaad door ABILDGAARD beschreven, zij het dan wel in MÜLLER's "Zoologica Danica Vol. III" (1789: p. 7, pl. 85 figs 5-8).
105. Deze algemene soort stelt nog wel wat nomenclatorische problemen. *Limax bilamellatus* werd door LINNAEUS beschreven in 1761 (p. 508 No 2094). Later hernam LINNAEUS de soort als *Doris bilamellata* in de 12de editie van "Systema naturae" (1767: p. 1083), waarbij hij expliciet verwees naar de soort die hij beschreef onder No 2094 in "Fauna Svecica". Bijgevolg is de juiste publikatiedatum voor de soortnaam 1761 en niet 1767 zoals de meeste auteurs vermelden. Dit doet natuurlijk geen afbreuk aan het feit dat sommige auteurs menen dat onder de naam *Doris bilamellata* wellicht meer dan een soort moet worden begrepen (MCKAY & SMITH 1979). Zij stellen dat daarom de naam *Doris fusca* MÜLLER, 1776 (p. 229 No 2768) geschikter is. Volgens BOUCHET & TARDY werd deze naam gepubliceerd in 1768, maar in dat jaar publiceerde MÜLLER enkel een figuur zonder verdere uitleg (PRUVOT-FOL 1954). Het tenslotte ook nog interessant op te merken dat MÜLLER zelf, zijn *Doris fusca* in synonymie plaatste met LINNAEUS' *Doris bilamellata*.

M.b.t. de genusnaam is er blijkbaar ook nog geen overeenstemming bereikt. Heel wat auteurs prefereren *Onchidorus* BLAINVILLE, 1816, wat dikwijls dan nog geëmendeed wordt tot *Onchidoris* (WINCKWORTH 1932; BOUCHET & TARDY 1976; THOMPSON & BROWN 1976; CATTANEO & BARLETTA 1984). PRUVOT-FOL (1954) stelde echter dat dit een nomen nudum zou zijn, terwijl het oudere synoniem *Villiersia* ORBIGNY, 1837 een nomen oblitum is (zie ook ABBOTT 1974). Daarom volgen wij ODHNER (1907), PRUVOT-FOL (1954), SWENNEN (1961) en ABBOTT (1974) in het gebruik van *Lamellidoris* ALDER & HANCOCK, 1855.

106. Vermits deze soort werd beschreven onder de naam *Doris*, moeten er haakjes worden geplaatst rond het auteurschap van MÜLLER (1776: p. 229 No 2771). Er zijn ons van deze dieren geen vondsten van de Belgische kust bekend, maar de soort werd welesignaleerd door MAITLAND (1897) en VONCK (1933). Voor zover we konden nagaan werden de diertjes ook nog niet in Nederland gevonden (ENGEL 1936; SWENNEN 1957, 1961); ze leven wel langs de Noordfranse kust (BOUCHET & TARDY 1976).
107. Volgens RUSSELL (1971) is de juiste publikatiedatum 1815 en niet 1807 zoals PRUVOT-FOL (1954) en BOUCHET & TARDY (1976) opgeven.
108. De naam *Doris clavigera* MÜLLER, 1776 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 833. Hetzelfde geldt voor de genusnaam *Limacia* MÜLLER, 1781. BOUCHET & TARDY (1976) hebben blijkbaar de publikatiedatum van deze laatste verswisseld met die van de soortnaam.
ENGEL (1936) geeft een grondige argumentatie om de meldingen van MAITLAND (1897) i.v.m. deze soort in twijfel te trekken. De KBIN-verzameling omvat echter wel materiaal van onze kust. Het dient zeker gereviseerd te worden.
109. De genusnaam *Cadlina* BERGH, 1878 en de soortnaam *Doris laevis* LINNAEUS, 1767 werden door de ICZN vastgelegd in Op. 812.
De soort ontbreekt in de KBIN-verzameling, maar werd welesignaleerd door COLBEAU (1868), MAITLAND (1897) en JAECKEL (1952).
110. De familienaam Tritoniidae werd door de ICZN vastgelegd in Op. 668.
111. De naam *Tritonia hombergii* CUVIER, 1803 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 668. Veel recente auteurs laten de laatste -i in de soortnaam vallen. Dit is voor zover we weten niet gewettigd.
De correcte publikatiedatum is wel degelijk 1803 i.p.v. 1802 zoals sommige auteurs opgeven (RUSSELL 1971)

112. Volgens RUSSELL (1971) werd *Tritonia plebeia* beschreven door JOHNSTON in 1828 en niet in 1838 zoals ODHNER (1907), PRUVOT-FOL (1954) en BOUCHET & TARDY (1976) opgeven.
113. Wij verkiezen de naam *Lomanotus marmoratus* (ALDER & HANCOCK, 1845), hoewel de soort in 1844 door VÉRANY werd beschreven als "Lomanoto di gêné". Die naam werd echter pas in 1846 gelatiniseerd tot *L. genei*, zodat de naam van ALDER & HANCOCK uiteindelijk toch voorrang heeft (zie ook PRUVOT-FOL 1954; SCHMEKEL & PORTMANN 1982). Overigens beschouwen sommige auteurs *L. genei* en *L. marmoratus* als twee verschillende soorten (SEAWARD 1982).
114. De overgrote meerderheid van recente auteurs gebruikt de naam Dotoidae. Op. 697 van de ICZN stipuleert nochtans zeer duidelijk dat dit een verkeerde spellingswijze is voor Dotidae GRAY, 1853. De naam Dotoidae werd dan ook verworpen. ABBOTT (1974) had dit wellicht ook opgemerkt, maar waarschijnlijk als gevolg van een drukfout, vermeldde hij Dotodae, wat eveneens verkeerd is. Oudere auteurs gebruiken wel eens de naam Dotonidae, maar die werd verworpen door de ICZN in Op. 697.
115. Dit complex omvat volgens PRUVOT-FOL (1954) alle *Doto*-soorten met zwarte tot karmijnrode punten op de cerata. Aan onze kust komen minstens twee soorten (?) voor.
116. De naam *Doto coronata* (GMELIN, 1791) werd door de ICZN vastgelegd in Op. 697. Volgens McKAY & SMITH (1979) kunnen er binnen deze soort nog twee vormen onderscheiden worden. Een diepgaander onderzoek is dan ook wenselijk.
117. De naam *Doto fragilis* (FORBES, 1838) werd door de ICZN vastgelegd in Op. 697.
118. De familiegroepnamen Flabellininae en Coryphellidae werden door de ICZN vastgelegd in Op. 781. Volgens recente auteurs bestaan er geen duidelijke gronden om twee families te onderscheiden (SCHMEKEL & PORTMANN 1982). In dat geval heeft de naam Flabellinidae voorrang op Coryphellidae (wegens de prioriteitsregel). Wij volgen dit standpunt. Sommige auteurs echter, beschouwen de beide families wel als zelfstandige entiteiten en in dat geval zijn uiteraard de beide namen evenwaardig.
119. De naam *Eolidia verrucosa* M. SARS, 1829 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 781.

M.b.t. de taxonomie van deze soort zijn de meningen nog verdeeld; daarom geven we geen synoniemen op. THOMPSON & BROWN (1976) onderscheiden in Groot-Brittannië drie variëteiten (benoemd als ondersoorten): *C. v. verrucosa* (M. SARS, 1829) (= *Eolis pellucida* ALDER & HANCOCK, 1843, = *Eolis gracilis* ALDER & HANCOCK, 1844), *C. v. rufibranchialis* (JOHNSTON, 1832) en *C. v. smaragdina* (ALDER & HANCOCK, 1851). ABBOTT (1974) deelt blijkbaar die mening, maar stelt dat de "subsp." *verrucosa* enkel voorkomt in Noorwegen, wat uiteraard in tegenspraak is met wat THOMPSON & BROWN (1976) opgeven. PRUVOT-FOL (1954) en MCKAY & SMITH (1979) plaatsen *rufibranchialis* zonder meer in synonymie met *verrucosa*, terwijl ze *smaragdina*, *E. pellucida* en *E. gracilis* tot zelfstandige soorten "promoveren". SWENNEN (1961) daarentegen, beschouwt *rufibranchialis* en *gracilis* als synoniemen van *verrucosa*. In afwachting van verder onderzoek volgen wij dit laatste standpunt.

120. Volgens RUSSELL (1971) is de juiste publikatiedatum van deze naam 1846 i.p.v. 1844.

In de KBIN-verzameling bevinden zich enkele exemplaren van de Belgische kust; hun determinatie zou echter gecontroleerd moeten worden.

121. De genusnaam *Facelina* ALDER & HANCOCK, 1855 en de soortnaam *Doris auriculata* MÜLLER, 1776 werden door de ICZN vastgelegd in Op. 775.

Omtrent de taxonomie en nomenclatuur van deze soort bestaat er overigens nog heel wat discussie. Daarom hebben we geen synoniemen in de lijst opgenomen. Een kort overzicht kan dienen als illustratie van de bestaande verwarring. ODHNER (1907) beschouwde drie soorten: *F. drummondi* (THOMPSON, 1844), *F. coronata* (FORBES & GOODSIR, 1839) en *F. auriculata* (MÜLLER, 1806) (deze laatste publikatiedatum is uiteraard fout!). ENGEL (1936) vermeldde de twee laatste soorten voor de Nederlandse kust en plaatste *F. drummondi* in synonymie met *F. coronata*. PRUVOT-FOL (1954) daarentegen, aanzag deze beide als verschillende soorten, maar met *F. auriculata* als mogelijk gemeenschappelijk ouder synoniem. SWENNEN (1961) onderzocht deze hypothese verder en besloot enerzijds om *F. drummondi* in synonymie te plaatsen met *F. coronata* en anderzijds om de oudere naam *F. auriculata* niet te gebruiken, omdat het volgens hem niet duidelijk is wat MÜLLER precies onder die naam begreep. Deze stelling wordt blijkbaar door veel recente auteurs niet onderschreven. Zij beschouwen *F. coronata* en *F. drummondi* als jongere synoniemen van *F. auriculata*. THOMPSON & BROWN (1976) vermelden nog dat *F. auriculata* voorkomt in twee variëteiten: *F. a. coronata* en *F. a. curta* (ALDER & HANCOCK, 1843). Wij menen echter dat het niet geschikt is om deze vormen te benoemen als ondersoorten. MCKAY & SMITH (1979) gaan evenwel nog verder: zij aanzien

deze variëteiten als zelfstandige soorten ! BOUCHET & TARDY (1976) beschouwen *F. drummondi* als een van *F. auriculata* verschillende soort en WILSON & PICTON tenslotte, stellen dat *F. drummondi* een jonger synoniem zou zijn van *F. bostoniensis* (COUTHOUY, 1838), terwijl *F. coronata* een zelfstandige soort zou zijn (van *F. auriculata* spreken ze niet). In afwachting van verder onderzoek, volgen wij SWENNEN (1961) voor wat de argumentatie betreft om *F. drummondi* en *F. coronata* als synoniemen te beschouwen en SCHMEKEL & PORTMANN (1982) om die beide namen in synonymie te plaatsen met het oudere *F. auriculata*.

122. De naam Aeolidiidae ORBIGNY, 1834 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 779.

123. De namen *Aeolidia* CUVIER, 1797 en *Limax papillosus* LINNAEUS, 1761 werden door de ICZN vastgelegd in Op. 779. De juiste publikatiedatum is wel degelijk 1761 en niet 1767 zoals vermeld door BOUCHET & TARDY (1976) (zie LINNAEUS 1761: p. 508 No. 2093).

Deze soort werd levend gevonden in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).

124. De naam Eubbranchidae ODHNER, 1934 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 774.

125. De namen *Eubbranchus* FORBES, 1838 en *E. tricolor* FORBES, 1838 werden door de ICZN vastgelegd in Op. 774. Er moeten dus geen haakjes worden geplaatst rond het auteurschap van FORBES, dit in tegenstelling tot wat b.v. ABBOTT (1974), BOUCHET & TARDY (1976) en MCKAY & SMITH (1979) wel doen. PRUVOT-FOL (1954) plaatst *Amphorina alberti* QUATREFAGES, 1844 in synonymie met *E. tricolor*. Recente onderzoekingen hebben echter aangetoond dat het hier om twee verschillende soorten gaat (BOUCHET & TARDY 1976; THOMPSON & BROWN 1976; SCHMEKEL & PORTMANN 1982).

Een uitgebreide discussie m.b.t. de genusnamen *Amphorina*, *Cratena*, *Eubbranchus* en *Galvina* vindt men in O'DONOGHUE (1926).

126. De naam *Eolis exigua* ALDER & HANCOCK, 1848 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 773.

PRUVOT-FOL (1954) en ABBOTT (1974) plaatsen deze soort in het genus *Capellinia* TRINCHESE, 1874. De verschillen tussen *Eubbranchus* en *Capellinia* zijn echter zo klein, dat we dit laatste hoogstens als een subgenus van het eerste kunnen beschouwen.

127. Hoewel WILLIAMS & GOSLINER (1979) op basis van Op. 773 van de ICZN meenden dat de naam Cuthonidae ODHNER, 1934 prioriteit moest krijgen, verloren ze blijkbaar uit het oog dat in datzelfde besluit ook de naam Tergipedinae BERGH, 1889 werd vastgelegd. Deze naam werd door THIELE (1931) gebruikt op familieniveau en verdient aldus ondubbelzinnig voorrang op Cuthonidae, tenminste indien de beide namen als synoniemen worden beschouwd (BROWN 1980). M.b.t. de systematiek van deze familie lopen de meningen nog sterk uiteen. PRUVOT-FOL (1954) en ABBOTT (1974) plaatsen *Tergipes* in de Tergipedidae en *Catriona* in de Cuthonidae. *Tenellia* en *Embletonia* behoren dan volgens hen tot de Dotidae. BROWN (1980) daarentegen, meent dat *Tergipes* en *Tenellia* samen horen in de Tergipedidae, terwijl *Catriona* en *Embletonia* elders moeten gesitueerd worden. SCHMEKEL & PORTMANN (1982) zonderen *Embletonia* af in een zelfstandige familie (Embletoniidae), terwijl ze de overige genera in de Tergipedidae groeperen. ROGINSKAYA (1970) tenslotte, plaatst *Tenellia*, *Cuthona* en *Catriona* in de Cuthonidae, terwijl *Embletonia* dan tot de Tergipedidae zou behoren. Verwarring alom dus. Totdat meer klaarheid in deze problematiek is gebracht, volgen wij GOTTING (1974), THOMPSON & BROWN (1976) en WILLIAMS & GOSLINER (1979) die al de genoemde genera in een enkele familie plaatsen.
128. De naam *Eolis aurantia* ALDER & HANCOCK, 1842 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 777. In hetzelfde besluit werd tevens de naam *E. aurantiaca* ALDER & HANCOCK, 1851 verworpen. Recent werd er echter gesuggereerd dat er voor *E. aurantia* nog een ouder synoniem bestaat, nl. *E. gymnota* COUTHOUY, 1838 (WILLIAMS & GOSLINER 1979; SCHMEKEL & PORTMANN 1982). Deze naam verdient dan ook voorrang (CATTANEO & BARLETTA 1984).
129. De naam *Eolis pallida* ALDER & HANCOCK, 1842 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 773. Wij zien geen reden om het jongere *E. ventilabrum* DALYELL, 1853 te verkiezen (cf. BOUCHET & TARDY 1976). Het is ons evenmin duidelijk waarom BROWN (1980) het eveneens jongere *Tergipes adspersa* NORDMANN, 1845 prefereert, te meer daar diezelfde auteur eerder de naam *Tenellia pallida* wel gebruikte (THOMPSON & BROWN 1976). Mogelijk aanziet BROWN (1980) de beide vormen als verschillende soorten, hoewel ROGINSKAYA (1970) het tegendeel aantoonde. LEMCHE (1973) stelde aan de ICZN voor om de naam *Tergipes adspersus* NORDMANN, 1845 definitief te verwerpen, maar in tegenstelling tot dit voorstel, werd de naam vastgelegd in Op. 1084. COOMANS & DE CONINCK (1962) meldden de soort voor het eerst aan onze kust.
130. De naam *Limax tergipes* FORSKÄL, 1775 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 773.

131. De namen *Embletonia* ALDER & HANCOCK, 1851 en *Pterochilus pulcher* ALDER & HANCOCK, 1844 werden door de ICZN vastgelegd in Op. 782. De juiste publikatiedatum van de soortnaam is 1844 en niet 1851 zoals BOUCHET & TARDY (1976) en CATTANEO & BARLETTA (1984) opgeven.
De soort ontbreekt in de KBIN-verzameling, maar wordt welesignaleerd door MAITLAND (1897) en VONCK (1933). Haar voorkomen aan de Belgische kust dient bevestigd te worden.
132. Deze familie wordt ook behandeld door VAN GOETHEM (1984).
133. SYKES (1904) en IREDALE (1915b) bespreken de nomenclatuur van deze soort. TURTON (1819) zelf verwierp de door MONTAGU vooropgestelde, maar niet gepubliceerde, naam *Helix auricula* om aldus verwarring met MULLER's *Helix auricularia* te vermijden. Daarom beschreef TURTON (1819: p. 70) de soort als *Helix otis*, maar die naam is volgens IREDALE (1916) niet beschikbaar wegens homonymie met een naam gepubliceerd door LIGHTFOOT in 1786. Aldus blijft enkel *Otina ovata* (BROWN, 1827) als goede naam over (zie ook WINCKWORTH 1932).
Hoewel de soort door DE MALZINE (1867), PELSENEER (1881b), MAITLAND (1897) en VONCK (1933) van onze kust wordt gemeld, lijkt het ons hoogst onwaarschijnlijk dat de diertjes inheems zouden zijn. In de KBIN-verzameling ontbreken ze alleszins. Lege schelpjes kunnen misschien wel eens heel uitzonderlijk aanspoelen.
134. In tegenstelling tot wat b.v. MCKAY & SMITH (1979) opgeven, vereist het auteurschap hier geen haakjes vermits LINNAEUS (1758: p. 785 No. 688) de soort beschreef onder de naam *Dentalium*.
135. DA COSTA (1778: p. 24, pl. 2 fig. 10) beschreef deze soort als *Dentale vulgare*. In tegenstelling tot wat b.v. VAN AARTSEN et al. (1984) vermelden, moeten hier volgens ons dus wel haakjes rond het auteurschap worden geplaatst, althans wanneer de genusnaam *Dentalium* wordt gebruikt.
136. Voor de hogere indeling van de Bivalvia verwijzen we naar NEWELL (1965), VOKES (1867) en SCARLATO (1981). Wij volgen hier het systeem van NEWELL (1965). Hoewel "Bivalvia" de oudste geldige naam is voor deze klasse, gaan er recent toch stemmen op om het jongere "Pelecypoda" te verkiezen, omdat er enerzijds nog andere diergroepen bestaan met een tweekleppige "schelp" (b.v. Brachiopoda, Ostracoda en bepaalde Gastropoda) en er anderzijds ook niet-tweekleppige "Bivalvia" bestaan (b.v. *Rostroconchia*) (BOSS 1978).

RINGELÉ (1976) vermeldt 12 soorten die we niet in deze lijst hebben opgenomen omdat ze niet tot onze recente fauna kunnen gerekend worden en omdat ze bovendien slechts gekend zijn van enkele losse kleppen van twijfelachtige origine. De betrokken soorten zijn: *Nucula coboldiae* (SOWERBY, 1817) (een uitgestorven Pleistocene soort), *Portlandia lucida* (LOVÉN, 1846), *Portlandia philippiana* (NYST, 1844) (= *Yoldia tomlini* WINCKWORTH, 1932; zie ook MCKAY & SMITH 1979), *Crenella decussata* (MONTAGU, 1808), *Chlamys distorta* (DA COSTA, 1778), *Lima loscombi* SOWERBY, 1823, *Lucinella divaricata* (LINNAEUS, 1758), *Neolepton sulcatulum* (JEFFREYS, 1859), *Epilepton clarkiae* (CLARK, 1852), *Astarte montagui* (DILLWYN, 1817), *Digitaria digitaria* (LINNAEUS, 1758) en *Parvicardium ovale* (SOWERBY, 1840).

137. De Westeuropese Nuculidae vormen een moeilijke groep, waarvan de systematiek o.a. gebaseerd is op de vorm van de faeces (WINCKWORTH 1931; ARAKAWA 1970). Een conchylologische vergelijking van de Britse soorten wordt gegeven door ALLEN (1954).

In de KBIN-verzameling bevinden zich exemplaren van de drie in de lijst genoemde soorten, maar gezien de grote identificatieproblemen die de Nuculidae stellen, lijkt het ons wenselijk dat dit materiaal herzien zou worden.

Voor fossiele vormen zie VAN REGTEREN ALTENA et al. (1962).

138. LINNAEUS' originele diagnose van deze soort stamt uit 1758 (p. 695 No. 153: *Arca nucleus*) en dus niet uit 1767 zoals JANSSEN (1975) opgeeft.

139. Oudere auteurs gebruiken hier nog wel eens de genusnaam *Leda* SCHUMACHER, 1817 (b.v. MADSEN 1949; OCKELMANN 1958). VOKES (1967) stelt echter dat dit een jonger synoniem is van *Nucula* LAMARCK, 1799, een genus uit een andere familie. De correcte genusnaam voor de hier bedoelde soort is dan ook ondubbelzinnig *Nuculana* LINK, 1807.

De auteur van de soortnaam is MÜLLER (1776: p. 247 No. 2985: *Arca minuta*) en dus niet FABRICIUS, 1776 zoals ABBOTT (1974) en BERNARD (1979b) opgeven.

140. Deze soort werd door LINNAEUS beschreven in 1758 (p. 694 No. 143) en dus niet in 1767 zoals PEUCHOT & TASSIN (1980) vermelden.

VAN REGTEREN ALTENA (1962), VAN REGTEREN ALTENA et al. (1962), JANSSEN (1975) en JANSSEN et al. (1984) maken onderscheid tussen de recente vorm (*S. l. lactea*) en de Pliocene vorm (*S. l. scaldensis* VAN REGTEREN ALTENA, 1962).

141. We betwifelen of deze soort daadwerkelijk voor onze kust leeft. De recente vorm wordt tot de subsp. *G. g. glycymeris* gerekend. Uit het Pliocene van Antwerpen (Scaldisien), kent men echter nog twee andere vormen: *G. g. pilosatumida* (BUCQUOY, DAUTZENBERG & DOLLFUS, 1891) en *G. g. variabilis* (SOWERBY, 1824). Uit het Mioceen kent men *G. lunulata baldi* GLIBERT & VAN DE POEL, 1965 (zie ook GLIBERT 1957; VAN REGTEREN ALTENA et al. 1962; GEYS & MARQUET 1979).
142. Deze soort wordt soms aanzien als een vormvariëteit of subsp. van *Mytilus edulis*. AHMAD & BEARDMORE (1976) hebben echter met behulp van electroforetisch onderzoek van enzymen, vooropgesteld dat *M. edulis* en *M. galloprovincialis* twee soorten zouden zijn. Volgens VERDUIN (1979) zijn er ook puur conchyliologische argumenten die de soortstatus van de beide vormen ondersteunen. Wij volgen dit standpunt, hoewel GOSLING (1984) in een recente revisie opnieuw suggereert dat *M. galloprovincialis* hooguit een variëteit kan zijn van *M. edulis*. *M. galloprovincialis* werd met zekerheidesignaleerd aan de Britse kusten (AHMAD & BEARDMORE 1976). Recent werd de soort ook in Zuid-Afrika ingevoerd (GRANT & CHERRY 1985). VERSTRAELEN (1966) meldde de soort ook aan onze kust en de heer VANWALLEGHEM (in litt.) bevestigde dat levende exemplaren na storm aan onze stranden aanspoelen.
143. Omtrent de systematiek en nomenclatuur van *Musculus discors* bestaat er nog heel wat discussie; dit dan vooral i.v.m. de status van *Mytilus discors* LINNAEUS, 1767 s.s., *Modiola laevigata* GRAY, 1824, *Modiola substriata* GRAY, 1824 en *Modiolaria corrugata* STIMPSON, 1851. Soms worden al deze vormen als zelfstandige soorten beschouwd. Dikwijls echter, aanziet men een of meer van deze vormen als variëteiten of subsp. van een andere, i.c. vooral dan van *Musculus discors*. Een bevredigende oplossing voor dit probleem ligt niet direct binnen handbereik. Voor meer informatie verwijzen we naar G.O. SARS (1878), JENSEN (1912), MADSEN (1949), OCKELMANN (1958), ABBOTT (1974), BERNARD (1979b), LUBINSKY (1980), SCARLATO (1981) en BACKELJAU et al. (1986). De soort werd o.a. levend aangetroffen op de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982). Ook in Nederland werd ze reeds gevonden (EISMA 1966).
144. De genusnaam *VolSELLA* SCOPOLI, 1777 werd door de ICZN verworpen in Op. 325. Het voorkomen van de paardemosseel in de Belgische kustwateren wordt door KERCKHOF (1980) sterk betwifeld; nochtans wordt de soort gevist door middenslagtrawlers rond "De Hinders" (VANWALLEGHEM in litt.). Ook voor de Nederlandse kust werd de soort levend gevist (EISMA 1966).

145. In de KBIN-verzameling bevinden zich talrijke levend geviste exemplaren van onze kust. KERCKHOF (1980) meldde ook een levend aangespoeld individu te Oostende.
146. De systematische indeling van deze familie is nog hoogst controversieel. Wij volgen hier, arbitrair, ABBOTT (1974), McKAY & SMITH (1979) en JANSSEN et al. (1984).
147. *Pecten maximus* kan van de nauw verwante *P. jacobaeus* (LINNAEUS, 1758) onderscheiden worden door de afgeronde vorm van de ribben. Bij *P. jacobaeus* zijn de ribben duidelijk kanteelvormig.
Levende exemplaren van *P. maximus* worden regelmatig aangevoerd door kustvissers; hun exacte herkomst is evenwel niet duidelijk (VANWALLEGHEM in litt.). De soort komt alleszins wel voor in de Britse mariene fauna zones "Theems" en "Kanaal Oost" (SEAWARD 1982).
148. *Chlamys* is vrouwelijk en dus wordt de soortnaam *varia* i.p.v. *varius*.
149. De schelp die VERSTRAELEN (1966: fig. 62) onder deze naam afbeeldt, behoort wellicht niet tot deze soort; het is naar alle waarschijnlijkheid eerder een *Chlamys varia*.
150. LINNAEUS (1758: p. 701 No. 185) beschreef deze soort onder de genusnaam *Anomia*. In tegenstelling tot wat McKAY & SMITH (1979) opgeven, vereist de auteursnaam hier dus geen haakjes.
De verschillen tussen *A. ephippium* en de twee volgende soorten, worden grondig besproken door JENSEN (1912), WINCKWORTH (1932) en TEBBLE (1966).
Het genus *Anomia* wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van drie spierindrukken in de linker (= bovenste) klep, terwijl *Pododesmus* slechts twee spierindrukken vertoont (ABBOTT 1974). Het is dan ook inconsequent van ABBOTT (1974) om *Heteranomia* als een subgenus van *Anomia* te beschouwen, vermits de type-soort van *Heteranomia*, nl. *Anomia squamula*, slechts twee spierindrukken heeft in de linker klep. *Heteranomia* hoort volgens ons dan ook bij *Pododesmus*. Een ander subgenus van *Pododesmus* is *Monia*. Het wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van plooitjes op de spierindrukken; dgl. plooitjes ontbreken bij *Heteranomia*. Wij zien geen overtuigende argumenten om deze beide subgenera de rang van zelfstandige genera toe te kennen, zoals b.v. NORDSIECK (1969) doet.
De soort werd o.a. levend aangetroffen in de Spuikom te Oostende (LELOUP 1970).

151. Het auteurschap van deze naam wordt nogal eens fout geciteerd. LINNAEUS (1761: p. 521 No. 2152) beschreef de soort als *Anomia patelliformis*. In combinatie met *Pododesmus* of *Monia* moeten er dus haakjes worden geplaatst rond de auteur (cf. NORDSIECK 1969; ENTROP 1972). De publikatiedatum is 1761 en niet 1767 zoals GEYS & MARQUET (1979), JANSSEN et al. (1984) en VAN AARTSEN et al. (1984) opgeven.
Of *P. squama* (GMELIN, 1791) een van *P. patelliformis* verschillende soort is, moet nader onderzocht worden. In de literatuur bestaan hierover uiteenlopende meningen.
152. Volgens de heer VANWALLEGHEM (in litt.) wordt deze soort regelmatig gevestigd voor onze kust; na storm spoelen levende exemplaren ook regelmatig aan. Ook in Nederland werd *Pododesmus squamula* levend gevestigd (EISMA 1966).
153. De genusnaam *Ostrea* LINNAEUS, 1758 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 94 en Op. 356.
Ostrea edulis werd in deze combinatie beschreven door LINNAEUS (1758: p. 699 No. 180). In tegenstelling tot wat MCKAY & SMITH (1979) opgeven, hoeven er dus geen haakjes rond het auteurschap geplaatst te worden.
154. De genusnaam *Crassostrea* SACCO, 1897 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 338. Russische auteurs hebben voor dit genus een zelfstandige familie in het leven geroepen: de Crassostreidae SCARLATO & STAROBOGATOV, 1979 (zie SCARLATO 1981). VOKES (1967), CHIPLONKAR & BADVE (1979) en HARRY (1985) daarentegen, menen dat *Crassostrea* en *Ostrea* in één en dezelfde familie moeten gegroepeerd worden, zij het dan wel in twee verschillende tribi. Voorlopig volgen wij deze laatste stelling.
Tot voor kort werden *C. gigas* en *C. angulata* als twee verschillende soorten beschouwd. MENZEL (1974), MATHERS et al. (1974), BURROKER et al. (1979) en THIRIOT-QUIEVREUX (1984) hebben echter aangetoond dat die stelling niet langer houdbaar is. In navolging van BURROKER et al. (1979) menen we dat zelfs de term "subspecies" voor *C. angulata* niet geschikt is.
ENEMAN & KERCKHOF (1983) signaleerden levende exemplaren van deze soort op de havendam te Zeebrugge.
Meer gegevens over de Europese *Crassostrea*-soorten vindt men in LUCAS (1982a, b, c).
155. Voorlopig gebruiken we hier LINNAEUS' naam. Heel wat auteurs menen echter dat *Tellina lactea* LINNAEUS, 1758 (p. 676 No. 50) misschien geen betrekking heeft op de in onze lijst bedoelde soort. Daarom prefereren zij de naam

Loripes lucinalis (LAMARCK, 1818). Dit is o.a. het geval voor WINCKWORTH (1932), TEBBLE (1966) en MCKAY & SMITH (1979).

156. Deze soort komt o.a. voor in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
157. De systematiek van deze familie is zeer complex en tal van problemen moeten nog uitgewerkt worden. Het is hier echter niet de plaats daar verder op in te gaan (zie OCKELMANN 1958; BERNARD 1979b).
EISMA (1966) meldde een levend exemplaar ten noorden van Terschelling in Nederland.
158. Hoewel PELSENEER (1881b) deze soort in zijn lijst opnam, betwijfelen wij haar voorkomen aan de Belgische kust. De KBIN-verzameling omvat alleen dood en wellicht subfossiel materiaal. In Nederland werd deze soort wel levend aangetroffen bij Texel (EISMA 1966). De dieren leven ook in de Britse mariene fauna zone "Kanaal Oost" (SEAWARD 1982).
159. De Galeommatacea (= Leptonacea = Erycinacea) en Cyamiacea, waartoe o.a. de Lasaeidae, Leptonidae, Kelliidae, Montacutidae, Galeommatidae en volgens sommige auteurs ook de Turtoniidae, behoren, vormen een vanuit systematisch oogpunt bijzonder moeilijke groep. Wat de familie-indeling betreft, volgen wij voorlopig MCKAY & SMITH (1979).
160. Zoals de meeste Europese auteurs gebruiken wij voor deze soort de welbekende naam *Lasaea rubra* (MONTAGU, 1803). Nochtans stellen ABBOTT (1974) en VAN AARTSEN et al. (1984) dat die naam een jonger synoniem zou kunnen zijn van *L. adansonii* (GMELIN, 1791). Indien dit juist zou blijken te zijn, dan verkrijgt uiteraard deze laatste naam voorrang.
161. Voor een bespreking van deze soort verwijzen we naar TEBBLE (1966) en VAN AARTSEN et al. (1984). Op nomenclatorisch vlak volgen wij voorlopig de klassieke zienswijze van WINCKWORTH (1932).
In de KBIN-verzameling bevinden zich enkele levend geviste exemplaren die als *Lepton nitidum* werden gedetermineerd.
162. *Kellya* en *Kellea* zijn foutieve spellingen van *Kellia* (ABBOTT 1974).

163. In tegenstelling tot wat WINCKWORTH (1932), HØPNER-PETERSEN (1968) en MCKAY & SMITH (1979) vermelden, werd deze soort niet in 1803, maar wel in 1808 beschreven (MONTAGU 1808: p. 25 onder de naam *Ligula substriata*).
164. We geven voorlopig de voorkeur aan het welbekende *Montacuta* TURTON, 1822. JANSSEN (1975), MCKAY & SMITH (1979) en VAN AARTSEN et al. (1984) prefereren echter *Tellimya* BROWN, 1827, hoewel dit volgens ABBOTT (1974) een jonger synoniem zou zijn van *Kellia* TURTON, 1822.
165. WARÉN (1983a) toonde aan dat het auteurschap wel degelijk aan TURTON toekomt en niet aan SOWERBY.
Hoewel PELSENEER (1881b) de soort voor onze kust signaleerde, geloven wij niet dat ze tot onze fauna behoort.
166. G.O. SARS (1878) wees op de sterke gelijkenis tussen deze soort en *Mysella maltzani* VERKRÜZEN, 1876). Dit bracht MADSEN (1949) en BERNARD (1979b) er zelfs toe om te veronderstellen dat deze naam een jonger synoniem zou zijn van *Montacuta dawsoni* JEFFREYS, 1864. BACKELJAU et al. (1984a) toonden echter aan dat het hier wel degelijk om twee verschillende soorten gaat. Zie verder ook SPAINK (1972) en WARÉN (1980) voor wat betreft de identiteit van *Altenaeum nortoni* SPAINK, 1972.
Van het Belgisch kustgebied werd tot nog toe slechts één fossiel klepje gemeld (SPAINK & SLIGGERS 1983). In Nederland echter werd de soort al meermaals verzameld aan het strand (SPAINK in litt.)
167. De vondst van ANNYS (1982) is wellicht van fossiele oorsprong. Nochtans zou de soort wel voor onze kust kunnen leven. In Nederland werden de diertjes alleszins al wel levend verzameld (EISMA 1966).
168. Voor de generische indeling van deze familie volgen wij KEEN (1980). Zie echter ook KAFANOV (1978).
169. De literatuur m.b.t. deze en de volgende soort is zeer uitgebreid. We verwijzen naar enkele referenties die van systematisch-taxonisch belang zijn: HØPNER-PETERSEN (1958), JELNES et al. (1971), P.J.C. RUSSELL (1971), HØPNER-PETERSEN & RUSSELL (1971, 1973), RUSSELL & HØPNER-PETERSEN (1973), BOYDEN (1973), VAN URK (1973) en BROCK (1978, 1979, 1980).

170. Het auteurschap van *Cardium glaucum* is problematisch, omdat POIRET en BRUGUIÈRE de soort gelijktijdig onder dezelfde naam hebben beschreven (BOYDEN & HEPPELL 1968). Wij volgen de meerderheid van recente auteurs en refereren daarom naar BRUGUIÈRE.
DUMOULIN (1983) bespreekt de verspreiding van *C. glaucum* langs onze kust.
171. Voor de nomenclatuur en systematiek van *Parvicardium exiguum* verwijzen we naar HØPNER-PETERSEN & RUSSELL (1971, 1972) en FISCHER-PIETTE (1977).
De soort komt o.a. voor in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
172. Het juiste auteurschap van *Parvicardium minimum* is niet PHILIPPI, 1791, zoals MCKAY & SMITH (1979) opgeven (verwarring met GMELIN, 1791 ??), maar wel PHILIPPI, 1836 (zie JENSEN 1912; FISCHER-PIETTE 1977).
173. PHILIPPI beschreef *Cardium scabrum* in 1844 (p. 38, pl. XIV fig. 16) en niet in 1836 zoals vermeld door VAN AARTSEN et al. (1984). Overigens bestaat er nog wel twijfel m.b.t. de nomenclatuur van deze soort. FISCHER-PIETTE (1977) stelt nl. dat MONTAGU's (1803) *Cardium nodosum* de juiste naam is; *C. nodosum* TURTON, 1822 en *C. scabrum* PHILIPPI, 1844 zouden dan jongere synoniemen zijn. Volgens VAN AARTSEN et al. (1984) echter, zijn *C. nodosum* MONTAGU en *C. nodosum* TURTON twee verschillende soorten en enkel de laatste zou betrekking hebben op *C. scabrum* PHILIPPI. TURTON's naam kan echter niet gebruikt worden wegens de homonymie met MONTAGU's *C. nodosum*. Deze controverse verdient verder onderzoek. Wij volgen voorlopig VAN AARTSEN et al. (1984).
De verschillen tussen *Parvicardium scabrum* en *Papillicardium papillosum* (POLI, 1795) worden goed aangegeven door TEBBLE (1966) en VAN AARTSEN et al. (1984). Deze laatste soort bereikt volgens FISCHER-PIETTE (1977) haar noordgrens in Frankrijk nabij Brest.
174. Hoewel *Mactra corallina* een van de meest algemene tweekleppigen is aan onze kust, toch stelt de soort nog nomenclatorische problemen. LINNAEUS (1758) beschreef nl. enerzijds *Cardium corallinum* (p. 680 No. 75) uit de Middellandse Zee en anderzijds *Cardium stultorum* (p. 681 No. 80) uit West Europa. In overeenkomst met LUCAS (1974a), POUTIERS (1978), MCKAY & SMITH (1979) en VAN AARTSEN et al. (1984) beschouwen wij deze namen als synoniemen. Wij volgen LUCAS (1974a), MCKAY & SMITH (1979) en VAN AARTSEN et al. (1984) echter niet, wanneer die auteurs de naam *C. stultorum* voorrang geven op *C. corallinum*. Inderdaad, indien twee synoniemen simultaan gepubliceerd worden, dan stipuleert de ICZN-code dat "the relative priority is determined by the action

of the first reviser". Nu is het niet eenvoudig om te bepalen wie in dit geval als "first reviser" moet beschouwd worden. Tal van klassieke auteurs gebruiken nl. de naam *C. stultorum*, zonder dat er evenwel sprake is van een kritische vergelijking met *C. corallinum* (zie b.v. PENNANT 1777: p. 92; DA COSTA 1778: p. 196; PULTENEY 1799: p. 33; MONTAGU 1803: p. 94; MATON & RACKETT 1807: p. 69; e.a.). Geen van deze auteurs kan dus ingeroepen worden als "first reviser". OLIVI (1792) daarentegen, vergeleek de beide vormen wel met elkaar en stelde m.b.t. *Maetra stultorum* dat "Questa spezie non diversa dalla *M. corallina* se non per le fasce, e pel colore, potrebbe sembrare una semplice varietà,...". Klaarblijkelijk hield OLIVI (1792) er rekening mee dat *M. stultorum* een variëteit kon zijn van *M. corallina*. Op grond hiervan, en in het licht van de uitgebreide discussie die DODGE (1952) aan dit probleem wijdt, menen wij dat het beter is de naam *M. corallina* te gebruiken voor de hier bedoelde soort. Deze naam heeft trouwens ook nog "pagina-voorrang". Het probleem wordt echter nog complexer doordat MONTAGU, die in 1803 (p. 94) enkel *M. stultorum* behandelde, in 1808 (p. 35) een sterk gelijkende vorm beschreef als *M. cinerea*. Deze vorm wordt nu door JANSSEN et al. (1984) beschouwd als een ondersoort van *M. corallina*, welke zich dan zou onderscheiden van de Pleistocene *M. c. plistoncerlandica* VAN REGTEREN ALTENA, 1937. Wij zijn er niet van overtuigd dat het geschikt is om hier van ondersoorten te spreken. Hoedanook, de publikatiedatum van *M. cinerea* is 1808 en niet 1803 zoals JANSSEN et al. (1984) vermelden.

175. VAN URK (1959) geeft een grondige bespreking van de *Spisula*-soorten van de Nederlandse kust.
176. Voor het onderscheid tussen deze en de twee volgende soorten verwijzen we naar HOLME (1959), LUCAS (1974b), VAN URK (1980) en JANSSEN et al. (1984). *Lutraria angustior* werd reeds meermaals levend gevisst voor onze kust (ENEMAN & KERCKHOF 1983; ENEMAN 1985). Zeldzaam spoelen er ook wel eens doubletten aan (VANWALLEGHEM in litt.).
177. Deze soort werd o.a. levend gevisst voor de Nederlandse kust (EISMA 1966).
178. IREDALE (1915b) verklaart waarom er geen reden is om de naam *Lutraria magna* (DA COSTA, 1778) te vervangen door het jongere *L. oblonga* (GMELIN, 1791).
179. Het voorkomen van deze soort aan onze kust lijkt twijfelachtig, ook al wordt ze wel gesignaleerd door PELSENEER (1881b) en LUCAS (1975).

180. De systematiek van deze en de volgende familie is nogal controversieel. Sommige auteurs verzamelen alle mesvormige soorten in de Solenidae LAMARCK, 1809 (b.v. WINCKWORTH 1932; NORDSIECK 1969). Daarin moeten dan twee onderfamilies onderscheiden worden: de Cultellinae DAVIES, 1955 (met o.a. *Ensis* SCHUMACHER, 1817, *Phaxas* LEACH, 1852 en *Pharus* GRAY, 1840) en de Soleninae LAMARCK, 1809 (met o.a. *Solen* LINNAEUS, 1758). Later werden de beide onderfamilies omgevormd tot zelfstandige families (b.v. MCKAY & SMITH 1979; JANSSEN et al. 1984). Er bestaat echter nog discussie omtrent welke genera tot welke familie moeten behoren. VOKES (1967) b.v. plaatst *Ensis* *Solen* *Phaxas* in de Solenidae, terwijl *Cultellus* SCHUMACHER, 1817 dan tot de Cultellidae zou behoren. Wij nemen hier geen standpunt in en volgen arbitrair JANSSEN et al. (1984).
181. Het juiste auteurschap van de naam *Solen marginatus* levert problemen. VAN URK (1964a, b) en NORDSIECK (1969) geven "PENNANT, 1777" op, maar bij nazicht blijkt dat PENNANT in zijn "British Zoology" (1777) nergens *Solen marginatus* vermeldt; hij spreekt wel van *S. vagina* (PENNANT 1777: p. 83). Andere auteurs verwijzen voor de naam *S. marginatus* naar PULTENEY (1799) (b.v. JANSSEN et al. 1984). Maar voor zover we konden nagaan sprak PULTENEY (1799: p. 28) enkel over een "Marginated Solen" toen hij de beschrijving gaf van *S. vagina*. Het is pas bij MONTAGU (1803: p. 48) dat we de naam *S. marginatus* (in de Latijnse vorm) voor het eerst hebben aangetroffen en aldus komt naar onze mening hem het auteurschap toe. Dit is blijkbaar ook de mening geweest van WINCKWORTH (1932) en TEBBLE (1966).
182. Dit soortcomplex werd uitvoerig doorgelicht door VAN URK (1964a, b). Toch lijkt een en ander nog niet overtuigend en verder onderzoek is dan ook gewenst.
183. Sommige auteurs onderscheiden twee ondersoorten: *E. m. minor* en *E. m. subarcuatus* VAN URK, 1964 (zie VAN URK 1964a, b; JANSSEN 1975). De beide vormen komen echter sympatrisch voor en dit kan een aanwijzing vormen om eerder te denken in de richting van het ecotype concept, zoals JANSON & WARD (1985) dat doen i.v.m. de status van *Littorina tenebrosa*.
184. Het *Ensis ensis*-complex wordt grondig besproken door VAN URK (1964a, b). De verregaande opsplitsing die VAN URK (1964a, b) in dit complex heeft doorgevoerd lijkt ons echter niet helemaal overtuigend, daar de gebruikte kenmerken erg variabel blijken te zijn en bovendien nogal wat overlapping schijnen te vertonen.

De Amerikaanse zwaardschede, *Ensis directus* (CONRAD, 1843), blijkt zich sinds enige jaren ook in Europa in te burgeren (VAN COSEL et al. 1982). Onlangs werd de soort ook in Nederland gemeld (DE BOER & DE BRUYNE 1983; ESSINK 1984, 1985; ESSINK et al. 1985). Het is mogelijk dat de dieren zich verder zuidwaarts zullen uitbreiden, waardoor ze misschien ook aan onze kust kunnen verwacht worden. Tot nu toe echter, zijn ons geen Belgische vondsten bekend.

185. Deze soort komt o.a. voor in de Britse mariene fauna zones "Theems" en "Kanaal Oost" (SEAWARD 1982).
186. In overeenkomst met VOKES (1967), NORDSIECK (1969) en McKAY & SMITH (1979) beschouwen wij *Phaxas* LEACH, 1852 als een zelfstandig en van *Cultellus* SCHUMACHER, 1817 verschillend genus.
Verse doubletten van deze soort spoelen af en toe aan op onze kust en een enkele keer wordt wel eens een levend dier gevonden (VANWALLEGHEM in litt.).
187. De opsplitsing in genera van de Tellinidae, blijft een punt van discussie. Wij volgen hier ABBOTT (1974). NORDSIECK (1969) echter, beschouwt de verschillende subgenera van *Tellina*, als volwaardige genera.
188. Deze soort wordt soms opgesplitst in twee ondersoorten: de Mediterrane *Tellina incarnata incarnata* en de Atlantische *T. i. squalida* PULTENEY, 1799. *T. incarnata* werd voor onze kust gemeld door VONCK (1933). We betwijfelen echter de juistheid van die vondst.
189. *Tellina fabula* werd beschreven door GRONOVIVS in 1781 (zie o.a. FORBES & HANLEY 1853; LOCARD 1886; OCKELMANN 1958; NORDSIECK 1969), maar Op. 261 van de ICZN stelt dat "Zoophylacium Gronovianum" (gepubliceerd in 1781) een nomenclatorisch ongeldige publikatie is. Daardoor komt het auteurschap toe aan "GMELIN, 1791".
190. Zowel *Tellina pygmaeus* als *T. donacina* werden levend verzameld in Nederland (EISMA 1966).
191. De juiste publikatiedatum is wel degelijk 1777.
Vondsten van *Tellina crassa* aan onze kust zijn wellicht van fossiele of subfossiele oorsprong. Levend materiaal is ons alleszins niet bekend.

192. Zoals DUMOULIN (1984) reeds opmerkte, zijn de meldingen van PELSENEER (1881b) en VONCK (1933) wellicht verkeerd.
Fossiele exemplaren van de verwante *Donax variegatus* (GMELIN, 1791) kunnen aan onze kust wel aanspoelen. Ze kunnen evenwel eenvoudig herkend worden aan de niet gecreneleerde binnenrand (recente exemplaren van deze soort vertonen een uiterst fijne crenelering, die door slijtage echter verdwijnt bij fossiele schelpen).
193. Psammobiidae FLEMING, 1828 heeft naar we menen ondubbelzinnig voorrang op Garidae STOLICZKA, 1871, Sanguinolariidae GRANT & GALE, 1931 en Asaphidae WINCKWORTH, 1932 (zie VOKES 1967; ABBOTT 1974).
194. *Gari* SCHUMACHER, 1817 heeft prioriteit over *Psammobia* LAMARCK, 1818.
In de omgeving van de Waddeneilanden schijnen levende dieren niet zeldzaam te zijn (EISMA 1966). Levend materiaal van onze kust hebben we echter nog niet gezien.
195. Soms worden de Semelidae STOLICZKA, 1870 en de Scrobiculariidae H. & A. ADAMS, 1856 samengevoegd tot een familie. Volgens de prioriteitsregels moet die dan Scrobiculariidae heten. Verkiest men echter de beide families als aparte entiteiten te behouden, dan zijn uiteraard de beide namen geldig. In het laatste geval schijnt er dan wel discussie te bestaan m.b.t. de plaatsing van het genus *Abra* LAMARCK, 1818. JANSSEN et al. (1984) delen het genus in bij de Semelidae; wij volgen echter VOKES (1967), NORDSIECK (1969), ABBOTT (1974) en MCKAY & SMITH (1979) die *Abra* samen met *Scrobicularia* SCHUMACHER, 1816 in de Scrobiculariidae plaatsen.
196. *Abra tenuis* en *A. nitida* werden levend gevisst voor de Nederlandse kust (EISMA 1966). De beide soorten zijn ook bekend uit de Britse mariene fauna zones "Theems" en "Kanaal Oost" (SEAWARD 1982).
197. In tegenstelling tot wat WINCKWORTH (1932), ENTROP (1972), JANSSEN (1975), MCKAY & SMITH (1979) en JANSSEN et al. (1984) opgeven, is de publikatiedatum van deze soort niet 1803, maar wel 1808 (MONTAGU 1808: p. 23 onder de naam *Ligula prismatica*).
198. De familienaam Cyprinidae ORBIGNY, 1844 is ongeldig (ABBOTT 1974).
199. De soort werd door LINNAEUS beschreven in 1767 (p. 1131 No. 124) als *Venus islandica*.

200. In mei 1985 verzamelden Mw VANWALLEGHEM en de heer KERCKHOF elk een jong, dood doublet van deze soort. Dode doubletten werden ook gevisst aan de Westkust. De heer VANWALLEGHEM (in litt.) meent dat de soort wel degelijk aan onze kust leeft. Uit Nederland zijn heel wat levende vondsten bekend. (EISMA 1966).
201. *Dosinia lupinus* werd meermaals levend verzameld aan de Nederlandse kust (EISMA 1966).
202. Deze en de volgende drie soorten worden uitvoerig behandeld door TEBBLE (1966). HOLME (1961) geeft een goede determinatiesleutel.
203. Deze soort komt o.a. levend voor in de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
204. HOLME (1961) behandelt uitvoerig de variatie in schelpvorm van deze soort.
205. BOWDEN & HEPPELL (1968) hebben aangetoond dat de welbekende naam *Venerupis pullastra* (MONTAGU, 1803) moet vervangen worden door het oudere *V. senegalensis* (GMELIN, 1791). Volgens FISCHER-PIETTE & METIVIER (1971) zou de soort echter *V. corrugata* (GMELIN, 1791) moeten heten. Op grond van het "first reviser" principe volgen wij hier BOWDEN & HEPPELL (1968).
206. LINNAEUS (1758: p. 685 No. 96) beschreef *Venus gallina* als een soort uit de Middellandse Zee. Dit heeft er wellicht toe geleid dat heel wat auteurs menen dat LINNAEUS' vorm in feite betrekking heeft op een andere soort dan *Pectunculus striatulus* DA COSTA, 1778, die een meer noordelijke vorm zou zijn. Later nochtans, stelde LINNAEUS dat zijn *V. gallina* o.a. ook leeft in "Oceano Norvegico" (LINNAEUS 1761: p. 519 No. 2143; 1767: p. 1130 No. 119). In navolging van DODGE (1952) menen wij dan ook dat er omtrent de naam *V. gallina* geen twijfel moet bestaan i.v.m. zijn toepasbaarheid op de hier bedoelde soort. Eventueel kunnen binnen *Chamelea gallina* wel twee ondersoorten onderscheiden worden: de Mediterrane *C. g. gallina* en de Atlantische *C. g. striatula* (DA COSTA, 1778).
207. ABBOTT (1974) beschouwt *Timoclea* BROWN, 1827 als een subgenus van *Chione* MEGERLE VON MÜHLFELD, 1811. Wij volgen de meerderheid van Europese auteurs die deze beide als verschillende genera aanzien.

208. OCKELMANN (1964) heeft gesuggereerd dat *Turtonia minuta* d.m.v. neotenie uit de Veneridae zou zijn afgesplitst.
209. In Nederland werd deze soort levend verzameld ten westen van Texel (EISMA 1966) en in Groot-Brittannië leeft ze o.a. in de mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).
210. Wij beschouwen *Petricolaria* STOLICZKA, 1870 als een subgenus van *Petricola* LAMARCK, 1801 (cf. ABBOTT 1974).
Omstreeks 1890 werd de soort met Amerikaanse oesters ingevoerd in het Zuidoosten van Groot-Brittannië (STRESEMANN 1970). Vandaaruit hebben de dieren zich geleidelijk over heel West-Europa uitgebreid: in 1905 werden ze voor het eerst aangetroffen in Nederland (KAAS & TEN BROECK 1942) en in 1906 bereikten ze reeds de Duitse en Deense Noordzeekusten (STRESEMANN 1970).
211. De genusnaam *Mya* LINNAEUS, 1758 werd door de ICZN vastgelegd in Op. 94. NORDSIECK (1969) aanziet *Arenomya* WINCKWORTH, 1930 als een zelfstandig genus. Wij volgen echter de visie van MACNEIL (1965), STRAUCH (1972) en BERNARD (1979a), waarbij *Arenomya* een subgenus is van *Mya*. Deze drie auteurs geven een diepgaande analyse van het genus *Mya* over de hele wereld. Bijkomende informatie over de Europese vormen vindt men in JENSEN (1900), SCHLESCH (1931), LAURSEN (1966), LUBINSKY (1980) en BACKELJAU (1982).
212. In tegenstelling tot wat WARÉN (1983a) vermeldt, is de juiste spelling van de genusnaam niet *Sphaenia* maar wel *Sphenia* (TURTON 1822: p. 36).
213. *Aloidis* MEGERLE VON MÜHLFELD, 1811 is een jonger synoniem van *Corbula* BRUGUIÈRE, 1797 (VOKES 1967). Deze laatste naam heeft dus voorrang. ABBOTT (1974) geeft *Varicorbula* GRANT & GALE, 1931 de rang van zelfstandig genus (type-soort: *Tellina gibba* OLIVI, 1792). Wij volgen de Europese auteurs die *Varicorbula* als een subgenus van *Corbula* beschouwen (b.v. JANSSEN et al. 1984).
McKAY & SMITH (1979) plaatsen de soort (per vergissing ?) in de Myidae. Wij houden ons evenwel aan de gebruikelijke classificatie, waarbij er voor *Corbula gibba* een zelfstandige familie bestaat (Corbulidae LAMARCK, 1818). Voor de fossiele *Corbula*-soorten die nog wel eens aan onze Oostkust kunnen aanspoelen, verwijzen we naar JANSSEN et al. (1984).
In Nederland werd de soort al levend aangetroffen (EISMA 1966) en in Groot Brittannië leeft ze o.a. in de mariene fauna zones "Theems" en "Kanaal Oost"

(SEAWARD 1982).

214. Deze soort werd voor het eerst aan onze kust signaleerd door PELSENEER (1881a).
215. Dit soortcomplex omvat *Hiatella arctica* (LINNAEUS, 1767), *H. rugosa* (LINNAEUS, 1767) en *H. pholadis* (LINNAEUS, 1761). Tot op de dag van vandaag, zijn de meningen verdeeld over deze vormen; het is hier echter niet de plaats om dieper op deze problematiek in te gaan. Daarvoor verwijzen we naar de literatuur: LAMY (1923), HUNTER (1949), MADSEN (1949), DODGE (1952), OCKELMANN (1958), TEBBLE (1966), YONGE (1971), ABBOTT (1974), LUBINSKY (1980) en SCARLATO (1981). Wegens de bestaande verwarring hebben we geen synoniemen in de lijst opgenomen.
- Zoals HUNTER (1949) wel duidelijk aantoonde, heeft *Hiatella* DAUDIN in BOSC, 1801 prioriteit over *Saxicava* FLEURIAU DE BELLEVUE, 1802.
- Aan onze kust werden tot nu toe twee van de drie vormen gemeld: *H. arctica* (relatief klein, rechthoekig en met twee duidelijk "getande" kielen die lopen van de top naar de achterrand) en *H. rugosa* (relatief groter, eerder ovaal en geen "getande" kielen tussen de top en de achterrand).
216. Deze vorm werd voor het eerst aan de Belgische kust verzameld door PELSENEER (1881a). Recente vondsten van levende dieren werden signaleerd door ENEMAN & KERCKHOF (1983).
217. De ruwe rotsboorder is plaatselijk algemeen in Zeeland (Nederland). VERSTRAELEN (1966) meldt de soort ook voor onze kust. In de KBIN-verzameling bevinden zich enkele exemplaren die levend werden opgevist langs de Belgische kust.
218. De welbekende naam *Mytilus plicatus* MONTAGU, 1808 (p. 70) kan niet gebruikt worden wegens homonymie met *Mytilus plicatus* GMELIN, 1791.
219. Deze soort komt o.a. voor in de Britse mariene fauna zones "Theems" en "Kanaal Oost" (SEAWARD 1982).
220. Deze dieren werden reeds signaleerd in Nederland (ENTROP 1972); levende vondsten zijn ook bekend uit de Britse mariene fauna zone "Theems" (SEAWARD 1982).

221. Levende exemplaren van deze soort werden recent nog gerapporteerd door KERCKHOF (1981); ze leefden ingeboord in een balkje dat was aangespoeld op het strand van Wenduine.
222. Een grondige bespreking van de Thraciidae van N.W. Europa vindt men in SOOT-RYEN (1941) en TEBBLE (1966).
Thracia papyracea werd in Nederland levend verzameld bij Texel en Terschelling (EISMA 1966).
223. De inktvissen van N.W. Europa worden uitvoerig behandeld door JAECKEL (1958) en MUUS (1963). De soorten van de Belgische kust worden in meer detail besproken door ADAM (1933, 1934) en LACOURT & HUWAE (1981). VOSS (1977) geeft een goed overzicht van de huidige stand van zaken in het systematisch onderzoek van deze klasse.
Voor de hogere indeling van de groep volgen we FIORONI (1981).
224. *Sepia orbignyana* is een zuidelijke soort die wellicht niet tot onze fauna behoort (DUCHAMPS 1972). In de KBIN-verzameling is er geen Belgisch materiaal aanwezig. Recent echter, werden er wel rugschilden van deze dieren aangetroffen in de vloedlijn te De Panne (ENEMAN & KERCKHOF 1983). Bovendien signaleerde MUUS (1963a) de soort zowel in de zuidelijke Noordzee als in het Kanaal.
225. In tegenstelling tot wat DUCHAMPS (1972) en ENTROP (1972) vermelden, vereist het auteurschap hier geen haakjes. JAECKEL (1958) geeft foutief 1838 als publikatiedatum op.
226. Volgens DUCHAMPS (1972) werd *Sepietta oweniana* o.a. levend gevestigd in de Scheldemonding. Er is echter geen Belgisch materiaal in de KBIN-verzameling. MUUS (1963a) signaleerde de soort zowel in de zuidelijke Noordzee als in het Kanaal.
227. Totdat we de oorspronkelijk diagnose van deze soort hebben kunnen natrekken, houden we de publikatiedatum op 1798 i.p.v. 1799 zoals LOCARD (1886) en ABBOTT (1974) vermelden.
228. Heel wat auteurs citeren deze soort als *Loligo forbesi* (b.v. LOCARD 1886; NIELSEN 1931; JAECKEL 1958; MUUS 1963b). Anderen spellen de naam als *L. forbesii* (b.v. WINCKWORTH 1932; MCKAY & SMITH 1979; HEPPELL & SMITH 1983). Volgens VOLSØE et al. (1962) is deze laatste de juiste schrijfwijze.

229. Zie ook LAMEERE (1893).

230. MUUS (1963c) geeft hiervoor als auteurschap "LESUEUR, 1821". Wij volgen evenwel de grote meerderheid van auteurs die "BALL, 1841" vermelden (b.v. WINCKWORTH 1932; MUUS 1959; CLARKE 1966; HEPPELL & SMITH 1983). Het natrekken van de originele diagnose zal dit probleem uit de weg ruimen.

231. Soms wordt deze naam foutief als *cirrosa* gespeld. LAMARCK beschreef de soort echter wel degelijk als *cirrhusus* (zie o.a. ook GRAY 1849). Het is in dit verband wel interessant op te merken dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen enerzijds het Latijnse "cirrus" (= haarlok, krul, franje) en het Griekse "kirros" (= geelbruin). Wanneer dit laatste wordt omgezet in het Romeins alfabet, dan krijgt men "cirrus", want een Griekse "rr" wordt per definitie gevolgd door een "h" wanneer omgezet naar ons alfabet (GERHARDT 1985).

Voor de eerste melding van *Eledone cirrhosa* aan de Belgische kust zie ADAM (1934).

232. Deze Mediterrane soort werd door MAITLAND (1897) voor onze kust gerapporteerd. Wij betwijfelen echter de betrouwbaarheid van die melding. Overigens wordt *Eledone aldrovandi* soms als synoniem beschouwd van *E. cirrhosa* (zie JAECKEL 1958).

Het auteurschap van *E. aldrovandi* is "RAFINESQUE, 1814" en niet "MONTFORT, 1802". Deze laatste auteur noemde de soort wel "Poulpe d'Aldrovande" (zie GRAY 1849), maar die naam werd pas in 1814 door RAFINESQUE gelatiniseerd.

233. WINCKWORTH (1932), JAECKEL (1958) en ABBOTT (1974) schrijven deze soort toe aan "LAMARCK, 1798". Anderen echter, vermelden "CUVIER, 1797" (McKAY & SMITH 1979; HEPPELL & SMITH 1983). Tot we de oorspronkelijke diagnose hebben kunnen nakijken, volgen wij hier de eerste stelling.

Verspreidingsgegevens m.b.t. deze soort in het Kanaal worden verstrekt door REES & LUMBY (1954).

DANKWOORD

Bijzondere dank gaat naar Dr. J. VAN GOETHEM, hoofd van het departement Invertebrata van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, voor zijn engagement in dit werk en voor het kritisch nalezen van de tekst. Het was trouwens op initiatief van Dr. J. VAN GOETHEM dat deze studie werd aangevat.

Lic. A. MUYLEAERT (afd. R.I., K.B.I.N.) wil ik hier ook speciaal vermelden voor de hulp en het doorspelen van haar nota's en gegevens m.b.t. de tweekleppigen.

Prof. Dr. W.N. VERHEYEN en Prof. Dr. J. HULSELMANS (Laboratorium voor Algemene Dierkunde, Rijksuniversitair Centrum Antwerpen) stelden de nodige faciliteiten ter beschikking om dit studiedocument verder af te werken op hun dienst.

Veel dank gaat ook naar mr. R. VANWALLEGHEM (Oostende) voor het ter beschikking stellen van een aantal niet gepubliceerde gegevens en voor het nalezen van van de tekst.

Lic. L. DE BRUYN (Labo Alg. Dierk., R.U.C.A.) hielp in niet geringe mate bij het samenstellen van het register.

Tenslotte wil ik hier ook nog mevr. M. BENIEST, mevr. C. CLAES, lic. J. DE WILDE, mr. A. LIEVROUW, lic. R. SABLON, lic. W. SLEURS, mevr. D. VAN EESSEL en mr. H. VAN PAESCHEN danken voor de vele discussies, praktische hulp en, bovenal, de prettige sfeer gedurende mijn stage op de afdeling R.I.

LITERATUURLIJST

- ABBOTT, R.T., 1974. - *American seashells* (2nd edition). - New York: Van Nostrand Reinhold Company, 1-663.
- ADAM, W., 1933. - Notes sur les céphalopodes. III. Les céphalopodes du sud de la mer du Nord. - *Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg.*, IX (46): 1-45.
- ADAM, W., 1934. - Notes sur les céphalopodes. V. *Ozaena cirrhosa* (LAMARCK, 1798) sur la côte belge. - *Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg.*, X (43): 1-3.
- ADAM, W., 1960. - Faune de Belgique. Mollusques. I. Mollusques terrestres et dulcicoles. - *Patr. Inst. r. Sci. nat. Belg., Bruxelles*, 1-402.
- ADAMS, A., 1863. - On the genera and species of Lacunidae found in Japan. - *Ann. Mag. Nat. Hist.*, 11: 350-351.
- AHMAD, M. & BEARDMORE, J.A., 1976. - Genetic evidence that the "Padstow Mussel" is *Mytilus galloprovincialis*. - *Mar. Biol.*, 35: 139-147.
- ALLEN, J.A., 1954. - A comparative study of the British species of *Nucula* and *Nuculana*. - *J. Mar. biol. Ass. U.K.*, 33: 457-472.
- ANKEL, W.E., 1936. - Prosobranchia. - *Tierwelt N.- u. Ostsee*, 29 (9b₁): 1-240.
- ANNYS, A., 1982. - Onderzoek van gruis verzameld te Heist op 21.02.82. - *De Strandvlo*, 2: 111-114.
- ARAKAWA, Y.K., 1970. - Scatological studies of the Bivalvia (Mollusca). - *Adv. mar. Biol.*, 8: 307-436.
- BACKELJAU, T., 1982. - Het genus *Mya* in Europa. - *Gloria Maris*, 21: 201-222.
- BACKELJAU, T., DE MEYER, M., JANSSENS, L. & PROESMANS, R., 1984a. - The systematics and distribution of *Altenaeum dawsoni* (JEFFREYS, 1864) with special reference to some new records from northern Norway (Mollusca, Bivalvia: Condylocardiidae ?). - *Sarsia*, 69: 205-209.
- BACKELJAU, T., DE MEYER, M., JANSSENS, L. & PROESMANS, R., 1984b. - Prosobranch and shelled opisthobranch molluscs from Store Ekkerøya, Varangerfjorden (northern Norway). - *Fauna norv., Ser. A*, 5: 1-5.
- BACKELJAU, T., DE MEYER, M., JANSSENS, L., LIESSE, H. & PROESMANS, R., 1986. - The bivalve molluscs of Varangerfjorden (northern Norway). - *fauna norv., Ser. A*, 7: in druk.
- BANK, R.A. & BUTOT, L.J.M., 1984. - Some more data on *Hydrobia ventrosa* (MONTAGU, 1803) and "*Hydrobia*" *stagnorum* (GMELIN, 1791), with remarks on the genus *Semisalsa* RADOMAN, 1974. - *Malak. Abh.*, 10: 5-15.
- BANK, R.A., BUTOT, L.J.M. & GITTENBERGER, E., 1979. - On the identity of *Helix stagnorum* GMELIN, 1791, and *Turbo ventrosus* MONTAGU, 1803 (Prosobranchia, Hydrobiidae). - *Basteria*, 43: 51-60.
- BAILY, J.L., 1975. - Tethyidae and Aplysiidae (Gastropoda): request for these names to be placed on the official list of family group names Z.N.(S). 1780. - *Bull. Zool. Nomencl.*, 32: 144-145.

- BEBBINGTON, A., 1974. - Aplysiid species from East Africa with notes on the Indian Ocean Aplysiomorpha (Gastropoda: Opisthobranchia). - *Zool. J. Linn. Soc.*, 54: 63-99.
- BERNARD, F.R., 1979a. - Identification of the living *Mya* (Bivalvia: Myoida). - *Venus*, 38: 185-204.
- BERNARD, F.R., 1979b. - Bivalve mollusks of the western Beaufort Sea. - *Contrib. Sci. Nat. Hist. Mus. Los Angeles County*, 313: 1-80.
- BOETERS, H.D., 1984. - Potamopyrginae, a new subfamily of the Hydrobiidae (Prosobranchia: Rissoacea). - *Basteria*, 48: 13-15.
- BORN, I., 1778. - *Index Rerum Naturalium Musei Caesarei Vindobonensis. Pars 1ma. Testacea*. - Vindobonae, 1-458.
- BORN, I., 1780. - *Testacea Musei Caesarei Vindobonensis*. - Vindobonae, 1-442.
- BOSS, K.J., 1978. - Taxonomic concepts and superfluity in bivalve nomenclature. - *Phil. Trans. R. Soc. London*, B 284: 417-424.
- BOUCHET, P., 1984. - Les Triphoridae de Méditerranée et du proche Atlantique (Mollusca, Gastropoda). - *Atti Simp. "Sistematica dei Prosobranchi del Mediterraneo"*, Bologna, 24-26 Sett. 1982. *Lavori S.I.M.*, 21: 5-58.
- BOUCHET, P. & TARDY, J., 1976. - Faunistique et biogéographie des Nudibranches des côtes Françaises de l'Atlantique et de la Manche. - *Annls. Inst. Oc. (N.S.)*, 52: 201-213.
- BOUCHET, P. & GUILLEMOT, H., 1978. - The *Triphora perversa* - complex in western Europe. - *J. Moll. Stud.*, 44: 344-356.
- BOUCHET, P., DANRIGAL, F. & HUYGHENS, C., 1978. - *Coquillages des côtes atlantiques et de la Manche*. - Papeete - Tahiti, Ed. du Pacifique, 1-144.
- BOWDEN, J. & HEPPELL, D., 1968. - Revised list of British Mollusca. 2. Unionacea - Cardiacea. - *J. Conch.*, 26: 237-272.
- BOYDEN, C.R., 1973. - Observations on the shell morphology of two species of cockle *Cerastoderma edule* and *C. glaucum*. - *Zool. J. Linn. Soc.*, 52: 269-292.
- BROCCHI, G., 1814. - *Conchiologia fossile subapennina con osservazioni geologiche sugli Apennini e sul suolo adiacente. II*. - Milano, 1-712.
- BROCK, V., 1978. - Morphological and biochemical criteria for the separation of *Cardium glaucum* (BRUG.) from *Cardium edule* (L.). - *Ophelia*, 17: 207-214.
- BROCK, V., 1979. - Habitat selection of two congeneric bivalves, *Cardium edule* and *C. glaucum* in sympatric and allopatric populations. - *Mar. Biol.*, 54: 149-156.
- BROCK, V., 1980. - The geographical distribution of *Cerastoderma (Cardium) edule* (L.) and *C. lamareki* (REEVE) in the Baltic and adjacent seas related to salinity and salinity fluctuations. - *Ophelia*, 19: 207-214.
- BUCQUOY, E., DAUTZENBERG, P. & DOLLFUS, G., 1882-86. - *Mollusques marins du Roussillon. 1. Gastropodes*. - Paris, 1-570.

- BUROKER, N.E., HERSHBERGER, W.K. & CHEW, K.K., 1979. - Population genetics of the family Ostreidae. I. Intraspecific studies of *Crassostrea gigas* and *Saccostrea commercialis*. - *Mar. Biol.*, 54: 157-169.
- CATE, C.N., 1979. - A review of the Triviidae (Mollusca: Gastropoda). - *Mem. San Diego Soc. Nat. Hist.*, 10: 1-126.
- CATTANEO, R. & BARLETTA, G., 1984. - Elenco preliminare dei molluschi opisthobranchi viventi nel Mediterraneo (Sacoglossa, Pleurobranchomorpha, Acochlidia, Aplysiomorpha, Nudibranchia). - *Boll. Malac.*, 20: 195-218.
- CERNOHORSKY, W.O., 1972. - Nassariidae IREDALE, 1916 (Gastropoda): proposed conservation under the plenary powers Z.N.(S). 1987. - *Bull. Zool. Nomencl.*, 29: 62-63.
- CERNOHORSKY, W.O., 1977. - Correction of nomenclature for European and East Atlantic Nassariidae. - *La Conchiglia*, 9 (99, 100): 3-4.
- CHIPLONKAR, G.W. & BADVE, R.M., 1979. - Taxonomic comments on subfamily Ostreinae RAFINESQUE. - *Proc. Indian Acad. Sci.*, 88B: 441-447.
- CHRISTIAENS, J., 1973. - Révision du genre *Patella* (Mollusca, Gastropoda). - *Bull. Mus. Natn. Hist. Nat. 3e serie (Zool.)*, 121: 1305-1392.
- CHRISTIAENS, J., 1983. - The genus *Patella* along the coast of Malaga (Spain). - *La Conchiglia* 15 (166, 167): 15-17.
- CLARKE, A.H., 1962. - Annotated list and bibliography of the abyssal marine molluscs of the world. - *Natl. Mus. Can. Bull.*, 181: 1-114.
- CLARKE, M.R., 1966. - A review of the systematics and ecology of oceanic squids. - *Adv. mar. Biol.*, 4: 91-300.
- COLBEAU, J.A.J., 1868. - Liste générale des mollusques vivants de la Belgique dressée d'après les documents publiés par les auteurs. - *Mém. Soc. Malac. Belgique*, 3: 84-111.
- COOMANS, A. & DE CONINK, L., 1962. - *Embletonia pallida*, nudibranche nouveau pour la faune belge. - *Bull. Inst. r. Sci. nat. Belg.*, 38: 1-4.
- CROTHERS, J.H., 1972. - On the nomenclature of the common dog-whelk. - *J. Conch.*, 27: 373-375.
- DA COSTA, E.M., 1778. - *Historia Naturalis Testaceorum Britanniae or the British Conchology*. - London, 1-254.
- DAUTZENBERG, P & FISCHER, H., 1914. - Etude sur le *Littorina obtusata* et ses variations. - *J. Conchyl.*, 62: 87-128.
- DE BOER, T.W. & DE BRUYNE, H., 1983. - De Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* (CONRAD, 1843) in Nederland. - *Basteria*, 47: 154.
- DE BRUYNE, R.H., 1984. - *Caecum clarkii* CARPENTER, 1858 in Zeeuwsch Vlaanderen. - *Basteria*, 48: 12.
- DE BRUYNE, R.H., DE GRAAF, A. & HOEKSEMA, D.F., 1985. - Over de mariene mollusken in het schelpengruis van het strand bij Ouddorp (Goeree-Overflakkee, Zuid Holland), met onder meer een beschrijving van de methoden en vondsten van de heer W.F.A. GUILONARD. I. - *Corr. Bl. Ned. Malac. Veren.*, 226: 74-80.

- DE MALZINE, F., 1867. - *Essai sur la faune malacologique de Belgique ou catalogue des Mollusques qui se trouvent dans ce pays.* - Bruxelles: G.-A. Van Trigt, 1-99.
- DEN HARTOG, C., 1958. - Differences between the egg masses of *Alderia modesta* and *Limapontia depressa*. - *Beaufortia*, 6: 221-223.
- DEN HARTOG, C., 1959. - Distribution and ecology of the slugs *Alderia modesta* and *Limapontia depressa* in the Netherlands. - *Beaufortia*, 7: 15-36.
- DEN HARTOG, C., 1962. - De Nederlandse platwormen - Tricladida. - *Wet. Meded. K.N.N.V.*, 42: 1-40.
- DODGE, H., 1952. - A historical review of the mollusks of LINNAEUS. Part 1. The classes Loricata and Pelecypoda. - *Bull. Am. Mus. Nat. Hist.*, 100: 1-263.
- DUCHAMPS, R., 1972. - Cephalopodes de la Mer du Nord. II. Détermination des espèces. - *Inf. Soc. belge Malac.*, 1: 167-186.
- DUMOULIN, E., 1982. - Nogmaals twee noordhorens: *Sipho curtus* (JEFFREYS, 1867) en *Sipho cordatus* (BELL, 1871). - *De Strandvlo*, 2: 76-79.
- DUMOULIN, E., 1983. - De verspreiding van *Cerastoderma glaucum* (POIRET, 1789) langs de Vlaamse en Zeeuwsvlaamse kust. - *De Strandvlo*, 3: 3-9.
- DUMOULIN, E., 1984. - De zaagjes (Donacidae) van de Belgische Westkust. - *De Strandvlo*, 4: 65-71.
- DUPUIS, M.P., 1927. - Faune malacologique de la Belgique. Notes concernant la découverte par le Dr. Giltay de deux espèces de mollusques nouveaux pour la faune belge. - *Annls. Soc. r. Zool. Belgique*, 58: 31-38.
- EISMA, D., 1966. - The distribution of benthic marine molluscs of the main Dutch coast. - *Neth. J. Sea Res.*, 3: 107-163.
- ENEMAN, E., 1985. - Uit het natuurhistorisch archief. - *De Strandvlo*, 5: 3-7.
- ENEMAN, E. & KERCKHOF, F., 1983. - Uit het natuurhistorisch archief (vervolg). - *De Strandvlo*, 3: 66-80.
- ENGEL, H., 1936. - The Netherlands nudibranchiate Mollusca. - *Zool. Meded. Leiden*, 19: 103-116.
- ENGEL, H., GEERTS, S.J. & VAN REGTEREN ALTENA, C.O., 1940. - *Alderia modesta* (LOVEN) and *Limapontia depressa* ALDER & HANCOCK in the brackish waters of the Dutch coast. - *Basteria*, 5: 6-34.
- ENTROP, B., 1972. - *Schelpen vinden en herkennen* (3de druk). - Zutphen: Thieme & Cie., 1-320.
- ESSINK, K., 1984. - De Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* (CONRAD, 1843): een nieuwe soort voor de Waddenzee. - *Het Zeepaard*, 44: 68-71.
- ESSINK, K., 1985. - On the occurrence of the American Jack-knife clam *Ensis directus* (CONRAD, 1843) (Bivalvia, Cultellidae) in the Dutch Wadden Sea. - *Basteria*, 49: 73-80.

- ESSINK, K., KLEEF, H.L. & TIJDEMAN, P., 1985. - Nieuwe vondsten van de Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* (CONRAD, 1843) in de Westelijke Waddenzee. - *Het Zeepaard*, 45: 106-108.
- FABRICIUS, O., 1780. - *Fauna Groenlandica*. - Hafniae et Lipsiae, 1-452.
- FIORONI, P., 1981. - Die Sonderstellung der Sepioliden, ein Vergleich der Ordnungen der rezenten Cephalopoden. - *Zool. Jb. Syst.*, 108: 178-228.
- FISCHER-PIETTE, E., 1977. - Révision des Cardiidae (Mollusques, Lamellibranches). - *Mém. Mus. Natn. Hist. Nat. Paris, N.S. (A, Zool.)*, 101: 1-212.
- FISCHER-PIETTE, E. & METIVIER, B., 1971. - Révision des Tapetinae (Mollusques, Bivalves). - *Mém. Mus. Natn. Hist. Nat. Paris, N.S. (A, Zool.)*, 71: 1-106.
- FORBES, E. & HANLEY, S., 1853. - *A history of British Mollusca and their shells*. - London: Van Voorst, 1-301.
- FRETTER, V. & GRAHAM, A., 1962. - *British Prosobranch Molluscs. Their functional anatomy and ecology*. - London: Ray Society, 1-755.
- FRETTER, V. & GRAHAM, A., 1976-82. - The prosobranch molluscs of Britain and Denmark. - *J. Moll. Stud. Suppl.*, 1 (1976): 1-37; 3 (1977): 38-100; 6 (1978): 153-241; 7 (1980): 242-284; 9 (1981): 285-362; 11 (1982): 363-434.
- FRIELE, H & GRIEG, J., 1901. - Mollusca III. - *Norwegian North Atlantic Expedition 1876-78*, Vol. 18. - Kristiania, 1-129.
- GASCOIGNE, T., 1976. - The reproductive system and classification of the Stiligeridae (Opisthobranchia: Sacoglossa). - *J. Malac. Soc. Aust.*, 3: 157-172.
- GASCOIGNE, T., 1978a. - British forms of *Limapontia depressa* ALDER & HANCOCK, 1862 (Opisthobranchia: Ascoglossa). - *J. Conch.*, 29: 253-259.
- GASCOIGNE, T., 1978b. - A proposed new list of British Ascoglossa (Opisthobranchia). - *J. Conch.*, 29: 333-336.
- GERHARDT, M.I., 1985. - *Eledone cirrhosa*. Naschrift van de redactie. - *Corr. Bl. Ned. Malac. Veren.*, 227: 116.
- GEYS, J.F. & MARQUET, R., 1979. - *Veldatlas voor de Cenozoïsche fossielen van België. Deel 1. Neogeen*. - Rotterdam: W. Backhuys, 1-125.
- GEYS, J.F. & MARQUET, R., 1983. - *Veldatlas voor de Cenozoïsche fossielen van België. Deel 2. Paleogeen*. - Leiden: W. Backhuys/E.J. Brill, 1-103.
- GIUSTI, F. & PEZZOLI, E., 1984. - Notulae Malacologicae XXIX. Gli Hydrobiidae salmastri delle acque costiere italiane: Primi cenni sulla sistematica del gruppo e sui caratteri distintivi delle singole morfospecie. - *Atti Simp. "Sistematica dei Prosobranchi del Mediterraneo"*, Bologna, 24-26 Sett. 1982. *Lavori S.I.M.*, 21: 117-148.
- GLIBERT, M., 1933. - Monographie de la faune malacologique du Bruxellien des environs de Bruxelles. - *Verh. Kon. Natuurhist. Mus. België*, 53: 1-217.
- GLIBERT, M., 1957-60. - Gastropodes du Diestien, du Scaldisien et du Merxemien de la Belgique. 1-4. - *Meded. Kon. Belg. Inst. Nat. Wet.*, 33/36 (1957): 1-17; 34/15 (1958): 1-36; 35/10 (1959): 1-27; 36/33 (1960): 1-44.

- GOFAS, S., 1982. - The genus *Tricolia* in the eastern Atlantic and the Mediterranean. - *J. Moll. Stud.*, 48: 182-213.
- GOSLING, E.M., 1984. - The systematic status of *Mytilus galloprovincialis* in western Europe: A review. - *Malacologia*, 25: 551-568.
- GÖTTING, K.J., 1974. - *Malakozoologie. Grundriss der Weichtierkunde*. - Stuttgart: Gustav Fischer Verlag, 1-320.
- GRAHAM, A., 1954. - The anatomy of the prosobranch *Trichotropis borealis* BRODERIP & SOWERBY, and the systematic position of the Capulidae. - *J. Mar. biol. Ass. U.K.*, 33: 129-144.
- GRAHAM, A., 1971. - British prosobranch and other operculate gastropod molluscs. - *Synopses of the British fauna* No. 2. New York/ San Francisco: Academic Press, 1-112.
- GRANT, W.S. & CHERRY, M.I., 1985. - *Mytilus galloprovincialis* LMK. in southern Africa. - *J. Exp. Mar. Biol. Ecol.*, 90: 179-191.
- GRAY, J.E., 1849. - *Catalogue of the Mollusca in the collection of the British Museum. Part I. Cephalopoda Antepedia*. - London, 1-164).
- GRÜNDEL, J., 1975. - Bemerkungen zur Familie Triforidae JOUSSEAUME, 1884, mit Beschreibungen einiger Arten dieser Familie (Gastropoda). - *Malak. Abh.*, 4: 145-158.
- GRÜNDEL, J., 1976. - Zur Taxonomie und Phylogenie der *Bittium*-Gruppe (Gastropoda, Cerithiacea). - *Malak. Abh.*, 5: 33-59.
- GRÜNDEL, J., 1980. - Bemerkungen zur Überfamilie Cerithiopsacea H. & A. ADAMS, 1854 (Gastropoda) sowie zur Fassung einiger ihrer Gattungen. - *Zool. Anz.*, 204: 209-264.
- HANNAFORD-ELLIS, C.J., 1978. - *Littorina arcana* sp. nov.: A new species of winkle (Gastropoda: Prosobranchia: Littorinidae). - *J. Conch.*, 29: 304.
- HANNAFORD-ELLIS, C.J., 1979. - Morphology of the oviparous rough winkle *Littorina arcana* HANNAFORD-ELLIS, 1978, with notes on the taxonomy of the *L. saxatilis* species complex (Prosobranchia, Littorinidae). - *J. Conch.*, 30: 43-56.
- HARRY, H.W., 1985. - Synopsis of the supraspecific classification of living oysters (Bivalvia: Gryphaeidae and Ostreidae). - *The Veliger*, 28: 121-158.
- HELLER, J., 1975. - The taxonomy of some British *Littorina* species, with notes on their reproduction (Mollusca: Prosobranchia). - *Zool. J. Linn. Soc.*, 56: 131-151.
- HEPPELL, D. & SMITH, S.M., 1983. - Recent Cephalopoda in the collections of the Royal Scottish Museum, Edinburgh. - *Royal Scottish Museum Information Series (Natural History)*. ISSN 0307-5036, 1-81.
- HOEKSEMA, D.F., 1978. - Note on banded colour varieties of the European marine gastropod *Rissoa interrupta* (ADAMS, 1798). - *Basteria*, 42: 7-9.
- HOEKSEMA, D.F. & HOENSELAAR, H.J., 1984. - On the distribution of *Caecum clarkii* CARPENTER, 1858 (Prosobranchia, Caecidae) in the Channel. - *Basteria*, 48: 23-30.

- HÖISAETER, T., 1968. - Taxonomic notes on the North European species of "*Cyclostrema*" sensu JEFFREYS, 1883 (Prosobranchia, Diotocardia). - *Sarsia*, 33: 43-58.
- HOLME, N.A., 1959. - The British species of *Lutraria* (Lamellibranchia) with a description of *L. angustior* PHILIPPI. - *J. mar. biol. Ass. U.K.*, 38: 557-568.
- HOLME, N.A., 1961. - Shell form in *Venerupis rhomboides*. - *J. mar. biol. Ass. U.K.*, 41: 705-722.
- HØPNER-PETERSEN, G., 1958. - Distinction between *Cardium edule* L. and *Cardium lamarcki* REEVE. - *Nature*, 4605: 357.
- HØPNER-PETERSEN, G., 1968. - Marine Lamellibranchiata. - *The Zoology of the Faroes*, 55: 1-80.
- HØPNER-PETERSEN, G. & RUSSELL, P.J.C., 1971. - *Cardium hauniense* compared with *C. exiguum* and *C. glaucum*. - *Proc. malac. Soc. London*, 39: 409-420.
- HØPNER-PETERSEN, G. & RUSSELL, P.J.C., 1972. - A proposed termination of the widely accepted junior synonymy of *Cardium parvum* to *C. exiguum*. - *J. Conch.*, 27: 397-400.
- HØPNER-PETERSEN, G. & RUSSELL, P.J.C., 1973. - The nomenclature and classification of some European shallow water *Cardium* species. - *Proc. Fourth Europ. Malac. Congr., Malacologia*, 14: 233-234.
- HOUART, R., 1980. - Préparation de la réunion du 28 juin 1980. Le genre *Ocenebra* GRAY, 1847 (Gastéropodes: Muricidae). - *Arion*, 5/6: 3-9.
- HOUART, R., 1981. - Révision des Trophoninae d'Europe (Gastropoda: Muricidae). - *Inf. Soc. belge Malac.*, 9: 1-70.
- HUBENDICK, B. & WARREN, A., 1969-76. - *Framgärlade Snäckor från Svenska Västkusten*. - Göteborg: Naturhistoriska Museet, 1-43.
- HUMPHREY, G., 1797. - *Museum Calonianum*. - London, 1-84.
- HUNTER, W.R., 1949. - The structure and behaviour of *Hiatella gallicana* (LAMARCK) and *H. arctica* (L.) with special reference to the boring habit. - *Proc. R. Soc. Edinb.*, B 72: 271-289.
- IREDALE, T., 1914. - On some invalid molluscan generic names. - *Proc. malac. Soc. London*, 11: 170-178.
- IREDALE, T., 1915a. - Some more misused molluscan generic names. - *Proc. malac. Soc. London*, 11: 291-306.
- IREDALE, T., 1915b. - Notes on the names of some British marine Mollusca. - *Proc. malac. Soc. London*, 11: 329-342.
- IREDALE, T., 1916. - SOLANDER as a conchologist. - *Proc. malac. Soc. London*, 12: 85-93.
- JAECKEL, S., 1952. - Zur Verbreitung und Lebensweise der Opisthobranchien in der Nordsee. - *Kieler Meeresforschungen*, 8: 249-259.

- JAECKEL, S., 1958. - Cephalopoden. - *Tierwelt N.- u. Ostsee*, 37 (9b₃): 1-246.
- JAMES, B.L., 1968. - The characters and distribution of the subspecies and varieties of *Littorina saxatilis* (OLIVI, 1792) in Britain. - *Cah. Biol. Mar.*, 9: 143-165.
- JANSON, K. & WARD, R.D., 1985. - The taxonomic status of *Littorina tenebrosa* MONTAGU as assessed by morphological and genetic analyses. - *J. Conch.*, 32: 9-16.
- JANSSEN, A.W., 1975. - Systematische lijst van Nederlandse recente en fossiele mollusken. - *Meded. Werkgp. Tert. Kwart. Geol.*, 12: 115-170.
- JANSSEN, A.W. & DE VOGEL, E.F., 1965. - *Zoetwatermollusken van Nederland*. - Amsterdam: Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, 1-160.
- JANSSEN, A.W., PEETERS, G.A. & VAN DER SLIK, L., 1984. - De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, tweede serie, 8 (slot). - *Basteria*, 89-220.
- JEFFREYS, J.G., 1865. - *British Conchology III*. - London: Van Voorst, 1-394.
- JELNES, J.E., HØPNER-PETERSEN, G. & RUSSELL, P.J.C., 1971. - Isoenzyme taxonomy applied on four species of *Cardium* from Danish and British waters, with a short description of the distribution of the species. - *Ophelia*, 9: 15-19.
- JENSEN, A.S., 1900. - Studier over nordiske mollusker. I. *Mya*. - *Vidensk. Medd. naturh. Foren. Kjøbenhavn*, 52: 133-158.
- JENSEN, A.S., 1912. - Lamellibranchiata I. - *The Danish Ingolf Expedition*, 2 (5): 1-119.
- KAAS, P. & TEN BROEK, A.N.C., 1942. - *Nederlandse zeemollusken*. - Amsterdam: Wereldbibliotheek, 1-232.
- KAAS, P. & VAN BELLE, R.A., 1985. - *Monograph of the living chitons (Mollusca: Polyplacophora). Vol. I. Order Neoloricata: Lepidopleurina*. - Leiden: W. Backhuys/E.J. Brill, 1-240.
- KAFANOV, A.I., 1978. - Systematics of the subfamily Laevicardiinae KEEN, 1936 (Bivalvia: Cardiidae. - *Malac. Rev.*, 11: 122-123.
- KAY, A., 1965. - The Reverend JOHN LIGHTFOOT, DANIEL SOLANDER and the Portland catalogue. - *The Nautilus*, 79: 10-19.
- KEEN, A.M., 1980. - The pelecypod family Cardiidae: A taxonomic summary. - *Tulane Stud. Geol. Paleont.*, 16: 1-40.
- KERCKHOF, F., 1980. - *Studie van het macrobenthos ter hoogte van de Belgische kust*. - Licentiaatsverhandeling, Rijksuniversiteit Gent, 1-76.
- KERCKHOF, F., 1981. - Uit het natuurhistorisch archief, aflevering 1. - *De Strandvlo*, 1: 100-109.
- KOSUGE, S., 1967. - The family Triphoridae and its systematic position. - *Malacologia*, 4: 297-324.
- LACOURT, A.W. & HUWAE, P.H.M., 1981. - De inktvissen (Cephalopoda) van de Nederlandse kust. - *Wet. Meded. K.N.N.V.*, 145: 1-32.

- LAMEERE, A., 1893. - Présence de l'*Ommastrephes todarus* DELLE CHIAJE, sur la côte belge. - *Annls. Soc. r. Malac. Belgique*, 28: XXXVI-XXXVII.
- LAMY, E., 1923. - Révision des Saxicavidae vivants du Muséum national d'Histoire naturelle de Paris. - *J. Conchyl.*, 68: 218-248.
- LAURSEN, D., 1966. - The genus *Mya* in the Arctic region. - *Malacologia*, 3: 399-418.
- LELOUP, E., 1934. - Contributions à l'étude de la faune belge. IV. Les Polyplacophores de la côte belge. - *Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg.*, X (17): 1-23.
- LELOUP, E., 1952. - Faune de Belgique. Coelentérés. - *Patr. Inst. r. Sci. nat. Belg., Bruxelles*, 1-283.
- LELOUP, E., 1970. - Recherches sur l'ostreiculture dans le bassin de chasse d'Ostende en 1968. - *Bull. Inst. r. Sci. nat. Belg.*, 46 (6): 1-24.
- LEMCHE, H., 1928. - Gastropoda Opisthobranchiata. - *The Zoology of the Faroes*, 53: 1-35.
- LEMCHE, H., 1971. - *Cylindrella* SWAINSON, 1840 (Mollusca, Gastropoda): a request for suppression; *Cylichna* LOVEN, 1846, proposed for the official list Z.N. (S). 1960. - *Bull. Zool. Nomencl.*, 28: 124-125.
- LEMCHE, H., 1973. - *Embletonia pallida* ALDER & HANCOCK, 1854, the specific name to be protected against the nomen oblitum *Tergipes adpersus* NORDMANN, 1845 (Mollusca, Opisthobranchia) Z.N. (S). 2010. - *Bull. Zool. Nomencl.*, 30: 90.
- LINDNER, G., 1977. - *Elseviers gids van de zeeschelpen*. - Amsterdam/Brussel: Elsevier, 1-256.
- LINNAEUS, C., 1758. - *Systema naturae. Tom. I. Ed. decima reformata*. Holmiae, 1-824.
- LINNAEUS, C., 1761. - *Fauna Svecica*. - Stockholmiae, 1-578.
- LINNAEUS, C., 1767. - *Systema naturae. Tom. I. Pars II. Ed. duodecima reformata*. - Holmiae, 1069-1327.
- LINNAEUS, C., 1771. - *Mantissa plantarum*. - Holmiae, 1-588.
- LOCARD, A., 1886. - *Prodrome de malacologie française. Catalogue général des mollusques vivants de France. Mollusques marins*. - Lyon/Paris, 1-778.
- LONGIN, J.H., 1983. - *Determinatiebundel voor slakken en mossels*. Uitgave Jeugd & Wetenschap, 1-89.
- LUBINSKY, I., 1980. - Marine bivalve molluscs of the Canadian central and eastern Arctic: faunal composition and zoogeography. - *Can. Bull. Fish. Aquat. Sci.*, 207: 1-111.
- LUCAS, M., 1973. - The Trivias of European coasts. - *La Conchiglia*, 5 (52): 3-11.
- LUCAS, M., 1974a. - The Mactridae of European coasts. - *La Conchiglia*, 6: 3-18.
- LUCAS, M., 1974b. - Mactridae of European coasts. Part II. - *La Conchiglia*, 6 (69, 70): 16-20.

- LUCAS, M., 1975. - Superfamilia Mactroidea in European seas. - *La Conchiglia*, 7 (71, 72): 10-12.
- LUCAS, M., 1982a. - The genus *Crassostrea* in Europe. Part I. - *La Conchiglia*, 14 (154, 155): 14.
- LUCAS, M., 1982b. - The genus *Crassostrea* in Europe. Part II. - *La Conchiglia*, 14 (156, 157): 18-19.
- LUCAS, M., 1982c. - The genus *Crassostrea* in Europe. Part III. - *La Conchiglia*, 14 (160, 161): 6-10.
- MACNEIL, F.S., 1965. - Evolution and distribution of the genus *Mya* and Tertiary migrations of Mollusca. - *U.S. Geol. Surv. Prof. Paper*, 483-G: 1-51.
- MADSEN, F.J., 1949. - Marine Bivalvia. - *The Zoology of Iceland*, IV, 63: 1-116.
- MAITLAND, R.T., 1897. - *Prodrome de la faune des Pays-Bas et de la Belgique Flamande ou énumération systématique de tous les animaux y observés depuis 1679-1897 excepté les araignées et les insectes*. - Leiden: E.J. Brill, 1-62.
- MANSEL-PLEYDELL, J.C., 1898. - *The Mollusca of Dorsetshire*. - Dorchester, 1-110.
- MARSHALL, B.A., 1980. - The systematic position of *Triforis* DESHAYES. - *New Zealand J. Zool.*, 7: 85-88.
- MATHERS, N.F., WILKINS, N.P. & WALNE, P.R., 1974. - Phosphoglucose mutase and esterase phenotypes in *Crassostrea angulata* and *C. gigas*. - *Biochem. Syst. Ecol.*, 2: 93-96.
- MATON, W.G. & RACKETT, T., 1807. - *A descriptive catalogue of the British testacea*. - London: Richard Taylor & Co., 1-250.
- MAYR, E., 1969. - *Principles of systematic zoology*. - New York: McGraw-Hill, 1-420.
- McKAY, D.W. & SMITH, S.M., 1979. - *Marine Mollusca of East Scotland*. - Edinburgh: Royal Scottish Museum, 1-185.
- McMILLAN, N.F., 1939. - *Littorina saxatilis nigrolineata* GRAY. - *J. Conch.*, 21: 173-174.
- McMILLAN, N.F., 1944. - Notes on *Littorina saxatilis* (OLIVI). - *J. Conch.*, 22: 100-103.
- MENZEL, R.W., 1974. - Portuguese and Japanese oysters are the same species. - *J. Fish. Res. Board Can.*, 31: 453-456.
- MONTAGU, G., 1803. - *Testacea Britannica*. - London, 1-606.
- MONTAGU, G., 1808. - *Supplement to Testacea Britannica*. - London, 1-183.
- MONTFORT, D., 1810. - *Conchyliologie systématique et classification méthodique des coquilles. II*. - Paris, 1-676.
- MULDER, A.F., 1952. - *Odostomia scalaris* MACGILLIVRAY autochtoon verzameld in de haven van Vlissingen. - *Basteria*, 16: 57-58.

- MULDER, A.F., 1965. - Nieuwe waarnemingen omtrent het levend voorkomen van *Brachystomia scalaris* (MACGILLIVRAY, 1843) in de Nederlandse kustwateren. - *Basteria*, 29: 44-47.
- MÜLLER, O.F., 1773. - *Vermium terrestrium et fluviatilium, seu animalium Infusorium, Helminthicorum et Testaceorum, non marinorum, succincta Historia. Vol. I, Pars I. Havniae et Lipsiae*, 1-135.
- MÜLLER, O.F., 1774a. - *Vermium terrestrium et fluviatilium, seu animalium etc. Vol. I, Pars II. - Havniae et Lipsiae*, 1-80.
- MÜLLER, O.F., 1774b. - *Vermium terrestrium et fluviatilium, seu animalium etc. Vol. II. - Havniae et Lipsiae*, 1-224.
- MÜLLER, O.F., 1776. - *Zoologiae Danicae Prodrömus, seu animalium Danicae et Norvegiae indigenarum. Characteres, Nomina et Synonyma imprimis popularium. - Havniae*, 1-282.
- MÜLLER, O.F., 1789. - *Zoologia Danica seu animalium Danicae et Norvegiae rariorum ac minus notorum descriptiones et historia. Vol. 3. - Havniae*, 1-71.
- MUUS, B.J., 1959. - *Danmarks fauna. 65. Skallus, Söptaender, Blæksputter. - København: Gads Forlag*, 1-239.
- MUUS, B.J., 1963a. - Cephalopoda: Sub-order: Sepioidea: Families: Spirulidae, Sepiidae & Sepiolidae. - *Fich. Ident. Zoopl.*, Sheet No. 94: 1-4.
- MUUS, B.J., 1963b. - Cephalopoda: Sub-order: Teuthoidea: Family: Loliginidae. - *Fich. Ident. Zoopl.*, Sheet No. 95: 1-3.
- MUUS, B.J., 1963c. - Cephalopoda: Sub-order: Teuthoidea: Families: Ommastrephidae, Chiroteuthidae & Cranchiidae. - *Fich. Ident. Zoopl.*, Sheet No. 96: 1-6.
- NEWELL, N.D., 1965. - Classification of the Bivalvia. - *Am. Mus. Nov.*, 2206: 1-25.
- NIELSEN, E., 1930. - Cephalopoda. - *The Zoology of the Faroes*, 56: 1-9.
- NORDSIECK, F., 1968. - *Die europäischen Meeres-Gehäuseschnecken (Prosobranchia). - Stuttgart: Gustav Fischer Verlag*, 1-273.
- NORDSIECK, F., 1969. - *Die europäischen Meeresmuscheln (Bivalvia). Stuttgart: Gustav Fischer Verlag*, 1-256.
- NORDSIECK, F., 1973a. - The genus *Jujubinus* MONTEROSATO, 1884 in Europe. - *La Conchiglia*, 5 (50): 6-12.
- NORDSIECK, F., 1973b. - Genus *Tricolia* in European seas. - *La Conchiglia*, 5 (55, 56): 3-10.
- NORDSIECK, F., 1977. - *The Turridae of the European seas. - Roma: Ed. La Piramide*, 1-131.
- OCKELMANN, K.W., 1958. - The zoology of East Greenland. Marine Lamellibranchiata. - *Meddr. Grönl.*, 122: 1-256.
- OCKELMANN, K.W., 1964. - *Turtonia minuta* (FABRICIUS), a neotenous veneracean bivalve. - *Ophelia*, 1: 121-146.

- ODHNER, N.H., 1907. - Northern and Arctic invertebrates in the collection of the Swedish State Museum. III. Opisthobranchia and Pteropoda. - *Kungl. Sv. Vet.-Akad. Handl.*, 41 (4): 1-114.
- ODHNER, N.H., 1912. - Northern and Arctic invertebrates in the collection of the Swedish State Museum. V. Prosobranchia 1. Diotocardia. - *Kungl. Sv. Vet.-Akad. Handl.*, 48 (1): 1-93.
- ODHNER, N.H., 1913. - Northern and Arctic invertebrates in the collection of the Swedish State Museum. VI. Prosobranchia 2. Semiproboscifera. - *Kungl. Sv. Vet.-Akad. Handl.*, 50 (5): 1-89.
- O'DONOGHUE, C.H., 1926. - On the status of the nudibranch genera *Amphorina*, *Cratena*, *Eubranchus* and *Galvina*. - *Proc. malac. Soc. London*, 17: 127-131.
- OLIVI, G., 1792. - *Zoologia Adriatica*. - Bassano, 1-334.
- PAIN, T., 1978. - The genus *Colus* RÖDING, 1798 in western Europe (Prosobranchia, Buccinoidea). - *La Conchiglia*, 10 (114, 115): 3-7.
- PELSENEER, P., 1881a. - Etudes sur la faune littorale de la Belgique. Mollusques et autres animaux inférieurs recueillis sur la côte belge en 1881. - *Annls Soc. r. Malac. Belgique*, 16: CLII-CLVI.
- PELSENEER, P., 1881b. - Tableau dichotomique des mollusques marins de la Belgique. *Annls. Soc. r. Malac. Belgique*, 16: 27-61.
- PENNANT, T., 1777. - *British zoology of Crustacea, Mollusca Testacea*. - London, 1-154.
- PEUCHOT, R. & TASSIN, A., 1980. - Liste provisoire des mollusques marins de la province celtique et leurs synonymes. I. Pelecypodes. - *Inf. Soc. belge Malac.*, 8: 35-53.
- PHILIPPI, R.A., 1844. - *Enumeratio Molluscorum Siciliae. Vol. II*. - Halis Saxonium, 1-303.
- PIANI, P., 1984. - Revisione del genere *Emarginula* LAMARCK, 1801 in Mediterraneo. - *Atti Simp. "Sistematica dei Prosobranchi del Mediterraneo"*, Bologna, 24-26 Sett. 1982. *Lavori S.I.M.*, 21: 193-238.
- POLK, P., 1962a. - Bijdrage tot de kennis der mariene fauna van de Belgische kust. III. Waarnemingen aangaande het voorkomen, de voortplanting, de settling en de groei van *Crepidula fornicata* (L.). - *Annls. Soc. r. zool. Belgique*, 92: 47-80.
- POLK, P., 1962b. - Bijdrage tot de kennis der mariene fauna van de Belgische kust. IV. De bestrijding van de oesterplaag *Crepidula fornicata* (L.) in de Spuikom te Oostende. - *Biol. Jaarboek, Dodonea*, 30: 37-46.
- PONDER, W., 1984a. - A review of the genera of the Rissoidae (Mollusca: Mesogastropoda: Rissoacea). - *Rec. Aust. Mus. Suppl.*, 4: 1-221.
- PONDER, W., 1984b. - A review of the genera of the Iravadiidae (Mollusca: Gastropoda: Rissoacea) with an assesment of the relationships of the family. - *Malacologia*, 25: 21-71.

- POUTIERS, J.M., 1978. - *Introduction à l'étude faunistique des bivalves du littoral français: les espèces marines du golfe d'Aigues Mortes*. - Contribution No. 15 du centre d'études et de recherches de paleontologie biostratigraphique (CERPAB), 1-563.
- PRUD'HOMME VAN REINE, W.J., 1968. - *Wat vind ik aan het strand ?* - Zutphen: Thieme & Cie., 1-142.
- PRUVOT-FOL, A., 1954. - *Faune de France 58. Mollusques opisthobranches*. - Paris: Lechevallier, 1-460.
- PULTENEY, R., 1799. - *Catalogues of the Birds, shells and some of the more rare plants of Dorsetshire, from the new and enlarged edition of Mr. Hutchin's history of that county*. - London, 1-110.
- RAEYMAEKERS, D., 1895. - *Etudes sur la faune malacologique du Bas-Escaut. Disparition de Alderia scaldiana NYST*. - *Annls. Soc. r. Malac. Belgique*, 30: 120-125.
- REES, W.J. & LUMBY, J.R., 1954. - *The abundance of Octopus in the English Channel*. - *J. mar. biol. Ass. U.K.*, 33: 515-536.
- RINGELÉ, W., 1976. - *Verspreiding van mollusken schelpen in de zuidelijke Noord-zee*. pp. 51-87 in: NIHOUL, C.J. & GULLENTOPS, F. - *Projekt Zee. Eindverslag. Boekdeel 4.: Sedimentologie*. - Brussel: ministerie van wetenschapsbeleid, 1-258.
- RISSO, A., 1826. - *Histoire naturelle des principales productions de l'Europe méridionales et particulièrement de celles des environs de Nice et des Alpes maritimes. IV*. - Paris, 1-439.
- RÜDING, P.F., 1798. - *Museum Boltenianum. Pars secunda*. - Hamburgi, 1-199.
- ROGINSKAYA, I.S., 1970. - *Tenellia adspersa*, a nudibranch new to the Azov Sea, with notes on its taxonomy and ecology. - *Malac. Rev.*, 3: 167-174.
- RUDMAN, W.B., 1971. - *On the opisthobranch genus Haminoea TURTON & KINGSTON*. - *Pacific sci.*, 25: 545-559.
- RUSSELL, H.D., 1971. - *Index Nudibranchia. A catalog of the literature 1554 - 1965*. - Delaware Museum of Natural History, 1-141.
- RUSSELL, P.J.C., 1971. - *A reappraisal of the geographical distributions of the cockles Cardium edule L. and C. glaucum BRUGUIERE*. - *J. Conch.*, 27: 225-234.
- RUSSELL, P.J.C. & HØPNER-PETERSEN, G., 1973. - *The use of ecological data in the elucidation of some shallow water European Cardium species*. - *Proc. Fourth Europ. Malac. Congr, Malacologia*, 14: 223-232.
- SACCHI, C.F., 1975. - *Littorina nigrolineata (GRAY) (Gastropoda, Prosobranchia)*. - *Cah. Biol. Mar.*, 16: 111-120.
- SACCHI, C.F. & RASTELLI, M., 1966. - *Littorina mariae*, nov. sp.: les differences morphologiques et écologiques entre "nains" et "normaux" chez l'espèce "*L. obtusata* (L.)" (Gastr. Prosobr.) et leur signification adaptative et évolutive. - *Atti Soc. Ital. Sci. Nat.*, 105: 351-369.
- SARS, G.O., 1878. - *Bidrag til Kundskaben om Norges Arktiske Fauna. I. Mollusca Regionis arcticae norvegicae*. - Christiania, 1-466.

- SCARLATO, O.A., 1981. - *Fauna of the USSR 126: Bivalve molluscs of the temperate regions of the western part of the Pacific Ocean.* - Zoological Institute of the Academy of Sciences of the USSR, 1-479 (In Russisch).
- SCHLESCH, H., 1931. - Kleine Mitteilungen VII. - *Arch. Moll.*, 63: 133-155.
- SCHMEKEL, L. & PORTMANN, A., 1982. - *Opisthobranchia des Mittelmeeres. Nudibranchia und Saccoglossa.* - Berlin: Springer Verlag, 1-410.
- SEAWARD, D.R., 1982. - *Sea area atlas of the marine molluscs of Britain and Ireland.* - Nature Conservancy Council and Conchological Society of Great Britain & Ireland, 1-53.
- SESHAPPA, G., 1948. - Nomenclature of the British Littorinidae. - *Nature*, 162: 702-703.
- SLAVOSHEVSKAYA, L.V., 1978. - Peculiarities of the genital system of the Rissoacea and their importance for taxonomy in this superfamily. - *Malac. Rev.*, 11: 112-114.
- SMITH, J.E., 1981. - The natural history and taxonomy of shell variation in the periwinkles *Littorina saxatilis* and *Littorina rudis*. - *J. mar. biol. Ass. U.K.*, 61: 215-241.
- SMITH, S., 1970. - *Rissoa violacea* DESMAREST, *Rissoa lilacina* RECLUZ, *Rissoa rufilabrum* ALDER and *Rissoa porifera* LOVEN and their distribution in British and Irish waters. - *J. Conch.*, 27: 235-248.
- SNELI, J.A., 1970. - Arcchaeogastropoda from Hardangerfjorden, western Norway. - *Sarsia*, 42: 63-72.
- SNELI, J.A., 1974. - A collection of marine Mollusca from Möre and Romsdal, Northwestern Norway. - *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Miscnea*, 20: 6-17.
- SNELI, J.A., 1979. - Prosobranchia from Sognefjorden, western Norway. - *Sarsia*, 64: 259-267.
- SNELI, J.A. & VAN MARION, P., 1979. - Nye strandsnegler i norsk fauna. - *Fauna, Oslo*, 32: 4-8.
- SOOT-RYEN, T., 1941. - Northern Pelecypods in the collection of Tromsø Museum. I. Order Anomalodesmacea. Families: Pholadomyidae, Thraciidae and Periplomatidae. - *Tromsø Mus. Aarsheft*, 61: 1-41.
- SPAINK, G., 1972. - *Altenaeum nortoni* nov. gen., nov. spec. (Lamellibranchia: Condyllocardiidae) from the Pleistocene of the southern North Sea basin. - *Basteria*, 36: 143-147.
- SPAINK, G. & SLIGGERS, B.C., 1983. - Litho- and biostratigraphical study of quaternary deep marine deposits of the western Belgian coastal plain. Mollusc investigations. - *Bull. Soc. belge Geol.*, 92: 140-142.
- SPÄRCK, R. & THORSON, G., 1931. - Marine Gastropoda Prosobranchiata. - *The Zoology of the Faroes*, 52: 1-56.
- STOCK, J.H., 1975. - *Littorina neritoides petraea* (MONTAGU, 1803) in Nederland en aan de Franse Kanaalkust. - *Basteria*, 39: 63-68.

- STRACK, H.L., 1982. - Revisie van de Nederlandse recente Polyplacophora. - *Basteria*, 46: 69-76.
- STRAUCH, F., 1972. - Phylogenesse, Adaptation und Migration einiger nordischer mariner Molluskengenera (*Neptunea*, *Panomya*, *Cyrtodaria* und *Mya*). - *Abh. Senckenberg. naturforsch. Ges.*, 531: 1-211.
- STRESEMANN, E., 1970. - *Exkursionsfauna. Wirbellose I.* - Berlin: Volk und Wissen Volkseigener Verlag, 1-494.
- SWENNEN, C., 1957. - Zeenaaktslakken. - *S.W.G. tabellenserie*, 15: 1-15.
- SWENNEN, C., 1961. - Data on the distribution, reproduction and ecology of the nudibranchiate molluscs occurring in the Netherlands. - *Neth. J. Sea Res.*, 1: 191-240.
- SYKES, E.R., 1904. - On the Mollusca procured during the "Porcupine" expeditions, 1869-1870. Supplemental notes, part I. - *Proc. malac. Soc. London*, 6: 23-40.
- TEBBLE, N., 1966. - *British bivalve seashells*. - London: Trustees of the British Museum (Natural History), 1-212.
- THIELE, J., 1931. - *Handbuch der systematischen Weichtierkunde. II.* - Jena: Gustav Fischer Verlag, 377-778.
- THIRIOT-QUIEVREUX, C., 1984. - Analyse comparée des caryotypes d'Ostreidae (Bivalvia). - *Cah. Biol. Mar.*, 25: 407-418.
- THOMPSON, T.E., 1976. - *Biology of opisthobranch molluscs. I.* - London: Ray Society, 1-207.
- THOMPSON, T.E. & BROWN, G.H., 1976. - British opisthobranch molluscs. - *Synopses of the British fauna* No. 8. New York/San Francisco: Academic Press, 1-203
- THORSON, G., 1941. - Marine Gastropoda Prosobranchiata. - *The Zoology of Iceland*, IV, 60: 1-150.
- THORSON, G., 1944. - The zoology of East Greenland. Marine Gastropoda Prosobranchiata. - *Meddr. Grønland*, 121: 1-181.
- THORSON, G., 1946. - Reproduction and larval development of Danish marine bottom invertebrates. - *Meddr. Komm. Danm. Fisk.- og Havunders, Ser. Plankton*, 4: 1-523.
- TOMLIN, J.R., 1923. - On South African marine Mollusca with descriptions of several new species. - *J. Conch.*, 17: 40-52.
- TURTON, W., 1819. - *A conchological dictionary of the British Islands*. - London, 1-272.
- TURTON, W., 1822. - *Conchyliæ Insularum Britannicarum. The shells of the British Islands*. - Exeter, 1-279.
- TURTON, W.H., 1932. - *The marine shells of Port Alfred, South Africa*. - London: Oxford University Press, 1-331.
- VADER, W., 1976. - Waar komen onze kleine alikruiken (*Littorina neritoides*) vandaan? - *Basteria*, 40: 17-20.

- VADER, W., 1981. - *Alderia modesta* (Gastropoda, Sacoglossa) in northern Norway. - *Fauna norv.*, Ser. A, 2: 41-46.
- VAN AARTSEN, J.J., 1977a. - Revision of the East Atlantic and Mediterranean Caecidae. - *Basteria*, 41: 7-19.
- VAN AARTSEN, J.J., 1977b. - European Pyramidellidae. I. *Chrysallida*. - *Conchiglie*, 13: 49-64.
- VAN AARTSEN, J.J., MENKHORST, H.P.M.G. & GITTENBERGER, E., 1984. - The marine Mollusca of the Bay of Algeciras, Spain, with general notes on *Mitrella*, Marginellidae and Turridae. - *Basteria*, 48, Suppl. 2: 1-135.
- VAN BELLE, R., 1982. - *De Europese Polyplacophora*. - Antwerpen: uitgave van de B.V.C., 1-251 (verscheen onder de vorm van 41 afleveringen in *Gloria Maris*, in de periode maart 1978 - november 1982).
- VAN BELLE, R., 1983. - The systematic classification of the chitons (Mollusca, Polyplacophora). - *Inf. Soc. belge Malac.*, 11: 1-178.
- VAN DER SPOEL, S., 1976. - *Pseudothecosomata, Gymnosomata and Heteropoda (Gastropoda)*. - Utrecht: Bohn, Scheltema & Holkema, 1-484.
- VAN GOETHEM, J., 1984. - Lijst van de recente niet-mariene mollusken van België. - *Studiedocumenten van het K.B.I.N.*, 16: 1-35.
- VANHERCKE, L., 1980. - *Schelpentabel* (2de druk). - Brussel: uitgave van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten, 1-28.
- VAN REGTEREN ALTENA, C.O., 1962. - Notes on some Nuculacea and Arcacea from the Neogene and Lower Pleistocene of the Netherlands. - *Basteria*, 26: 1-4.
- VAN REGTEREN ALTENA, C.O., BLOKLANDER, A. & POUDEROYEN, L.P., 1962. - De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, tweede serie, 1. - *Basteria*, 26: 5-16.
- VAN REGTEREN ALTENA, C.O., BLOKLANDER, A. & POUDEROYEN, L.P., 1965. - *De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, eerste serie* (2de druk). - Uitgave van de N.M.V., 1-55.
- VAN REGTEREN ALTENA, C.O., BLOKLANDER, A., POUDEROYEN, L.P. & VAN DER SLIK, L., 1966-69. - De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, tweede serie, 2, 3. - *Basteria*, 30 (1966): 54-59; 33 (1969): 11-29.
- VAN URK, R.M., 1959. - De *Spisula*'s van het Nederlandse strand. - *Basteria*, 23: 1-29.
- VAN URK, R.M., 1964a. - The genus *Ensis* in Europe. - *Basteria*, 28: 13-44.
- VAN URK, R.M., 1964b. - De Nederlandse *Ensis*-soorten. - *Basteria*, 28: 60-66.
- VAN URK, R.M., 1973. - Systematical notes on *Cardium edule* L. and *Cardium glaucum* BRUG. in the Netherlands. I. - *Basteria*, 37: 95-112.
- VAN URK, R.M., 1980. - Fossil and recent *Lutraria* (Mollusca, Bivalvia) in Europe, with descriptions of four new species. - *Meded. Werkgr. Kwart. Tert. Geol.*, 17: 235-266.

- VANWALLEGHEM, R., 1984a. - Mollusken in de bijvangst van Oostendse vissers. II. De visserij op het Kanaal en de Ierse Zee. - *De Strandvlo*, 4: 20-23.
- VANWALLEGHEM, R., 1984b. - Mollusken in de bijvangst van Oostendse vissers. III. De visserij op IJsland. - *De Strandvlo*, 4: 47-49.
- VANWALLEGHEM, R., 1984c. - Wat is de juiste naam voor onze "glanzende tepelhoren" of voer voor puzzelaars. - *De Strandvlo*, 4: 93-97.
- VERDUIN, A., 1976. - On the systematics of recent *Rissoa* of the subgenus *Turboella* GRAY, 1847 from the Mediterranean and European Atlantic coasts. - *Basteria*, 40: 21-73.
- VERDUIN, A., 1979. - Conchological evidence for the separate specific identity of *Mytilus edulis* L. and *M. galloprovincialis* LAM. - *Basteria*, 43: 61-80.
- VERDUIN, A., 1984. - On the taxonomy of some recent European marine species of the genus *Cingula*. - *Basteria*, 48: 37-87.
- VERDUIN, A., 1985. - On the taxonomy and variability of recent European and North African species of the subgenera *Apicularia* and *Goniostoma* of the genus *Rissoa* (GASTROPODA, Prosobranchia). - *Basteria*, 49: 105-132.
- VERSTRAELEN, R., 1966. - *Schelpen aan de Belgische kust*. - Gent: uitgave Hamster, 1-48.
- VOKES, H.E., 1967. - Genera of the Bivalvia: a systematic and biogeographic catalogue. - *Bull. Amer. Paleontol.*, 51: 111-394.
- VOLSØE, A., KNUDSEN, J. & REES, W., 1962. - *The cephalopod papers of JAPETUS STEENSTRUP*. - Copenhagen: Danish Science Press, 1-330.
- VONCK, E., 1933 - *Les mollusques de Belgique*. - Bruxelles: Les Naturalistes Belges, 1-134.
- VON COSEL, R., DOERJES, J. & MUEHLENHARDT-SIEGEL, Y., 1982. - Die amerikanischen Schwertmuschel *Ensis directus* (CONRAD) in der Deutschen Bucht. 1. Zoogeographie und Taxonomie im Vergleich mit den einheimischen Schwertmuschel Arten. - *Senckenberg. marit.*, 14: 147-173.
- VOSS, G.L., 1977. - Present status and new trends in cephalopod systematics. - *Symp. zool. Soc. London*, 38: 49-60.
- WARD, R.D. & WARWICK, T., 1980. - Genetic differentiation in the molluscan species *Littorina rudis* and *L. arcana* (Prosobranchia, Littorinidae). - *Biol. J. Linn. Soc.*, 14: 417-428.
- WARÉN, A., 1973. - Revision of the Rissoidae from the Norwegian North Atlantic expedition 1876-78. - *Sarsia*, 53: 1-13.
- WARÉN, A., 1974. - Revision of the Arctic-Atlantic Rissoidae (Gastropoda, Prosobranchia). - *Zool. Scr.*, 3: 121-135.
- WARÉN, A., 1980. - Marine Mollusca described by JOHN GWYN JEFFREYS, with the location of the type-material. - *Conch. Soc. Great Britain & Ireland, Spec. Publ.*, 1: 1-60.
- WARÉN, A., 1983a. - Marine Mollusca described by W. TURTON and W. CLARK. - *J. Conch.*, 31: 161-171.

- WARÉN, A., 1983b. - An anatomical description of *Eulima bilineata* ALDER, with remarks on and a revision of *Pyramidelloides* NEVILL (Mollusca, Prosobranchia, Eulimidae). - *Zool. Scr.*, 12: 273-294.
- WARÉN, A., 1984. - A generic revision of the family Eulimidae (Gastropoda, Prosobranchia). - *J. Moll. Stud., Suppl.*, 13: 1-96.
- WENZ, W., 1938. - *Handbuch der Paläozoologie. Bd. 6: Gastropoda Teil I. Allgemeiner Teil und Prosobranchia.* - Berlin, 1-948.
- WIGHAM, G.D., 1975. - Environmental influences upon the expression of shell form in *Rissoa parva* (DA COSTA) (Gastropoda: Prosobranchia). - *J. mar. Biol. Ass. U.K.*, 55: 425-438.
- WILLIAMS, G.C. & GOSLINER, T.M., 1979. - Two new species of nudibranchiate molluscs from the west coast of North America, with a revision of the family Cuthonidae. - *Zool. J. Linn. Soc.*, 67: 204-223.
- WILSON, K. & PICTON, B.E., 1983. - A list of the Opisthobranchia: Mollusca of Lough Hyne Nature Reserve, Co Cork, with notes on distribution and nomenclature. - *Ir. Nat. J.*, 21: 69-72.
- WINCKWORTH, R., 1922. - Note on the British species of *Anomia*. - *Proc. malac. Soc. London*, 15: 32-34.
- WINCKWORTH, R., 1931. - On *Nucula nitida*. - *Proc. malac. Soc. London*, 19: 280-281.
- WINCKWORTH, R., 1932. - The British marine Mollusca. - *J. Conch.*, 19: 211-252.
- YONGE, C.M., 1971. - On the functional morphology and adaptive radiation in the bivalve superfamily Saxicavacea (*Hiatella* (= *Saxicava*), *Saxicavella*, *Panomya*, *Panope*, *Cyrtodaria*). - *Malacologia*, 11: 1-44.
- ZIEGELMEIER, E., 1966. - Die Schnecken (Gastropoda, Prosobranchia) der deutschen Meeresgebiete und brackigen Küstengewässer. - *Helgoländer wissenschaftliche Meeresuntersuchungen*, 13: 1-61.

ADDENDUM

Sinds het ter perse gaan van deze naamlijst, kregen we nog enkele interessante publikaties m.b.t. onze mariene malacofauna onder ogen. We vermelden ze hier onder het nummer van de opmerking waarop ze betrekking hebben.

5. KAAS (1985) heeft de nomenclatuur van de Europese *Acanthochitona* soorten vastgelegd. Daardoor moet voortaan *A. communis* (RISSO, 1826) *A. fascicularis* (LINNAEUS, 1767) heten. Zie verder VAN BELLE (1986).

KAAS, P., 1985. - The genus *Acanthochitona* GRAY, 1821 (Mollusca, Polyplacophora) in the north-eastern Atlantic Ocean and in the Mediterranean, with designation of neotypes of *A. fascicularis* (L., 1767) and of *A. crinita* (PENNANT, 1777). - *Bull. Mus. Natn. Hist. Nat., Paris*, 4(7), A(3): 579-609.

VAN BELLE, R.A., 1986. - De Europese Polyplacophora (aanvullingen II). - *Gloria Maris*, 25: 128-131.

29. De referentie van RAFFAELLI (1982) luidt:

RAFFAELLI, D.G., 1982. - Recent ecological research on some European species of *Littorina*. - *J. Moll. Stud.*, 48: 342-354.

De referentie van het eindwerk van de heer WARMOES is:

WARMOES, T., 1986. - Een inleidende systematische en taxonomische studie van het genus *Littorina*. - Antwerpen: licentiaatsverhandeling Universitaire Instelling Antwerpen, 1-128.

107. DEKKER (1986) meldt een nieuwe vondst van *Thecacera pennigera* in de Oosterschelde.

DEKKER, R., 1986. - Second record of *Thecacera pennigera* (Gastropoda: Opisthobranchia) from the Dutch coast. - *Basteria*, 50: 45-46.

166. VAN DALSUM (1986) geeft een overzicht van de Nederlandse vondsten van *Altenaeum dawsoni*.

VAN DALSUM, J., 1986. - The identity of *Altenaeum nortoni* SPAINK, 1972 (Bivalvia, Condylardiidae) and its occurrence in the Netherlands. - *Basteria*, 50: 9-12.

184. ESSINK (1986) bespreekt de uitbreiding van *Ensis directus* in N.W. Europa.

ESSINK, K., 1986. - Note on the distribution of the American jack-knife clam *Ensis directus* (CONRAD, 1843) in N.W. Europe (Bivalvia, Cultelliidae). - *Basteria*, 50: 33-34.

INDEX VAN DE WETENSCHAPPELIJKE NAMEN

Abra	27, 68	Altenaeum	24, 63
Acanthocardia	24	Alvania	12, 39
Acanthochites	9	Amauropsis	15, 44
Acanthochitona	9, 93	amphibia, Alderia	18
Acanthochitonidae	9	Amphorina	55
Acanthochitonina	9	Anaspidea	18
Acanthodoris	18, 51	Ancula	18
Acera	47	angulata, Crassostrea	23, 61
acicula, Eulimella	17	Angulus	26
Aclididae	13	angustior, Lutraria	25, 65
Aclis	13	Anomalodesmata	29
Acmaea	10	Anomia	23, 60, 61
Acmaeidae	10	Anomiidae	23
Acrybia	44	antiqua, Neptunea	15
Actaeon	46	aperta, Philine	17, 47
Acteon	16, 46	apertura, Patella	9, 32, 33
Acteonidae	16	Aplysia	18, 51
aculeata, Acanthocardia	24	Aplysiidae	18
aculeata,		Aporrhaidae	14
Potamopyrgus jenkinsi f.	12	Aporrhais	14
aculeus, Onoba semicostata	39	arborescens, Doris	19
acuta, Odostomia	17, 48	Arca	22, 58
adansonii, Lasaea	62	arcana, Littorina	11
Adeorbidae	12	Archaeogastropoda	9
Adeorbis	40	Archidorididae	19
adpersus, Tergipes	20, 56	Archidoris	19
adversa, Marshallora	13	Arcidae	22
adversa, Triphora	13, 41	Arcoida	22
aeneus, Acanthochites	9	Arcopagia	26
Aeolidacea	20	Arctica	27
Aeolidia	20, 55	arctica, Cypraea	43, 44
Aeolidiidae	20, 55	arctica, Hiatella	28, 71
Aeolis	20	arctica, Trivia	14
Aequipecten	23	Arcticidae	27
agathensis, Trochus	10	arcuatus, Ensis	26
Akera	17, 47	arenaria, Mya	28
Akeridae	17	Arenomya	70
alata, Bullaea	17	argenteolineata, Aeolis	20
alba, Abra	27	Asaphidae	26, 68
alba, Bulla	16, 46	Ascoglossa	18, 49
alba, Melanella	13	aselloides, Chiton	8
alba, Tritonia	19	asellus, Leptochiton	8
alberti, Amphorina	55	aspera, Patella	9, 33
albida, Graphis	42	Assimineae	12
albopunctata, Aplysia	18	Assimineidae	7, 12
albus, Ischnochiton	8, 31	Astarte	58
alderi, Lunatia	15, 44	Astartidae	24
Alderia	18	athletica, Patella	9
Alderidae	49	atlantica, Sepiola	29
aldrovandi, Eledone	30, 73	atlantica, Trichotropis	14
Alexia	21	Atyidae	16
algisirae, Siphonaria	33	aurantia, Eolis	20, 56
Alloteuthis	30	aurantiaca, Eolis	56
Aloididae	28	aurea, Paphia	27
Aloidis	70	auricula, Helix	57

auricularia, Helix	57	carinata, Venericardia	6
auriculata, Doris	54	carinatus, Acanthochites	9
auriculata, Facelina	20, 54	carinatus, Lepidopleurus	8
baldii,		casina, Circomphallus	27
Glycymeris lunulata	59	castanea, Ervilia	25
balthica, Macoma	26	catena, Lunatia	14
barbatus, Modiolus	22	Catriona	20, 56
barleei, Cerithiopsis	41	cavigera, Doris	52
Barnea	28	Cemoria	9
Basommatophora	21	Cephalaspidea	16
beetsi, Gibbula	34	Cephalopoda	29
Bela	16	Cerastoderma	24
Bellaspira	15, 46	Cerithiidae	13, 40
bidentata, Leucophytia	21	Cerithiopsidae	13, 40
bidentata, Mysella	24	Cerithiopsis	13
bilamellata, Doris	51	Cerithium	40
bilamellata, Lamellidoris	18	Chalidis	18
bilamellatus, Limax	51	Chamelea	27, 69
bilineata, Eulima	13	Cheirodonta	13
binghami, Sphenia	28	Chemnitzia	17
Bittium	13, 40	chinensis, Calyptraea	14
Bivalvia	21, 57	Chione	69
borealis, Lucinoma	23	chione, Callista	27
borealis, Trichotropis	14	Chiton	8, 9
Boreotrophon	15	Chitonina	8
bostoniensis, Facelina	55	Chlamys	22, 58, 60
Brachiopoda	57	Chrysallida	17, 48
Brachystomia	17, 48	cineraria, Gibbula	10, 34
brittanica, Doris	19	cinerea, Lepidochitona	8, 31
Buccinidae	15, 45	cinerea, Mactra	65
Buccinum	15, 45	cinerea, Mactra corallina	65
Bulbus	44	cinereus, Chiton	8
Bulla	16, 46, 47	cinereus, Trochus	10
Bullaea	17, 47	Cingula	39
bullata, Akera	17, 47	Circomphallus	27
Cadlina	19, 52	cirrrosa, Eledone	30, 73
Cadlinidae	19	cirrosa, Eledone	73
Caecidae	12, 40	clarkiae, Epilepton	58
Caecum	12, 40	clarkii, Caecum	40
Calliostoma	10, 35	clathratulum, Epitonium	13
Callista	27	clathratus, Boreotrophon	15
Calyptraea	14	Clathrus	41
Calyptraeidae	14, 42	clathrus, Epitonium	13
cancellatus, Leptochiton	8	Clausinella	27
candida, Barnea	28	clavigera, Limacia	19
candida, Onoba	12	Clelandella	10, 35
Cantharidus	35	clelandi, Clelandella	10
Capellinia	20, 55	clelandi, Trochus	35
capellinii, Capellinia	20	Clione	18
capitata, Fasciola	50	Clionidae	18
capitata, Limapontia	18, 50	coboldiae, Nucula	58
Capulidae	14	Cochlea	36
Capulus	14	coerulea, Chalidis	18
Cardiidae	24	Coleoidea	29
Cardium	24, 25, 64, 65	colubrina, Monodonta	10

Columella	4	Cylichnidae	17
Colus	4, 15, 45	cylindracea, Cylichna	17
communis, Acanthochitona	5, 9, 31, 32, 93	cylindrica, Cylichna	17
communis, Epitonium	13	Cypraea	43
communis, Turritella	13, 40	Cyprinidae	27, 68
Condylocardiidae	24	dactylus, Pholas	28
conica, Emarginula	9, 32	dawsoni, Altenaeum	24, 93
conica, Trichotropis	14	dawsoni, Montacuta	24, 63
conuloides, Trochus	10, 35	decussata, Chrysallida	17
conulus, Trochus	35	decussata, Crenella	58
corallina, Mactra	25, 64	decussatus, Tapes	27
corallinum, Cardium	64	Dendronotacea	19
Corbula	28, 70	Dendronotidae	19
Corbulidae	28	Dendronotus	19
cordatus, Colus	45	Dentale	57
cornea, Haminoea	16	Dentaliidae	21
coronata, Doto	20, 53	Dentalium	21, 57
coronata, Facelina	54	denticulata, Alexia	21
coronata,		depressa, Gari	26
Facelina auriculata	54	depressa, Limapontia	18, 50
corrugata, Modiolaria	59	depressa, Patella	9, 33
corrugata, Venerupis	69	desmaresti, Loripes	23
Coryphella	20, 54	despecta, Eolidia	20
Coryphellidae	20, 53	Digitaria	58
costae, Doto	20	digitaria, Digitaria	58
costata, Rissoa	12	Diodora	9
costellata, Trichotropis	14	Diplodonta	23
costulata, Mangelia	16	Diplodontidae	23
costulata, Rissoa	12	directus, Ensis	67, 93
crassa, Manzonia	12	discors, Musculus	22, 59
crassa, Tellina	67	discors, Mytilus	59
crassa,		discrepans, Chiton	9
Tellina (Arcopagia)	26	distorta, Chlamys	58
crassior, Lacuna	36	divaricata, Gibbula	36
Crassostrea	23, 61	divaricata, Lucinella	58
Crassostreidae	61	divaricatus, Trochus	11, 36
crassum, Laevicardium	25	divisa, Menestho	17
crassus, Trochus	10	Donacidae	26
Cratena	55	donacina, Tellina	67
crenata, Turbonilla	17	donacina,	
Crenella	58	Tellina (Moerella)	26
Crepidula	14	Donax	26, 68
Crepidulidae	14, 42	Doridacea	18
crinita, Acanthochitona	9, 31, 32	Doris	18, 19, 51, 52
crispata, Zirfaea	29	Dosinia	27, 69
cristata, Polycera	18, 51	Dotidae	20, 53, 56
Cultellidae	25	Doto	20, 53
Cultellinae	66	Dotodae	53
Cultellus	66, 67	Dotoidae	53
curta, Facelina auriculata	54	Dotonidae	53
curtus, Colus	45	drummondi, Facelina	54
Cuthona	56	dubia, Gastrochaena	28
Cuthonidae	20, 56	eblanae, Todaropsis	30
Cyamiacea	62	echinata, Acanthocardia	24
Cylichna	17	edule, Cerastoderma	24

edulis, Mytilus	22, 59	fervensis, Gari	26
edulis, Ostrea	23, 61	fissura, Emarginula	9
eisigii, Lomanotus	19	fissura, Patella	32
Eledone	30, 73	Fissurella	9
elegans, Pomatias	39	Fissurellidae	9
elegans, Sepia	29	Flabellinidae	20, 53
elegantissima, Chemnitzia	17	Flabellininae	53
elegantissima, Turbonilla	49	flammea, Doris	19
elliptica, Lutraria	25	flemingii, Doris	18
elliptica, Spisula	25	flexilis, Velutina	14
Ellobiidae	7, 21	flexuosa, Thyasira	23
elongata, Cylichna	17	Folinia	39
Emarginula	9	forbesi, Loligo	72
Embletonia	20, 56, 57	forbesii, Loligo	30, 72
Embletoniidae	56	fornicata, Crepidula	5, 14
Ensis	25, 26, 66, 67	fragilis, Doto	20, 53
ensis, Ensis	26, 66	fragilis, Gastrana	26
entalis, Dentalium	21	frondosus, Dendronotus	19
Eolidia	20, 53	fusca, Doris	18, 51
Eolis	20, 54	fusca, Lunatia	15
ephippium, Anomia	23, 60	fuscatus, Chiton	8
Epilepton	58	fustifer, Tergipes	20
Epitoniidae	13	Galeomma	24
Epitonium	13, 41, 42	Galeommatacea	62
Eratoidae	43	Galeommatidae	24, 62
erinacea, Ocenebra	15, 45	gallina, Chamelea	27, 69
Ervilia	25	gallina, Chamelea gallina	69
Erycinacea	62	gallina, Venus	69
erythrosoma, Monophorus	13	galloprovincialis, Mytilus	22, 59
Eubbranchidae	20, 55	Galvina	20, 55
Eubbranchus	20, 55	Gari	26, 68
Eulima	13	Garidae	26, 68
Eulimella	17	Gastrana	26
Eulimidae	13	Gastrochaenidae	28
Euplocamus	19	Gastropoda	9, 32, 57
europaea, Trivia	43	genei, Lomanotus	19, 53
exasperatus, Jujubinus	35	geographica, Venerupis	27
exigua, Eolis	55	gibba, Corbula	28, 70
exiguum, Parvicardium	24, 64	gibba, Tellina	70
exiguus, Eubbranchus	20	gibbosa, Ancula	18
exoleta, Dosinia	27	gibbosa, Tritonia	51
fabula, Tellina	67	Gibbula	10, 34
fabula, Tellina (Fabulina)	26	gigas, Crassostrea	23, 61
Fabulina	26	glabrum, Caecum	12
Facelina	20, 54	glaucum, Cardium	64
Facelinidae	20	glaucum, Cerastoderma	24
farrani, Pleurotoma	16	Glycymeridae	22
fasciata, Clausinella	27	Glycymeris	22, 59
fasciata, Tornatella	16	glycymeris, Glycymeris	22
fascicularis,		glycymeris,	
Acanthochitona	93	Glycymeris glycymeris	59
fascicularis, Chiton	31	Goniodorididae	18
Fasciola	50	Goodallia	24
faurei, Embletonia	20	Gouldia	27
ferruginosa, Montacuta	24	gracilis, Colus	15, 45

gracilis, Eolis	54	Ischnochiton	8
graeca, Diodora	9	Ischnochitonidae	8
graeca, Patella	32, 33	islandica, Arctica	27
Graphis	42	islandica, Venus	68
grayana, Assiminea	12, 38	islandicus, Amauropsis	15
groenlandica, Natica	15	islandicus, Colus	45
guerinii, Rissoa	12	jacobaeus, Pecten	60
Gymnosomata	17, 49	jeffreysi, Saxicavella	28
gymnota, Catriona	20	jenkinsi, Potamopyrgus	12, 38
gymnota, Eolis	56	johnstoni, Doris	19
Haedropleura	46	Jorunna	19
haliotidea, Velutina	14	Jujubinus	10, 35
Haminaea	47	Kellea	62
Haminea	47	Kellia	24, 62, 63
Haminoea	16, 47	Kelliidae	24, 62
hancocki, Lomanotus	19	Kellya	62
hanleyi, Nucula	22	Kentrodorididae	19
Helcion	33	lactea, Alvania	12
helicinus, Margarites	10, 34	lactea, Striarca	22
helicoides, Natica	15	lactea, Striarca lactea	58
Helix	10, 57	lactea, Tellina	61
hemiclausia, Lunatia	44	lactea, Turbonilla	17, 49
Heteranomia	60	lacteus, Loripes	23
Heterodonta	23	Lacuna	11, 36
Hiatella	28, 71	Lacunidae	11
Hiatellidae	28	Laevicardium	25
Hinia	45	laevigata, Bela	16, 46
hombergii, Tritonia	19, 52	laevigata, Modiola	59
hungaricus, Capulus	42	laevigata, Pleurotoma	46
Hyalia	12	laevigata, Velutina	14
hybrida, Aplysia	18	laevis, Cadlina	19
Hydrobia	11, 37	laevis, Doris	52
Hydrobiidae	7, 11, 38	laevis, Eulimella	17
Iduliidae	20	laevis, Patina pellucida f.	10, 34
imbricataria, Turritella	40	lamarcki, Cardium	24
imperforatum, Caecum	40	Lamellaria	14
incarnata, Tellina	67	Lamellariidae	14
incarnata,		Lamellidorididae	18, 51
Tellina (Angulus)	26	Lamellidoris	18, 52
incarnata,		lapillus, Nucella	15
Tellina incarnata	67	Lasaea	23
incarnatus, Chiton	8	Lasaea	62
incrassatus, Nassarius	15	Lasaeidae	23, 62
inermis, Trichotropis	14	latens, Lamellaria	43
inflatus, Trochus	10	latus, Chiton	8
innovata, Turbonilla	17, 48	Leda	58
intermedia, Abra	27	Ledidae	22
intermedia, Lunatia	15	Lepeta	34
intermedia, Patella	9, 33	Lepidochitona	8
interrupta, Rissoa	38	Lepidopleurina	8
interrupta,		Lepidopleurus	8
Rissoa parva var.	12, 39	Leptochiton	8
interstincta, Chrysallida	17	Leptochitonidae	8
interstinctus, Turbo	48	Lepton	24, 62
Iravadiidae	12, 38	Leptonacea	62

Leptonidae	24, 62	marginatus, Solen	25, 66
leucoma, Loripes	23	mariae, Littorina	11, 36, 37
Leucophytia	21	marmorata, Setia	12
lignaria, Bulla	47	marmoratus, Lomanotus	19, 53
lignarius, Scaphander	17	marmoratus, Musculus	22
Ligula	63, 68	Marshallora	13
Lima	58	maximus, Pecten	22, 60
Limacia	19, 52	megotera, Psiloteredo	29
limacina, Clione	18, 49	Melanella	13
limacina, Planaria	18	Melanellidae	13
Limapontia	18, 50	membranacea, Rissoa	12
Limapontiidae	7, 18, 50	Menestho	17
Limax	51, 55	mera, Doris	19
lincta, Dosinia	27	Mercenaria	27
lineata, Coryphella	20	mercenaria, Mercenaria	27
lineata, Monodonta	10	Mesodesmatidae	25
lineatus, Polycera	19	Mesogastropoda	11
lineatus, Trochus	10	miliaris, Trochus	10, 35
littoralis, Turbo	11	millegranus, Trochus	10
littorea, Littorina	11	minima, Gouldia	27
littoreus, Turbo	36	minimum, Parvicardium	24, 64
Littorina	11, 36, 37	minimus, Chiton	8
Littorinidae	11	minor, Aclis	13
Loliginidae	30	minor, Ensis	26
Loligo	30, 72	minor, Ensis minor	66
Lomanotidae	19	minuta, Nuculana	22
Lomanotus	19, 53	minuta, Turtonia	28, 70
Loripes	23, 62	modesta, Alderia	18, 49
loscombi, Lima	58	Modiola	59
lucida, Portlandia	58	Modiolaria	59
lucinalis, Loripes	23, 62	Modiolus	22
Lucinella	58	modiolus, Arca	22
Lucinidae	23	modiolus, Modiolus	22
Lucinoma	23	Moerella	26
Lunatia	14, 15, 44	monacha, Trivia	14
lunulata baldii,		Monia	60, 61
Glycymeris	59	monilifera, Lunatia	14
lupinus, Dosinia	27, 69	Monodonta	10
Lutraria	25, 65	Monophorus	13
lutraria, Lutraria	25	Montacuta	24, 63
Lutrariidae	25	Montacutidae	24, 62
Macoma	26	montagui, Astarte	58
Mactra	25, 64, 65	montagui, Jujubinus	10
Mactridae	25	montagui, Lunatia	15
magna, Lutraria	25, 65	Murex	45, 46
magus, Gibbula	10	muricatus, Trophonopsis	15
maltzani, Mysella	63	Muricidae	15, 45
mamillata, Fissurella	9	Musculus	22, 59
mamillata, Bulla	47	Mya	28, 70
mamillatum, Caecum	40	Myidae	28
Mangelia	16	Myoida	28
Manzonina	12, 39	myosotis, Ovatella	21
margarita, Helix	10	Mysella	24, 63
Margarites	10	Mysia	28
marginatus, Chiton	8	Mytilidae	22

Mytiloida	22	Oenopota	16
Mytilus	22, 59, 71	officinalis, Sepia	29
Nassariidae	15	Ommastrephes	30
Nassarius	15, 45	Ommastrephidae	30
Natica	15	Ommatostrephidae	30
Naticidae	14	Onchidorididae	18, 51
navalis, Teredo	29	Onchidoris	52
navicula, Haminoea	16	Onchidorus	52
nebula, Bela	16	Onoba	12, 38
neglecta, Hydrobia	12, 37, 38	onyx, Chiton	8
neglecta, Littorina	11	opercularis, Aequipecten	23
nehalensiae, Gibbula	34	Opisthobranchia	16, 32, 46
Neogastropoda	15	orbignyana, Sepia	6, 29, 72
Neolepton	58	ornata, Polycera	19
Neoloricata	8	Ostracoda	57
Neptunea	15	Ostrea	23, 61
neritoidea, Lacuna	11	Ostreidae	23
neritoides, Littorina	11, 37	Otina	21, 57
nigra, Fasciola	50	Otinidae	21
nigra, Limapontia	18, 50	otis, Helix	57
nigra, Planaria	50	otis, Otina	21
nigra, Polycelis	50	ovale, Parvicardium	58
nigrolineata, Littorina	11	ovata, Otina	21, 57
nitida, Abra	27, 68	ovata, Timoclea	27
nitida, Lunatia	15	Ovatella	21
nitidula, Retusa	16	oweniana, Sepietta	29, 72
nitidum, Lepton	24, 62	Palaeotaxodonta	21
noachina, Patella	32	pallescent, Cheirodonta	13
noachina, Puncturella	9	palliata, Littorina	36
nodosum, Cardium	64	pallida, Eolis	56
nodosum, Parvicardium	25	pallida, Lunatia	15
nortoni, Altenaeum	24, 63	pallida, Tenellia	20, 56
norvegicum, Cardium	25	pallidula, Cochlea	36
Nucella	15, 44	pallidula, Lacuna	11, 36
nucleus, Arca	58	Palliolum	23
nucleus, Corbula	28	Paphia	27
nucleus, Nucula	21	Papillicardium	64
Nucula	21, 58	papillosa, Aeolidia	20
Nuculana	22, 58	papillosum, Papillicardium	64
Nuculanidae	22	papillosus, Limax	55
Nuculidae	6, 21, 58	papyracea, Thracia	29, 72
Nuculoida	21	parva, Barnea	29
obliquatus, Trochus	10	parva, Lacuna	11, 36
oblonga, Lutraria	25, 65	parva, Rissoa	12, 38
obtusa, Bulla	46	Parvicardium	24, 58, 64
obtusa, Chrysallida	17, 48	Patella	9, 33
obtusa, Retusa	16	Patellidae	9
obtusata, Littorina	11, 36, 37	patelliformis, Anomia	61
obvelata, Doris	19	patelliformis, Pododesmus	23, 61
Ocenebra	15, 45	patholatus, Trochus	10
Octopoda	30	Patina	10, 34
Octopodidae	30	patula, Lacuna	11
Octopus	30	paucidens, Pneumodermopsis	17
octosulcata, Gibbula	34	Pecten	22, 60
Odostomia	17, 48	pectinata, Patella	33

Pectinidae	22	Polyceridae	19
Pectunculus	69	Polyplacophora	8, 31
pectunculus, Patella	33	Pomatias	39
Pelecypoda	21, 57	Portlandia	58
pellucida, Eolis	54	portlandicus, Lomanotus	19
pellucida, Patella	33	Potamopyrgus	12
pellucida, Patina	10	princeps, Cemorina	9
pellucida, Retusa	16	prismatica, Abra	27
pellucidus, Phaxas	26	prismatica, Ligula	68
pennanti, Gibbula	34	producta, Cylichna	17
pennigera, Thecacera	19, 93	Prosobranchia	9, 32, 48
perspicua, Lamellaria	14, 43	pruinosa, Philine	48
pertenuis, Bulla	16	Psammobia	68
perversa, Triphora	41	Psammobiidae	26, 68
pespelicani, Aporrhais	14	Psiloteredo	29
petraeus, Littorina	11	Pterioida	22
Petricola	28, 70	Pteriomorphia	22
Petricolaria	70	Pterochilus	57
Petricolidae	28	pulcher, Pterochilus	57
Pharus	66	pulcher, Tergipes	19
phaseolina, Thracia	29	pulchra, Embletonia	20
Phasianella	10	pullastra, Venerupis	27, 69
Phasianellidae	10	pullus, Phasianella	10
Phaxas	26, 66, 67	pullus, Tricolia	10
phaxoides, Ensis	26	Pulmonata	21, 32
Philine	17, 47, 48	punctata, Aplysia	18, 51
Philinidae	17, 48	punctata, Philine	17, 48
philippiana, Portlandia	58	Puncturella	9
Pholadidae	28	Pupidae	16
pholadiformis, Petricola	5, 28	purpurea, Raphitoma	16
pholadis, Hiatella	71	purpureus, Murex	46
Pholadomyoida	29	puteolus, Lacuna	11
Pholas	28	pygmaeus, Nassarius	15
picta, Tricolia pullus	10	pygmaeus, Tellina	67
pilosa, Acanthodoris	18, 51	pygmaeus,	
pilosatumida,		Tellina (Moerella)	26
Glycymeris glycymeris	59	Pyramidellidae	17, 48
pinnatifida, Doto	20	quadrifidus, Aporrhais	14
plana, Scrobicularia	27	quadri-lineata, Polycera	19
Planaria	18, 50	quadripartita, Bullaea	17, 47
planicosta, Megacardita	6	quinquevalvis, Chiton	8
plebeia, Tritonia	19, 53	Raphitoma	16
Pleurotoma	16	reticulata, Emarginula	9, 32
plicata, Bulla	16	reticulata, Fissurella	9
plicatilis, Velutina	14	reticulatum, Bittium	13
plicatus, Mytilus	71	reticulatus, Nassarius	15
plioneerlandica,		Retusa	16, 47
Mactra corallina	65	retusa, Bulla	16, 47
plumosus, Euplocamus	19	Retusidae	16
Pneumodermatidae	17	rhomboides, Paphia	27
Pneumodermopsis	17	Rissoa	12
Pododesmus	23, 60, 61	Rissoidae	12, 38
poliana, Lunatia	15	rissoides, Odostomia	17, 48
polita, Eulima	13	rosea, Aplysia	18
Polycera	18, 19, 51	rosea, Emarginula	9, 32

Rostroconchia	57	simile,	
rotundata, Diplodonta	23	Calliostoma zizyphinum	35
rubra, Lasaea	23, 62	similior, Similiphora	13
rubra, Tonicella	8, 31	Similiphora	13
rudis, Littorina	11, 37	similis, Doris	18
rufa, Bellaspira	16	Sipho	45
rufibranchialis,		Siphonaria	33
Coryphella verrucosa	54	Skenea	10, 36
rugosa, Hiatella	28, 71	Skeneidae	10, 36
Saccoglossa	49	Skeneopsis	36
Sacoglossa,	18, 49	smaragdina,	
sagittate, Loligo	30	Coryphella verrucosa	54
sagittatus, Ommastrephes	30	solanderi, Turritella	6, 40
sagrinatus, Chiton	8	Solen	25, 66
saintjohnensis,		Solenidae	25, 66
Trichotropis	14	Soleninae	66
Sanguinolariidae	26, 68	solida, Spisula	25
saxatilis, Littorina	11, 37	sordida, Lunatia	15
Saxicava	71	Sphaenia	70
Saxicavella	28	Sphenia	28, 70
scabrum, Cardium	64	spiralis, Chrysallida	17
scabrum, Parvicardium	25	Spisula	25, 65
Scala	41	squalida,	
scalaris, Brachystomia	17, 48	Tellina incarnata	67
scaldensis, Lepeta	34	Squama Pododesmus	61
scaldensis,		squamosum, Lepton	24
Striarca lactea	58	squamula, Anomia	60
scaldiana, Alderia	18	squamula, Pododesmus	23, 61
Scalidae	13	stagnalis, Hydrobia	11
Scaphander	17	stagnorum, Hydrobia	11, 37, 38
Scaphandridae	17	stellata, Doris	18
Scaphopoda	21	Stenotis	36
scoticus, Chiton	8	Stiligeridae	7, 18, 49, 50
Scrobicularia	27, 68	Striarca	22
Scrobiculariidae	27, 68	striata, Rissoa	12
Semelidae	68	striatula,	
semicostata, Onoba	12	Chamelea gallina	69
semicostata,		striatulus, Pectunculus	69
Onoba semicostata	39	striatus, Jujubinus	35
semicostatus, Turbo	39	striatus, Turbo	39
semistriata, Alvania	12	strigella, Retusa	16, 47
semisulcata, Retusa	16	striolatum, Pleurotoma	16
senegalensis, Venerupis	27, 69	stultorum, Cardium	25, 64
Sepia	29, 72	stultorum, Mactra	65
Sepietta	29, 72	subarcuatus, Ensis minor	66
Sepiidae	29	subcarinatus, Tornus	12
Sepioidea	29	subcostulata, Rissoa	12
Sepiola	29	subcylindrica, Retusa	16
Sepiolidae	29	sublaevis, Doris	18
Sepiolioidea	29	submarmoreus, Chiton	8
septangularis, Bellaspira	16	suborbicularis, Kellia	24
serpuloides, Skenea	10, 35	subquadrata, Doris	18
Setia	12	substriata, Ligula	63
shepeianus, Turbo	39	substriata, Modiola	59
siliqua, Ensis	25	substriata, Montacuta	24

subsulcata, Setia	12	Tritoniidae	19, 52
subtruncata, Spisula	25	Tritonofusus	45
subulata, Alloteuthis	30	Trivia	14
sulcata, Nucula	21	Triviidae	14, 43
sulcatulum, Neolepton	58	Trochidae	10
supranitida, Aclis	13	Trochus	10, 11, 36
Tapes	27	Trophoninae	44
tarentinum, Dentalium	21	Trophonopsis	15
Tellimya	63	truncata, Bulla	16, 47
Tellina	26, 61, 67, 70	truncata, Mya	28
tellinella, Gari	26	truncatula, Bulla	47
Tellinidae	26, 67	truncatula, Retusa	16
tenebrosa, Littorina	37, 66	truncatus, Boreotrophon	15, 44
Tenellia	20, 56	trunculus, Donax	26
tenuis, Abra	27, 68	tubercularis, Cerithiopsis	13, 40, 41
tenuis, Tellina (Angulus)	26	tuberculata, Archidoris	19
Teredinidae	29	tuberculatus, Chiton	8
Teredo	29	tuberculatus, Trochus	10
Tergipedidae	20, 56	tumida, Gibbula	10
Tergipedinae	56	Turbellaria	50
Tergipes	19, 20, 56	Turbo	11, 36
tergipes, Limax	56	Turbonilla	17, 48, 49
tergipes, Tergipes	20	turricula, Oenopota	16
Teuthoidea	30	Turridae	16
Thaididae	44	Turritella	13
Thecacera	19	Turritellidae	13
Thracia	29, 72	turtoni, Galeomma	24
Thraciidae	29, 72	turtoni, Otina	21
Thyasira	23	Turtonia	28, 70
Thyasiridae	23	Turtoniidae	28, 62
tigerinum, Palliolum	23	turtonis, Epitonium	13
Timoclea	27, 69	ulvae, Hydrobia	12, 38
Todaropsis	30	ulyssiponensis, Patella	33
tomentosa, Jorunna	19	umbilicalis, Gibbula	10, 34
tomlini, Yoldia	58	umbilicata, Bulla	47
Tonicella	8	umbilicata, Retusa	16
Tornatella	16	umbilicatus, Trochus	10
tornatilis, Acteon	16	undata, Mysia	28
Tornidae	12	undatum, Buccinum	15
Tornus	12, 40	ungaricus, Capulus	14, 42
triangularis, Goodallia	24	Ungulinidae	23
tricarinata, Turritella	40	vagina, Solen	25, 66
Trichotropidae	14	varia, Chlamys	22, 60
Trichotropis	14	variabilis,	
Tricladida	50	Glycymeris glycymeris	59
Tricolia	10, 36	varians, Lomanotus	19
tricolor, Eubbranchus	20, 55	Varicorbula	70
trifasciata, Eulima	13	varicosa, Nassarius	15
Triforidae	41	variegatus, Chiton	8
Triforis	41	variegatus, Donax	68
Trinchesiidae	20	Velutina	14
Triphora	13, 41	velutina, Velutina	14
Triphoridae	13, 41	Velutinidae	14
Tritonalia	45	Veneridae	27, 70
Tritonia	19, 51, 52, 53	Veneroida	23

Venerupis	27, 69	vitrea, Onoba	38
ventilabrum, Eolis	20, 56	vittatus, Donax	26
ventrosa, Hydrobia	12, 37, 38	VolSELLa	59
Venus	27, 68, 69	vulgare, Dentale	57
veranyi, Ommastrephes	30	vulgare, Dentalium	21
verrucosa, Coryphella	20	vulgaris, Acanthochaetes	9
verrucosa,		vulgaris, Loligo	30
Coryphella verrucosa	54	vulgaris, Octopus	30
verrucosa, Eolidia	53	vulgata, Patella	9, 33
verrucosa, Venus	27	vulgatum, Cerithium	40
Villiersia	52	Yoldia	58
vineta, Lacuna	11	Zirfaea	29
vinctus, Turbo	36	zizyphinum, Calliostoma	10, 35
violacea, Eolis	20	zizyphinum,	
virginea, Acmaea	10, 34	Calliostoma zizyphinum	35
viridula, Galvina	20	zizyphinus, Trochus	35
vitrea, Hyala	12		

INDEX VAN DE NEDERLANDSE NAMEN

achtarm, gewone	30	noordhoren, slanke	15
achterkieuwigen	16	noordkromp	27
alikruik, gewone	11	oester, eetbare	23
alikruik, kleine	11	oester, Japanse	23
alikruik, ruwe	11	oester, Portugese	23
alikruik, stompe	11	oesters	23
alikruikken	11	olifantstandje	21
boompjesslak	19	olifantstandjes	21
boormossel, Amerikaanse	28	oorlakken	21
boormossel, gewone	28	otterschelp	25
boormossel, ruwe	29	oubliehorentje	16
boormossel, witte	28	paalworm	29
brakwaterhorentje	12, 38	paardemossel	22, 59
buikpotigen	9	paardemossel, behaarde	22
chitons	8	paardezadel	23
dekschelp, schilferige	23	parelmoerneut	21
drijfhorrentje	11, 38	pelikaansvoetje	14
drijfhorrentje, vliezig	12	penhoren	13
drijfhorrentje, wit	12	pijlinktvis	30
drijfhorrentjes	11	platschelp,	
dunschaal, prismatische	27	rechtsgestreepte	26
dunschaal, tere	27	platschelp, tere	26
dunschaal, witte	27	purperslak	15
dwerpinktvis	29	purperslakken	15
dwerpinktvis	30	rotsboorder, Noorse	28
fuikhoren, gevlochten	15	rotsboorder, ruwe	28, 71
fuikhoren, kleine	15	rotsboorders	28
fuikhoren, verdikte	15	sabelschede	26
fuikhorens	15	schaalhoren, gewone	9
hartschelp, eetbare	24	schaalhoren, gladde	10
hartschelp, gedoornde	24	schaalhorens	9
hartschelp, Noorse	25	scheefhorrentje	11
hartschelpen	24	scheepsworm	29
hoedje, Chinees	14	schepje	17
inktvis	29, 72	schoteltje	10
kamschelp	22	slakken	9
keverslak, asgrauwe	8	sleutelgathoren, gewone	9
keverslak, witte	8	sleutelgathorens	9
keverslakken	8	slijkgaper, platte	27
koffieboontje	14	slijkschelp, Lange	25
kokkel, gewone	24	slijkschelp, ovale	25
kokkels	24	slipper	14
kreukels	11	spoelhoren	16
krombekmossel	22	stekelhoren, geschubde	15
longslakken	21	stootand, gewone	21
mantel, bonte	22	stootandjes	21
mantel, wijde	23	strandgaper	28
messchede	25	strandgaper, afgeknotte	28
mossel, eetbare	22	strandschelp, grote	25
muiltje	14	strandschelp, halfgeknotte	25
muizenootje	21	strandschelp, ovale	25
muizenootje, wit	21	strandschelp, stevige	25
naaldje	13	strandschelpen	25
nonnetje	26	tafelmesheft	25

noordhoren	15	tafelmesheft, kleine	26
tapijtschelp	27	wadslakje	12, 38
tepelhoren, gewone	14	wadslakje, opgezwollen	38
tepelhoren, glanzende	15	waterlongslakken	21
tepelhorens	14	wenteltrapje, gewoon	13
tijgerpels	23	wenteltrapje, turtons	13
tolhoren, asgrauwe	10	wenteltrapje, wit	13
tolhoren, gewone	10	wenteltrapjes	13
tolhoren, knobbelige	10	wulk	5, 15
tolhorens	10	zaagje	26
trapgevel	16	zeekat, gewone	29
tweekleppigen	21	zeeslak, vlokkige	20
venusschelp, gewone	27	zwaardschede, Amerikaanse	67
venusschelp, wrattige	27	zwaardschede, grote	26
venusschelpen	27	zwaardschede, kleine	26
voorkieuwigen	9		